

Ośrodek Pomocy Społecznej
Dzielnicy Praga – Północ m.st. Warszawy
Ul. K. Szymanowskiego 6/61

SPRAWOZDANIE OPISOWE
Z DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
DZIELNICY PRAGA – PÓŁNOC m.st. Warszawy
za 2011 rok

Opracowała:
Grażyna Auguścik
Kierownik Działu Pomocy Specjalistycznej
Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga – Północ

Warszawa, marzec 2012 r.

Spis treści

1. Dzielnica Praga-Północ w statystyce	strona 3
2. Zasoby	strona 6
3. Problemy Społeczne na terenie dzielnicy Praga-Północ	strona 10
4. Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej	strona 17
5. Struktura organizacyjna Ośrodka Pomocy Społecznej	strona 24
6. Udzielone świadczenia	strona 30
7. Charakterystyka rodzin objętych pomocą społeczną w dzielnicy Praga-Północ	strona 35
8. Dział Pomocy Specjalistycznej	strona 45
9. Projekty realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w 2011 r.	strona 58
10. Wolontariat w Ośrodku Pomocy Społecznej	strona 82
11. Obsługa prawna Ośrodka Pomocy Społecznej	strona 84
12. Sprawozdanie z udzielonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej zamówień publicznych w 2011 roku	strona 85
13. Ośrodki Wsparcia	strona 86

Dzielnica Praga Północ jest rejonem urbanistycznym, w którym dominuje stare, przedwojenne budownictwo komunalne. Na 32.529 lokali mieszkalnych, mieszkania komunalne stanowią ok. 38% (12.351) zasobów. 64 % zasobów mieszkaniowych Dzielnicy stanowią budynki wybudowane przed 1944 rokiem, obecnie w złym stanie technicznym, słabo wyposażone o niskim standardzie (tylko nieco ponad 80 % mieszkań posiada łazienkę 82,6 % - gaz z sieci, ok. 69,3 % centralne ogrzewanie). Standard mieszkań w Dzielnicy jest znacznie niższy od średniej dla m. st. Warszawy.

Obecna struktura mieszkańców Dzielnicy jest wynikiem wcześniejszych decyzji administracji państwowej, w wyniku których w ten rejon przekwaterowano rodziny biedne i patologiczne z całej Warszawy. Skutkiem tych działań jest obecnie występujące duże nasilenie różnych dysfunkcji społecznych i ubóstwa oraz zagrożenie wykluczeniem społecznym wielu mieszkańców, przejawiające się w skali m. st. Warszawy m.in. największą liczbą: rodzin niepełnych, świadczeń wypłacanych w ramach zasiłków rodzinnych, najniższym poziomem wykształcenia mieszkańców czy najwyższą skalą bezrobocia, zwłaszcza w grupie osób z wykształceniem zasadniczym i podstawowym.

Skala problemów i zagrożeń występujących w Dzielnicy Praga Północ wymaga wielokierunkowych działań, rozwiązań systemowych oraz partnerskiej współpracy lokalnych podmiotów polityki społecznej.

1. DZIELNICA PRAGA PÓŁNOC W STATYSTYCE

- 11,4 km² powierzchni
- 71.009 mieszkańców /wg danych GUS na 31.12.2011r./
- 38.479 kobiet
- 32.530 mężczyzn
- 9.153 uczniów (w tym 201 osób w gimnazjum dla dorosłych i 1826 w przedszkolach + oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych)

Dzielnica Praga - Północ zajmuje powierzchnię 11,4 km², na której zamieszkuje 71.009 mieszkańców (dane GUS na dzień 31.12.2010 r. stat.gov.pl). Struktura płci mieszkańców charakteryzuje się przewagą kobiet (54,2%) w stosunku do mężczyzn (45,8%).

Od roku 2008 w liczbie mieszkańców Dzielnicy obserwuje się zmianę, która świadczy o sukcesywnym zmniejszaniu się liczby mieszkańców. Na przestrzeni 3 lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o ponad 1000 osób (72.058 osób w roku 2008 do 71.009 osób w roku 2010).

Struktura mieszkańców Dzielnicy Praga Północ według wieku.

Mieszkańcy wg wieku	Liczba osób	Wskaźnik procentowy
produkcyjny Kobiety 19-60 lat	23.539	33,15 %
Mężczyźni 19-65 lat	23.532	33,14 %
poprodukcyjny > 60 kobiety	9420	13, 26 %
> 65 lat mężczyźni	3245	4, 58 %
przedprodukcyjny: dzieci i młodzież 0-18 lat Kobiety	5520	7,77 %
Mężczyźni	5753	8,10 %
Mieszkańcy ogółem	71.009	100,0 %

Źródło: Opracowanie własne np. danych GUS na dzień 31.12.2010 r." Panorama Dzielnic Warszawy w 2010 r. „

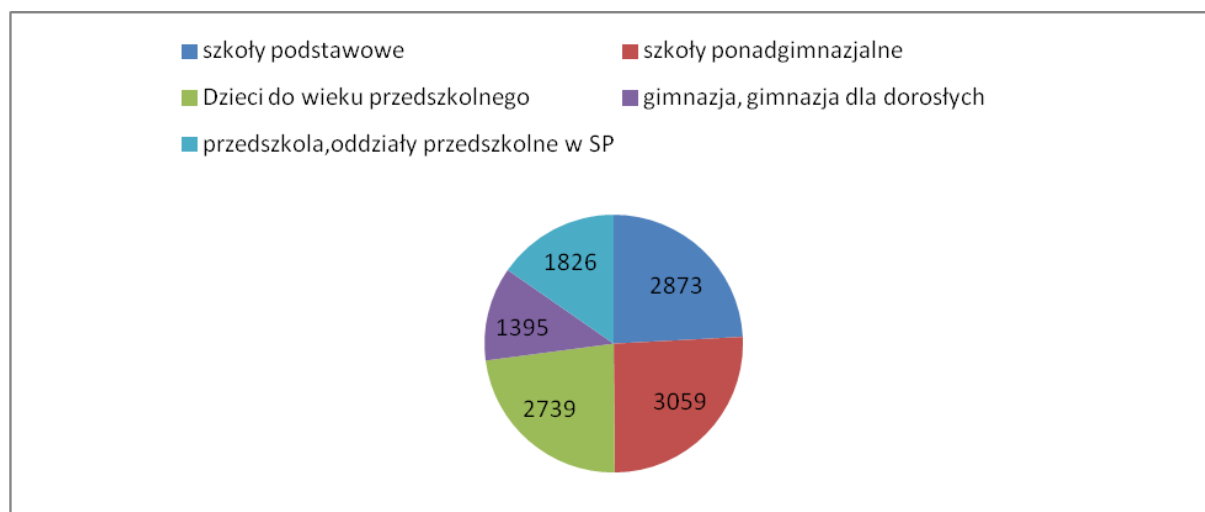
Z analizy danych zamieszczonych w tabeli wynika, że 66,29 mieszkańców Dzielnicy Praga Północ stanowią osoby w wieku produkcyjnym pomiędzy 19 a 65 rokiem życia, z czego 33,15 % to kobiety, mężczyźni zaś 33,14 %. Analizując strukturę wieku mieszkańców Dzielnicy Praga Północ należy uznać, iż w grupie osób w wieku produkcyjnym nie ma wyraźnej różnicy pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn. 17, 84%, stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, po 60 i 65 roku życia.

Jak wynika z danych, zawartych w tabeli, wśród osób w wieku poprodukcyjnym liczba kobiet jest prawie trzykrotnie wyższa (13,26 % ogółu mieszkańców) w stosunku do liczby mężczyzn (4,58 %). W Dzielnicy Praga Północ 15,87 % stanowią dzieci i młodzież w wieku od 0 - 18 roku życia. Porównanie dwóch grup mieszkańców Dzielnicy, w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym wskazuje jednoznacznie na przewagę liczby emerytów i rencistów nad liczbą dzieci i młodzieży.

Struktura mieszkańców Dzielnicy Praga Północ wg zatrudnienia

Z danych GUS (www.stat.gov.pl/) wynika, że na dzień 31.12.2010 r. pracę zawodową wykonywało 27.921 osób z czego 51 % stanowili mężczyźni, a kobiety 49 %. W porównaniu do roku 2008 znacznie zmniejszyła się liczba mieszkańców wykonujących pracę zawodową (o ponad 8 800 osób) oraz wyrównała struktura osób ze względu na płeć. W roku 2008 wśród mieszkańców wykonujących pracę zawodową zaznaczała się przewaga mężczyzn (56,2% do 43,8 %). Z danych GUS wynika również, że osoby w wieku produkcyjnym (47.071) stanowiły ok. 66 % mieszkańców Dzielnicy natomiast osoby wykonujące pracę zawodową stanowiły ok. 60 % osób w wieku produkcyjnym.

Struktura dzieci i młodzieży w Dzielnicy Praga Północ za rok 2011 wg. kategorii wieku

Opracowanie własne np. Danych Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy
na dzień 31.12.2011r.

W porównaniu do roku 2010, w roku sprawozdawczym, liczba dzieci i młodzieży objętych systemem edukacji uległa zmianom na poszczególnych jego etapach. Liczba dzieci i młodzieży objętych systemem edukacji (z uwzględnieniem przedszkoli, oddziałów przedszkolnych oraz gimnazjum dla dorosłych) w roku 2010 uległa niewielkiej zmianie (zmniejszenie o 65 osób) natomiast w roku 2011 zmiana ta jest istotna i wynosi 268 osób (9421 osób do 9153).

W roku 2011, w stosunku do roku poprzedniego, zwiększyła się (o 105 osób) liczba dzieci objętych szkolnictwem podstawowym. Natomiast na innych poziomach edukacji odnotowano zmniejszenie się liczby dzieci i młodzieży: – w szkołach ponad gimnazjalnych o 79 osób; gimnazjach (z uwzględnieniem gimnazjum dla dorosłych) - o 277 osób; w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych - o 17 osób.

Z przedstawionej analizy wynika, że w roku 2011 zmniejszyła się liczba uczniów objętych systemem edukacji a największe zmiany odnotowano na poziomie gimnazjum.

Z Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2010/2011 wynika, że na terenie Dzielnicy Praga Północ systemem edukacji szkół publicznych z uwzględnieniem oddziałów integracyjnych, na różnych poziomach, objętych było 226 uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Typy niepełnosprawności, które mają wpływ na wydanie orzeczenia o specjalnych potrzebach edukacyjnych to m.in.: zagrożenie niedostosowaniem społecznym, zaburzenia zachowania, niepełnosprawność ruchowa, upośledzenie umysłowe, przewlekłe choroby i inne.

Sytuacja szkolna dzieci i młodzieży

Poziom edukacyjny praskich dzieci i młodzieży jest od kilku lat najniższy w całej Warszawie. Różnice te są szczególnie widoczne u dzieci młodszych. Dzieci mają ubogie zaplecze kulturowe, słabe przygotowanie edukacyjne i intelektualne.

Potwierdzeniem niskiego poziomu edukacyjnego dzieci i młodzieży zamieszkałej w Dzielnicy są wyniki sprawdzianu kończącego szkołę podstawową - (według raportu Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej na rok 2011), które - plasują Pragę Północ na ostatnim miejscu w skali Warszawy. Wyniki egzaminu gimnazjalnego zarówno w części humanistycznej jak i matematyczno – przyrodniczej w roku 2011, choć mieściły się w granicach średniej ogólnopolskiej to w skali Warszawy były najniższe.

Taka sytuacja utrzymuje się już od kilku lat. Dzieci mają problemy z czytaniem, odbiorem i pisanem własnego tekstu. Na tle innych dzielnic Warszawy osiągają najniższe wyniki w obszarach wyszukiwania i stosowania informacji, umiejętności stosowania terminów, pojęć i procedur z zakresu przedmiotów matematyczno - przyrodniczych niezbędnych w praktyce życiowej a także w obszarze wskazywania i opisywania faktów, związków i zależności przyczynowo – skutkowych, przestrzennych i czasowych. Najwięcej problemów sprawia im stosowanie zintegrowanej wiedzy, brak im umiejętności do rozwiązywania problemów. Analiza poziomu wyników egzaminu pozwala na diagnozę obecnego stanu procesu nauczania daje również możliwość obserwacji kierunków zachodzących zmian.

Oprócz procesu nauczania, wpływ na poziom edukacyjny dzieci i młodzieży ma zarówno sytuacja ekonomiczna rodzin jak i ich kapitał kulturowy, wykształcenie oraz aspiracje. Wiele rodzin nie wypełnia prawidłowo swoich funkcji, brak im umiejętności wychowawczych, niechętnie współpracują z pedagogami szkolnym i w związku z tym nie wspomagają procesu edukacyjnego swoich dzieci. Szkoły muszą więc poradzić sobie z zaniedbaniami środowiskowymi oraz nadrobić braki podstawowych umiejętności szkolnych, dzieci natomiast muszą wykonać znacznie większą pracę aby uzyskać określone umiejętności i wiedzę.

Szansą na poprawienie sytuacji edukacyjnej dzieci praskich jest realizacja programów szkolnych, które pozwalają uczniom osiągać sukcesy indywidualne. To także propozycje działań realizowanych: przez organizacje pozarządowe, w ramach ogólnego rozwoju dziecka i organizacji zajęć pozaszkolnych czy w Ośrodku Pomocy Społecznej w ramach projektów systemowych, które kierują działania zarówno do rodzin wielu problemowych jak i otoczenia rodziny (w tym dzieci i młodzieży).

Z Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych w Dzielnicy Praga Północ w roku szkolnym 2010/2011 wynika, że wyzwanie w sprawie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci podjęty, przede wszystkim, lokalne przedszkola. We wszystkich realizowane są programy skierowane bezpośrednio do dzieci jak i ich rodziców – celem zwiększenia ich umiejętności pracy z dzieckiem i motywowania go do rozwoju oraz rozbudzania jego potrzeb edukacyjnych.

2. ZASOBY

- 2 żłobki
- 13 przedszkoli (w tym 2 z oddziałami integracyjnymi i 1 dla dzieci z autyzmem)
- 5 szkół podstawowych (w tym 2 z oddziałami integracyjnymi)
- 6 gimnazjów (w tym 2 z oddziałami integracyjnymi i 1 dla dorosłych)
- 16 szkół ponad gimnazjalnych (w tym m.in. technika – 8; policealne – 3)
- Szkoły wyższe – 4
- Sąd rejonowy
- Zespoły kuratorskiej służby sądowej
- Komenda Rejonowa Policji
- Straż Miejska
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Dom Pomocy Społecznej – 1
- 4 szpitale
- 33 Zakłady Opieki Zdrowotnej (w tym 11 publicznych i 22 niepubliczne) oraz ośrodek terapii uzależnień
- Zespół psychologiczno- terapeutyczny Wileńska przy Stowarzyszeniu dla Rodzin
- Katolicka poradnia psychologiczno-pedagogiczna
- Poradnia psychologiczno- pedagogiczna Nr 5
- Ośrodek wychowawczy „Caritas”
- Katolicki ośrodek adopcyjno- opiekuńczy
- Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz: dzieci i młodzieży (13), osób niepełnosprawnych (9), i inne (6).
- Ośrodki sportowe – 5
- Galerie i centra kultury – 18
- Teatr – 4
- Nowe Kino „Praha”
- Dom Kultury
- Muzeum
- 4 stowarzyszenia działające na rzecz kultury
- Stowarzyszenia i kluby sportowe – 10
- 13 oddziałów biblioteki publicznej
- Polski Komitet Pomocy Społecznej

Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia realizują na terenie dzielnicy Praga Północ szereg programów terapeutycznych, profilaktycznych i specjalistycznych, adresowanych zarówno do dzieci i młodzieży jak i do osób dorosłych, potrzebujących specjalistycznej pomocy i wsparcia. Od kilku lat w Dzielnicy działa Forum Praskich Organizacji Pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży, które spotyka się cyklicznie, wymieniając się doświadczeniami w pracy na rzecz tej grupy mieszkańców.

/Wymienione organizacje i instytucje aktywnie współpracowały z Ośrodkiem Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w roku 2011/

► **Oratorium im. Św. Jana Bosko** przy Bazylice NSJ, prowadzi Świetlicę Socjoterapeutyczną „Matusi Małgorzaty” oraz Klub Młodzieżowy „Kontra”.

► **„Caritas”** Diecezji Warszawsko-Praskiej, oprócz statutowej działalności charytatywnej prowadzi **„Klub Alternatywny”** dla młodzieży zrzeszający młodzież gimnazjalną.

- ▶ **Stowarzyszenie dla Rodzin**, prowadzi świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci szkolnych, program profilaktyczno-socjoterapeutyczny i poradnictwo rodzinne, programy dla przedszkolaków, psychologiczne dla osób dorosłych.
- ▶ **Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „KARAN”**, prowadzi Centrum Rozwoju Osobowości i świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci w wieku szkolnym oraz poradnictwo psychologiczne dla osób dorosłych w Centrum Pomocy Kryzysowej.
- ▶ **Stowarzyszenie „Serduszko dla Dzieci”**, prowadzi 2 świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz klub **Światoteka**.
- ▶ **Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Problemami Emocjonalnymi „Spoza”** realizuje zajęcia specjalistyczne dla dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, świadczy pomoc psychologiczną i pedagogiczną, indywidualną i grupową, młodzieżowe grupy wsparcia, prowadzi poradnictwo dla osób niepełnosprawnych.
- ▶ **Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”**, prowadzi różnego rodzaju programy skierowane do różnych grup odbiorców: osób bezdomnych, osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, młodzieży z problemami, dzieci.
- ▶ **Stowarzyszenie Praktyków Dramy „Stop Klatka”**, ul. 11 listopada 10 lok.33 a.
- ▶ **Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej GPIAS** Praga Północ, realizuje programy skierowane do dzieci i młodzieży w ramach pedagogiki ulicy.
- ▶ **Stowarzyszenie „Mierz Wysoko”** prowadzi świetlicę środowiskową dla dzieci z ulicy Brzeskiej i okolic.
- ▶ **Ogniska Środowiskowe: - Towarzystwa Przyjaciół Dzieci** (Zarząd Dzielnicy Praga Północ): ul. Wileńska 55/57, Wileńska 7, Białostocka 22, Kępna 4.
- ▶ **Stowarzyszenie Terapeutów** prowadzi poradnię dla osób dorosłych z Autyzmem i świetlicę dla dzieci niepełnosprawnych – ul. Białostocka 9.
- ▶ **Fundacja Pomocy Dzieciom i osobom dorosłym z wadą słuchu i dodatkowymi zaburzeniami „Pokonać Ciszę”** ul. Śnieżna 3.
- ▶ **Polski Związek Głuchych** – ul. Białostocka 4.
- ▶ **Polski Związek Niewidomych**- ul. Targowa 15/71
- ▶ **Zespół Ognisk Wychowawczych „im Kazimierza Lisieckiego - Dziadka” Ognisko „Praga”**, ul. Środkowa 9.
- ▶ **Uczniowski Klub Sportowy „Błyskawica”**- zajęcia sportowe piłki nożnej
- ▶ **Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Praga Warszawa**, prowadzi zajęcia dla dziewcząt w wieku szkolnym.
- ▶ **Polski Czerwony Krzyż** – prowadzi różne programy skierowane do najuboższych mieszkańców dzielnicy ul. Szymanowskiego 7.
- ▶ **Zjednoczenie na Rzecz Żyjących z HIV/AIDS „Pozytywni w Tęczy”** – ul. Targowa 44 lok. 1/1A.

Inne:

- ▶ **Ochotniczy Hufiec Pracy**, ul. Konopacka 17.
- ▶ **Oddział Toksykologiczny** w Szpitalu Praskim.

- ▶ Oddział Dzienny dla dzieci i młodzieży uzależnionej od środków psychoaktywnych „**PUNKT**”, ul. Otwocka 3.
 - ▶ **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, ul. Sierakowskiego 9 (gimnazjum nr 31) i Namysłowska 1 wejście od ul. Brechta (Filia SP. 258).
 - ▶ **Polskie Centrum Mediacji** – ul. Jagiellońska 56.
 - ▶ Ośrodek Detoksykacyjno- Terapeutyczny „**Mały Rycerz**” ul. Brzeska 13.
 - ▶ Kościół **Armia Zbawienia** – ul. Białostocka 7/90.
 - ▶ **Polski Komitet Pomocy Społecznej** ul. Śródkowa 14.
-

3. PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE DZIELNICY PRAGA - PÓŁNOC

Niekorzystna sytuacja mieszkaniowa i demograficzna dzielnicy powoduje, że na jej terenie występują problemy społeczne, które pociągają za sobą szereg negatywnych skutków.

Do najważniejszych z nich należą:

- ❖ ubóstwo,
- ❖ problemy osób niepełnosprawnych,
- ❖ bezrobocie,
- ❖ patologie tj.: alkoholizm, narkomania , przestępczość, przemoc domowa,
- ❖ trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych,
- ❖ problemy związane ze wzrostem populacji ludzi starszych.

❖ Niepełnosprawność

W 2011r. z pomocy społecznej korzystało **1206** rodzin z dysfunkcją niepełnosprawności i podobnie jak w latach ubiegłych ich liczba nieznacznie wzrosła (w 2010 1188 rodzin). Według skali pomocy udzielonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej rodziny/osoby niepełnosprawne stanowią najliczniejszą grupę klientów.

Niepełnosprawność często łączy się z trudną sytuacją materialną ponieważ kryterium dochodowe niestety nie uwzględnia wydatków jakie w związku z chorobą, potrzebą usprawniania i rehabilitacji muszą być ponoszone.

Wśród niepełnosprawnych mieszkańców Dzielnicy, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, najliczniejszą grupę reprezentują osoby w trzech przedziałach wiekowych: 45-50 lat; 51-60 lat i powyżej 60 roku życia, z orzeczoną, umiarkowaną stopniem niepełnosprawności, dla których pomoc finansowa w formie zasiłku stałego stanowi podstawowe lub uzupełniające źródło utrzymania.

Zaznaczenia wymaga fakt, iż od kilku już lat wśród ogólnej liczby świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej aż **50%** stanowią osoby/rodziny, które otrzymują pomoc z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby.

Do najbardziej istotnych problemów z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne, oprócz trudnej sytuacji materialnej, należą: bariery urbanistyczne i architektoniczne zarówno w obiektach użyteczności publicznej jak i w mieszkaniach, bariery komunikacyjne (nie przystosowanie transportu zbiorowego do potrzeb osób niepełnosprawnych, utrudniony dostęp do zatrudnienia na otwartym rynku pracy, ograniczona możliwość udziału w życiu kulturalnym.

Wymienione bariery i problemy utrudniają a nawet uniemożliwiają tej grupie mieszkańców Dzielnicy, pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.

Dotychczasowa propozycja działań realizowanych w środowisku lokalnym na rzecz tej grupy odbiorców jest niewystarczająca. Na terenie Dzielnicy nie ma środowiskowego domu pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo, brak jest

ośrodków wsparcia, ośrodków szkoleniowo- rehabilitacyjnych, niewystarczająca jest ilość miejsc na Warsztatach Terapii Zajęciowej. Brak jest także dostatecznej oferty skierowanej do dzieci i młodzieży.

Ze względu na wykluczenie licznej grupy osób niepełnosprawnych z życia społecznego, niezbędne stają się działania zmierzające do poprawy ich warunków życia, integracji społecznej, zawodowej zwłaszcza iż należy przewidywać, że liczba niepełnosprawnych będzie wzrastać w wyniku starzenia się ludności oraz zwiększającej się liczby wypadków.

Wychodząc na przeciw tym potrzebom, w roku 2010 Dzielnica Praga Północ wskazała **„Poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych poprzez stworzenie im warunków umożliwiających powrót do czynnego życia społecznego”** jako jeden z istotniejszych priorytetów rozwojowych w sferze społecznej.

W wyniku licznych konsultacji społecznych, które odbyły się zarówno z przedstawicielami Urzędu Dzielnicy, instytucji jak i organizacji pozarządowych wypracowano plan działań, który ma na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w Dzielnicy Praga Północ. W roku 2011 przeprowadzono monitoring w zakresie przyjętych priorytetów, poddano je społecznej ocenie i dokonano ich modyfikacji.

Działania przewidywane do realizacji w roku 2012, w ramach przyjętego priorytetu rozwojowego:

- Przeprowadzenie badań dotyczących potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Podjęcie działań zmierzających do stopniowej likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, komunikacyjnych i społecznych.
- Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych w obszarze kultury i sportu.
- Podjęcie działań zmierzających do utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób Psychiczenie Chorych i Upośledzonych Umysłowo.
- Promowanie i wzmacnianie działań organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Rozpowszechnianie informacji o dostępnej ofercie dla osób niepełnosprawnych.
- Włączenie programów edukacyjnych o niepełnosprawności, w program kształcenia.
- Dostosowanie placówek oświatowych (modernizacja) do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Utworzenie mieszkań chronionych wg standardów opracowanych przez Komisję Dialogu Społecznego ds. mieszkań chronionych.

W ramach realizacji działań wskazanych w/w priorytecie rozwojowym Dzielnicy, w roku 2011 Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy, w partnerstwie z Warszawskim Centrum Pomocy Rodzinie, przystąpił do realizacji projektu pt.: „Integracja dla samodzielności”, współfinansowanego przez Unię Europejską, ze środków EFS, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w okresie od lipca do grudnia 2011r.

Celem projektu „Integracja dla samodzielności” było: uzupełnienie pomocy udzielanej beneficjentom przez OPS i WCPR, a także zwiększenie szansy na szybsze i efektywniejsze odnalezienie się w życiu społecznym. Projekt służył również ograniczeniu zjawiska izolacji i wykluczenia społecznego oraz podniesieniu poczucia integracji społecznej.

Na poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych może wpłynąć budowanie spójnego programu pomocy i wsparcia oraz stałe poszerzanie zakresu, dostępności i jakości świadczonych usług. System wsparcia powinien być uzupełniany o te formy, które zagwarantują osobom niepełnosprawnym usamodzielnienie, integrację ze środowiskiem, a także będą zapobiegały izolacji i marginalizacji tej grupy mieszkańców dzielnicy. Budowanie środowiskowego systemu wsparcia dla tej grupy mieszkańców Dzielnicy stanowi kierunek działań, wyznaczonych przez OPS do realizacji w roku 2012.

❖ Bezrobocie

Z danych uzyskanych z Urzędu Pracy m.st. Warszawy wynika, że z terenu Dzielnicy Praga Północ według stanu na dzień **31.12.2011** zarejestrowanych było **2594** osób (w tym 1247 kobiet) co stanowi **5,5%** mieszkańców w wieku produkcyjnym. W stosunku do roku 2010 (**2520** osób) liczba zarejestrowanych bezrobotnych zwiększyła się nieznacznie.

Od roku 2009 liczba osób bezrobotnych wzrasta i ta tendencja utrzymała się również w roku 2011. Przy utrzymującym się wzroście liczby zarejestrowanych bezrobotnych, w porównaniu do roku 2010 zwiększyła się grupa osób, którym przysługiwało prawo do zasiłku (z 398 do **465 osób**, w tym 253 kobiety).

W roku 2011, długotrwale bezrobotni (osoby pozostające bez pracy od 6 miesięcy do powyżej 24 miesięcy) stanowili, podobną liczebnie grupę osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy (46% w 2011 r. do 45% w 2010 r.), a w grupie 1200 osób, 554 stanowiły kobiety.

Liczba młodych osób bezrobotnych - **do 25 r. życia** – w porównaniu do roku 2010 (11,2%) utrzymała się na podobnym poziomie i stanowiła ok. **10,8 %** ogółu zarejestrowanych.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych po **55 roku**, w porównaniu do roku 2010 (17%) odnotowano tylko niewielki wzrost (17,6%).

Niezmiennie największą liczbę osób bezrobotnych odnotowuje się w grupach wiekowych: 25-34 lata (25 %) **26,2 %** oraz 45-54 lata (25, 2 %) **24,3 %**. Jak wynika z niniejszej analizy, grupa ta stanowi ponad 50 % wszystkich zarejestrowanych.

O ile na przestrzeni 3 lat zmieniła się dość znacząco liczba osób, zarejestrowanych przez Urząd Pracy (zaznacza się tendencja wzrostowa), o tyle w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych pod względem wykształcenia zmiany są tylko nieznaczne (wynoszą ok. +/- 1%).

W roku 2011, podobnie jak w latach ubiegłych, wśród poszukujących zatrudnienia **12,6 %** (do 12,8 % w 2010 r.) stanowiły osoby z wykształceniem wyższym; z wykształceniem policealnym, i średnim zawodowym **21,2 %** (22% w 2010 r.) natomiast z gimnazjalnym i poniżej, stanowiły grupę nieco powyżej **36 %** (35 %w 2010 r.).

Na podobnym poziomie **9,5 %** (przy 8,5 % w roku 2010) utrzymała się liczba osób zarejestrowanych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz liczba osób zarejestrowanych z wykształceniem zasadniczym **20,6 %** (przy 21,6 % w roku 2010).

Osoby, bez wykształcenia średniego w Dzielnicy Praga Północ stanowią od kilku lat najliczniejszą grupę zarejestrowanych bezrobotnych (56,9% w roku 2010 do **56,4 % w 2011 r.**).

Z danych Urzędu Pracy wynika, że wśród ogółu bezrobotnych z terenu Dzielnicy Praga Północ zarejestrowanych w roku 2011 **36 %** (35, 3 % w r. 2010) stanowiły osoby bez kwalifikacji zawodowych posiadające jedynie wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

Z przedstawionej analizy wynika, że w porównaniu do roku 2010 r., w roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne (o 74 osoby) oraz nieznacznie zwiększyła się liczba osób, którym przysługiwało prawo do zasiłku (o 67 osób).

Podobnie jak w latach ubiegłych, w roku sprawozdawczym nie zaszły istotne zmiany w strukturze zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w/g wykształcenia. Nadal najliczniejszą grupę (56,4 %) stanowią osoby bez wykształcenia średniego oraz stosownego doświadczenia i kwalifikacji zawodowych (z wykształceniem na poziomie zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej). Ponad 50% wszystkich zarejestrowanych odnotowuje się w grupach wiekowych 25-34 lata i 45-54 lata.

❖ Bezpieczeństwo

Charakterystyka przestępczości nieletnich.

Na podstawie danych uzyskanych z terenu działania Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI wynika, że w 2011 roku udowodniono nieletnim popełnienie łącznie 561 czynów karalnych będących przestępstwami tj. znacznie więcej niż w roku ubiegłym (471) oraz - 52 będące wykroczeniami tj. o nieco mniej niż w roku 2010 (76). Nieletnich podejrzanych o popełnienie przestępstw było 422 tj. mniej niż w roku ubiegłym (426).

17 przestępstw dopuścili się nieletni wspólnie z co najmniej jedną osobą dorosłą (w 2010 roku – 13), a 36 czynów będących przestępstwami dopuścili się nieletni poniżej 13-go roku życia (w 2010 roku – 35).

Zdecydowana większość sprawców była w wieku 14 - 15 lat, a prawie 26 % (30 % w 2010 r.) z nich stanowiły dziewczęta. Spośród przestępstw pospolitych nieletni najczęściej dopuszczali się: kradzieży, przestępstw rozbójniczych, oraz znęcania się fizycznego a także przestępstw przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu.

Przestępstwa przeciwko mieniu dokonywane były w większości przez chłopców, a przedmiotem zamachu były najczęściej: odzież, biżuteria (centra handlowe) oraz telefony komórkowe kradzione rówieśnikom.

Przemoc na terenie szkół:

W 2011 roku odnotowano znacznie większą liczbę przestępstw popełnianych przez nieletnich na terenie szkół (248 w 2011 r. do 155 w 2010 r.), w tym: 95 (45 w 2010 r.) w szkołach podstawowych, 152 (106 w 2010 r.) w gimnazjach i 1 (4 w 2010 r.) w szkołach średnich.

Przestępstwa najczęściej popełnione przez nieletnich, to m.in.: znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad małoletnimi – 108 (34), groźby karalne - 32 (10), naruszenie nietykalności cielesnej - 15 (24) z, czego w 6 przypadkach pokrzywdzonymi byli nauczyciele, znieważenia – 59 (34) we wszystkich przypadkach pokrzywdzonymi byli nauczyciele.

Inne odnotowane przypadki dotyczyły: pobić i bójek - 8 (12), przestępstw rozbójniczych - 11 (12), uszkodzeń ciała - 9 (8) i wywierania wpływu na świadka - 3 (4). Sprawców tych przestępstw było 177 (148), z czego 123 (110) chłopców i 54 (38) dziewczęta.

Podobnie jak w latach poprzednich, wśród przyczyn przemocy rówieśniczej w roku 2011 były: chęć dominacji w grupie rówieśniczej, imponowania innym, zwrócenia uwagi na siebie, odreagowanie frustracji, chęć zdobycia środków finansowych, wzorce przemocy obserwowane w domu rodzinnym lub wśród rówieśników, oglądanie przemocy w filmach, grach komputerowych, Internecie, a także problemy natury psychicznej.

Przemoc wobec dzieci i młodzieży.

Przemoc rówieśnicza.

Przypadki najczęściej odnotowywanych w roku 2011 form przemocy dotyczyły: pobicia, gróźb karalnych, naruszenia nietykalności cielesnej, znieważania rozbójców i wymuszeń rozbójniczych, rzadziej: znęcania, zmuszania do określonego zachowania się, bójek. W roku 2011 uwagę zwraca fakt zwiększonej liczby nieletnich, którym udowodniono czyny karalne oraz zwiększająca się liczba dziewcząt, które dopuściły się przestępstw.

Przemoc ze strony dorosłych.

Małoletni – najczęściej są ofiarami takich przestępstw jak rozboje i wymuszenia rozbójnicze (z zastosowaniem gróźb pobicia, naruszenia nietykalności cielesnej lub uszkodzenia ciała). W wyniku tego typu przestępstw małoletnim zabierano przede wszystkim telefony komórkowe i pieniądze.

Przemoc w rodzinie

Ze strony nieletnich - w roku 2011 - 7 nieletnim udowodniono łącznie 12 czynów (większość z art. 207 par 1 KK), w których poszkodowanymi były: matka, siostra babcia i brat. W przypadku tych wykroczeń sprawcami w większości były dziewczyny (do roku 2009 sprawcami w większości byli chłopcy), którym udowodniono m.in.: znęcanie się psychiczne i fizyczne, wymuszenie rozbójnicze i usiłowanie wymuszenia rozbójniczego.

Ze strony dorosłych - z danych uzyskanych z terenu działania Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI za rok 2011 r. wynika, że w sprawie stosowania przemocy ze strony dorosłych przeprowadzono znacznie mniej interwencji domowych niż w roku 2010 (943 do 1535 w roku

2010). Z przebiegu tych interwencji sporządzono również znacznie mniej niż w roku 2010 notatek urzędowych w formie tzw. „Niebieskiej karty” (173 do 361 w roku 2010).

W wyniku przeprowadzonych interwencji w roku 2011 przekazano 119 wniosków do WDS (w 2010 r. – 116) w celu wszczęcia postępowania z art. 207 § 1 KK. Ponadto przekazano 85 informacji do Ośrodka Pomocy Społecznej (w 2010 r. - 101) oraz 62 informacje do Dzielnicowego Zespołu Realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (w 2010 r.- 88)

W 2011 roku przeprowadzono 777 postępowań o czyn określony w art. 207 KK i 209 KK (w 2010 r. - 646), w wyniku których: 144 spraw zakończono przekazaniem do Sądu z aktem oskarżenia (w 2010 r. - 146), 45 spraw zawieszono (w 2010 r. - 48), 360 spraw umorzono z BCP (w 2010 r. - 288), 228 spraw umorzono z innych przyczyn wyłączających ściganie.

Sprawy najczęściej zgłaszane w roku 2011, dotyczyły znęcania się: męża nad żoną lub konkubenta nad konkubinką, w dalszej kolejności dzieci nad rodzicami, ojca lub konkubenta matki nad dziećmi oraz brata lub siostry nad rodzeństwem.

W większości przypadków znęcanie związane było z nadużywaniem alkoholu przez sprawcę. Miejscem przestępstwa było miejsce zamieszkania ofiary. Do najliczniej odnotowanych form znęcania należały: awantury pod wpływem alkoholu, używanie słów obelżywych i poniżających, gróźb pozbawienia życia i uszkodzenia ciała, przemoc fizyczna (bicie, kopanie). Wielokrotnie, równoległe z postępowaniami karnymi kierowano sprawy do Sądów Rodzinnych.

W związku z założonymi „Niebieskimi Kartami” – dokonywano również statycznych kontroli w miejscach zamieszkania rodzin objętych tym programem, osobom zainteresowanym udzielano również porad prawnych.

Wykorzystywanie seksualne małoletnich

Policjanci Referatu ds. Nieletnich i Patologii przeprowadzili 1 postępowanie przeciwko nastolatкови (16 lat) podejrzanemu o gwałt.

W roku 2011 pion dochodzeniowo – śledczy wszczął 29 postępowań dotyczących przestępstw z art. 197-200 KK, w wyniku których: 7 spraw przekazano do Sądu z aktem oskarżenia; 1 sprawę zawieszono; 9 spraw umorzono; 12 spraw umorzono z innych przyczyn wyłączających ściganie.

❖ Alkoholizm

W 2011 roku ujawniono prawie trzykrotnie większą liczbę nieletnich będących pod wpływem alkoholu (127 osób) niż w analogicznym okresie roku 2010 (48 osób). Najczęściej spożywanym alkoholem było piwo i wódka. Alkohol był spożywany przez nieletnich na podwórkach, terenach zielonych (parki, skwery), na boiskach szkolnych i w lokalach mieszkalnych. Przyczynami spożywania alkoholu była m.in. chęć zaimponowania rówieśnikom i potrzeba akceptacji ze strony grupy.

Materiały dot. spraw nietrzeźwych osób nieletnich przesyłano do Sądów dla Nieletnich. Przesłuchania, przeprowadzane z w/w osobami po wytrzeźwieniu, miały na celu: ustalenie miejsca lub osób, które umożliwiły nabycie alkoholu osobie nieletniej.

Ponadto z nieletnimi oraz ich prawnymi opiekunami prowadzono rozmowy profilaktyczne oraz przekazywano informacje dot. adresów placówek zajmujących się problemem alkoholizmu.

W roku 2011 przeprowadzono 12 (9) postępowań z art. 208 KK przeciwko 11 (9) nieletnim podejrzanym o rozpijanie łącznie 13 (3) małoletnich.

Z danych udostępnionych przez KRP Warszawa VI wynika, że w 2011 r. zatrzymano 9 osób nieletnich (w 2010 r. – 10) i 239 (w 2009 r. – 202) dorosłych- nietrzeźwych sprawców czynów karalnych w kategoriach przestępstw, w których badany jest stan trzeźwości.

W celu monitorowania zjawiska alkoholizmu dzielnicowi pracownicy WDŚ oraz specjaliści ds. prewencji kryminalnej współpracowali: z Dzielnicowymi Zespołami Realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dzielnic Praga Północ, Targówek i Białołęka). Utrzymywano stały kontakt ze szkołami w celu monitorowania zjawiska spożywania alkoholu przez nieletnich, a przekazane przez dyrekcję informacje sprawdzano i w przypadku potwierdzenia prowadzono postępowania karne.

Prowadzono rozpoznanie pod kątem ujawnienia osób, które nielegalnie wyrabiają lub sprzedają alkohol. Sprawdzano informacje dotyczące niewłaściwej opieki nad dziećmi, związanej z nadużywaniem alkoholu przez ich opiekunów. W przypadku ich potwierdzenia, kierowano materiały do Sądów Rodzinnych celem wszczęcia postępowania opiekuńczego, a w uzasadnionych przypadkach umieszczano dzieci w placówkach opiekuńczych. Regularnie patrolowano miejsca publiczne, a na osoby spożywające tam napoje alkoholowe nakładano mandaty karne lub kierowano wnioski o ukaranie.

❖ **Narkomania**

Z danych uzyskanych z terenu działania Komendy Rejonowej Policji W- wa VI wynika, iż w roku 2011 ujawniono 9 nieletnich pod wpływem narkotyków. Natomiast 39 (46) nieletnim udowodniono popełnienie łącznie 68 (71) przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (posiadanie – 17(9), udzielanie narkotyków i nakłanianie do ich zażywania - 51 (35). Najmłodszy uczestnik postępowań miał 14 lat.

Najczęściej zażywany narkotykiem była marihuana. Nieletnich podejrzewanych o zażywanie narkotyków przesłuchiowano w celu określenia rozmiaru ich uzależnienia oraz ustalenia osób, które udostępniły im narkotyki, a materiały przesyłano do Sądów dla Nieletnich. Prowadzono z nimi rozmowy profilaktyczne, a ich opiekunów prawnych informowano o placówkach, w których można uzyskać w tej kwestii pomoc.

W ramach działań profilaktycznych na terenie szkół prowadzono szereg akcji informacyjnych: prelekcji, pogadanek połączonych z pokazami filmowymi. Rozprowadzono także kilka tysięcy broszur dotyczących problemu narkomanii.

W 2011 roku ujawniono 35 osób dorosłych, które popełniły przestępstwo po spożyciu narkotyków (w 2010 r. liczba ta wynosiła 6). W stosunku do 129 osób dorosłych skierowano akty oskarżenia z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (w 2010 r. – 169), karze dobrowolnie poddały się 222 osoby, 235 spraw zawieszono (2010 - 276). W 76 sprawach skierowano wniosek do prokuratora o umorzenie postępowania z powodu braku znamion czynu zabronionego (2010 r. – 97).

W wyniku działań prowadzonych na terenie podległym KRP Warszawa VI ustalono występowanie takich narkotyków jak: heroina, amfetamina, marihuana, ecstasy, kokaina oraz haszysz. Policja monitoruje miejsca, najbardziej zagrożone tym zjawiskiem oraz rozpoznaje nowe sposoby komunikowania się dostawców narkotyków i ich odbiorców.

4. ZADANIA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej, jest jednostką organizacyjną miasta stołecznego Warszawy i działa na terenie Dzielnicy Praga Północ w oparciu o statut nadany *Uchwałą Nr XXIX/918/2008 Rady miasta stołecznego Warszawy z dnia 17 kwietnia 2008, Załącznik Nr 7, w sprawie nadania statutów ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy.*

Ośrodek jest jednostką budżetową w rozumieniu ustawy o finansach publicznych. Statut reguluje podstawę prawną działania Ośrodka określa, jego zakres działania, gospodarkę finansową oraz organizację wewnętrzną.

Zgodnie z celami określonymi w statucie, Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ prowadzi działania w zakresie rozpoznawania i zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie pokonać trudności życiowych oraz umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Staraniem OPS dzielnicy Praga Północ jest dążenie do życiowego usamodzielnienia się osób oraz ich integracji ze środowiskiem, jak również zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje zadania własne m.st. Warszawy, określone w ustawie o pomocy społecznej i innych ustawach, obejmujące w szczególności: przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych w formie zasiłków: celowych, celowych specjalnych, celowych w formie biletu kredytowego, zasiłków okresowych, zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się, zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Do zadań Ośrodka należy również: przyznawanie pomocy w naturze, świadczenie usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych; sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym; udzielenie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, w tym osobom bezdomnym; praca socjalna; prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych; diagnozę oraz sporządzenie bilansu potrzeb lokalnych problemów społecznych; koordynuje realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, dożywianie dzieci oraz sporządzanie sprawozdań.

Działania Ośrodka obejmują również zadania dot.: współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach oraz organizowania prac społecznie użytecznych.

Ośrodek realizuje także zadania wynikające z rozeznania potrzeb dotyczące m.in.: udzielania mieszkańcom informacji o przysługujących im uprawnieniach z zakresu pomocy społecznej; organizowania i prowadzenia specjalistycznego, poradnictwa dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej; udzielania pomocy w integracji ze

środowiskiem lokalnym osobom: opuszczającym zakłady karne oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze; prowadzenia działań mających na celu integrację ze społeczeństwem repatriantów i osób posiadających status uchodźcy.

Ustawą z dnia 23.01.2009 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. z 2009 r. nr 92 poz. 753) od 01.04.2009 r. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych z pomocy społecznej należy do zadań gminy o charakterze obowiązkowym.

Ośrodek wykonuje również zadania zlecone m. st. Warszawie oraz zadania wynikające z porozumień zawartych z Wojewodą Mazowieckim, innymi jednostkami samorządu terytorialnego i administracją rządową, obejmujące: realizację usług specjalistycznych, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną .

Zadania zlecone obejmują również wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków NFZ dla osób nieubezpieczonych oraz udzielanie pomocy kombatantom i innym osobom będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

Zadania inne w zakresie - organizacji wsparcia dla rodzin zastępczych oraz zadanie dodane Uchwałą Nr LXIII/1961/2009 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 8 października 2009 r.(zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutu ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy) obejmujące: wskazywanie osób, którym mogłaby być powierzona opieka lub kuratela, na wezwanie sądu opiekuńczego oraz wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek jest także realizatorem zadania wynikającego z rządowych programów pomocy społecznej.

Uchwałą Nr XXIX/614/2011 Rady Miasta st. Warszawy z dnia 15 grudnia 2011 r. zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutu ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy wprowadziła następujące zmiany w ramach realizacji zadań własnych: Ośrodek organizuje pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, które zamieszkują na terenie dzielnicy, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji; bierze udział w tworzeniu gminnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną; prowadzi diagnozę problemów społecznych na obszarze swojego działania oraz określa potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Zadania Ośrodka obejmują także: opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zapewnia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, a także organizuje inne formy pracy z rodziną; ustanawia rodziny wspierające oraz zawiera i rozwiązuje umowy, o których mowa w art. 31 ust. 1 z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; prowadzi

monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych; bierze udział w opracowaniu i realizacji trzyletniego programu wspierania rodziny m. st. Warszawy oraz w przygotowaniu corocznej oceny zasobów pomocy społecznej m. st. Warszawy. Ośrodek zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz udział swoich przedstawicieli w pracach tego zespołu.

OGÓLNE ZASADY ORGANIZACYJNE OŚRODKA

Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy (stanowiący załącznik do Zarządzenia Nr 04/2009 z dnia 12 marca 2009 r. Dyrektora OPS Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy) określa ogólne zasady pracy.

Podstawowymi komórkami realizującymi zadania ustawowe Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy są:

- 1). Dyrekcja** z siedzibą przy ul. K. Szymanowskiego 6/61
 - a) Dział Pomocy Specjalistycznej
 - b) Dział Finansowo Księgowy
 - c) Dział Administracyjny
 - d) Samodzielne stanowisko ds. zamówień publicznych
- 2). Filia Nr I** z siedzibą przy ul. Groszkowskiego 5:
 - e) Dział Pomocy Środowiskowej
 - f) Dział Świadczeń
- 3). Filia Nr II** z siedzibą przy ul. Brechta 15/31:
 - g) Dział Pomocy Środowiskowej
 - h) Dział Świadczeń
- 4). Dom Dziennego Pobytu** z siedzibą przy ul. Brzeskiej 4;
- 5). Dom Samotnej Matki i Dziecka** z siedzibą przy ul. K. Szymanowskiego 6/61
- 6). Klub Złotego Wieku** z siedzibą przy ul. Jagiellońskiej 56.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie w formie usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i specjalistycznych dla osób, wymagających pomocy. Z usług mogą korzystać także osoby, które nie są beneficjentami Ośrodka.

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi program Północnopraskie Centrum Wolontariatu. Celem realizowanego projektu jest kojarzenie osób, które chcą świadczyć bezpłatną pomoc z odbiorcami tej pomocy.

Zadania statutowe Ośrodka mogą być realizowane w uzasadnionych przypadkach także przez inne podmioty, wyspecjalizowane w realizacji określonej działalności, wyłonione zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych, aktami prawa miejscowego wydanymi przez Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy oraz wewnętrznym Regulaminem w sprawie ramowych procedur udzielania zamówień publicznych.

Do wspólnych zadań podstawowych komórek organizacyjnych Ośrodka należy w szczególności:

- 1) właściwa i terminowa realizacja zadań wynikających ze Statutu jednostki,
- 2) opracowywanie propozycji do projektu planu finansowego Ośrodka, w części dotyczącej zakresu działania,
- 3) przygotowywanie projektów programów,
- 4) opracowywanie okresowych raportów o potrzebach związanych z prawidłową realizacją zadań,
- 5) opracowywanie sprawozdań i analiz z działalności komórki, nie rzadziej niż raz na kwartał.

Do podstawowych zadań **Działu Pomocy Środowiskowej** należy w szczególności:

- 1) rozpoznanie, ocena i analiza potrzeb mieszkańców w zakresie pomocy społecznej,
- 2) przeprowadzanie wywiadów środowiskowych oraz występowanie na tej podstawie o pomoc dla zainteresowanych,
- 3) współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami, których działalność uzupełnia bądź wspiera formy pomocy udzielanej klientom Ośrodka,
- 4) opracowywanie projektów decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej,
- 5) współpraca z podmiotami świadczącymi usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne na zlecenie Ośrodka oraz nadzór nad ich realizacją.

Do podstawowych zadań **Działu Świadczeń** należy w szczególności:

- 1) obsługa komputerowej bazy świadczeń dla podopiecznych Ośrodka przy zachowaniu ochrony danych osobowych
- 2) sporządzanie planów finansowych, harmonogramów wydatków z zakresu działu
- 3) przygotowanie decyzji administracyjnych z zakresu Ustawy o pomocy społecznej
- 4) przygotowanie list wypłat i przekazów pocztowych w sprawie przyznanych świadczeń
- 5) dokonywanie comiesięcznych rozliczeń z ZUS, sporządzanie raportów miesięcznych
- 6) rozliczanie faktur za przyznane żywienie w placówkach oświatowych i punktach żywieniowych
- 7) kompletowanie dokumentacji i rozliczanie faktur dotyczących pogrzebów
- 8) przygotowywanie i sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych

Do podstawowych zadań **Działu Pomocy Specjalistycznej** należy w szczególności:

- 1) specjalistyczna diagnoza środowisk rodzinnych,
- 2) poradnictwo specjalistyczne,
- 3) opracowywanie zasad współdziałania z klientem/rodziną w celu rozwiązania występujących problemów,
- 4) prowadzenie zajęć grupowych dla wybranych kategorii klientów,
- 5) pomoc psychologiczno - pedagogiczna dla rodzin dysfunkcyjnych,
- 6) pomoc osobom i ich rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji,
- 7) wspieranie i animacja współpracy ze środowiskiem lokalnym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami działającymi w sferze polityki społecznej,
- 8) współpraca europejska,
- 9) inicjowanie, opracowywanie i realizacja lokalnych programów społecznych wynikających z rozpoznanych potrzeb,
- 10) przygotowanie i współrealizacja projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Do podstawowych zadań **Działu Finansowo - Księgowego** należy w szczególności:

- 1) opracowywanie projektów planów finansowych i sprawozdań z ich wykonania,
- 2) przygotowywanie okresowych analiz ekonomicznych z wykonania poszczególnych planów finansowych,
- 3) prowadzenie ksiąg rachunkowych,
- 4) prowadzenie ewidencji księgowej wszystkich składników majątkowych,
- 5) prowadzenie gospodarki finansowej Ośrodka,
- 6) kontrola finansowa działalności Ośrodka.

Do podstawowych zadań **Działu Administracyjnego** należy w szczególności:

- 1) nadzór nad prawidłową eksploatacją i zabezpieczeniem pomieszczeń użytkowanych przez Ośrodek oraz nad majątkiem Ośrodka,
- 2) zaopatrywanie w niezbędne materiały biurowe i środki czystości oraz prawidłowy podział tych materiałów,
- 3) organizowanie i nadzorowanie remontów oraz bieżących napraw,
- 4) prowadzenie spraw związanych z przestrzeganiem przepisów BHP i przepisów przeciwpożarowych,
- 5) eksploatacja, utrzymanie i rozwój infrastruktury informatycznej,
- 6) prowadzenie dokumentacji związanej z ubezpieczeniem mienia,
- 7) przyjmowanie i wysyłanie korespondencji Ośrodka,
- 8) prowadzenie spraw kadrowych,
- 9) prowadzenie magazynu i archiwum zakładowego.

Do zadań **Ośrodków Wsparcia** należy w szczególności:

- 1) prowadzenie zajęć usprawniających ruchowo,
- 2) prowadzenie zajęć rekreacyjnych, kulturalnych i edukacyjnych,
- 3) udzielanie porad psychologicznych,
- 4) świadczenie pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych,
- 5) udzielanie wsparcia w zachowaniu więzi rodzinnych,
- 6) umożliwienie zachowania higieny,
- 7) zapewnienie, co najmniej jednego posiłku dziennie,
- 8) organizowanie innych zajęć i usług w zależności od potrzeb usługobiorców i realnych możliwości placówki,
- 9) współpraca z różnymi organizacjami i instytucjami w celu rozwijania nowych form działalności.

Do obowiązków osoby zajmującej **samodzielne stanowisko radcy prawnego** należy w szczególności:

- 1) opiniowanie projektów decyzji administracyjnych,
- 2) opiniowanie projektów umów zawieranych przez Ośrodek,
- 3) konsultacje i porady prawne,
- 4) sporządzenie opinii prawnych,
- 5) opracowywanie wewnętrznych aktów prawnych.

Do obowiązków osoby zajmującej **samodzielne stanowisko ds. zamówień publicznych** należy w szczególności:

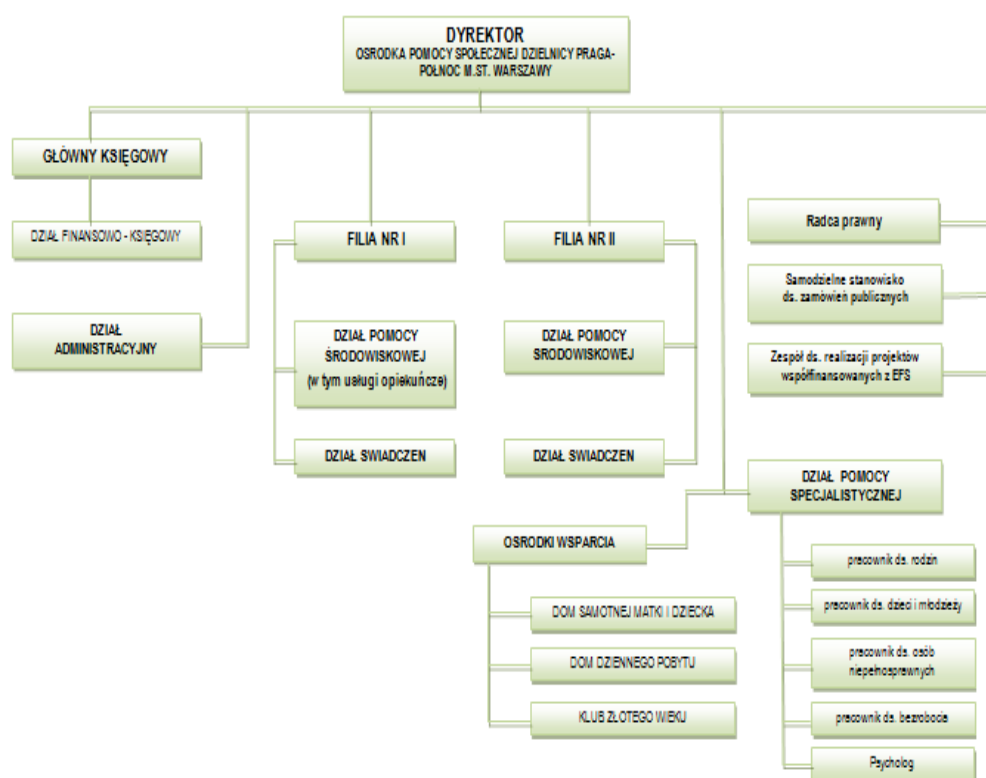
- 1) sporządzanie planów zamówień publicznych,

- 2) ogłaszanie postępowań w miejscach i terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami,
 - 3) przygotowanie i prowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z Prawem Zamówień Publicznych,
 - 4) opracowywanie specyfikacji istotnych warunków zamówienia i protokołów,
 - 5) opracowywanie projektów umów zawieranych zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych,
 - 6) przygotowywanie sprawozdań z realizacji zamówień publicznych,
 - 7) sporządzanie rocznych sprawozdań zbiorczych z udzielonych zamówień publicznych,
 - 8) udział w pracach komisji przetargowych,
 - 9) opisywanie rachunków i faktur, zakwalifikowanie ich pod dany tryb oraz niezwłoczne przekazywanie ich Działowi Finansowo Księgowemu do realizacji.
-

5. STRUKTURA ORGANIZACYJNA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy działa na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą Nr XXIX/918/2008 Rady miasta stołecznego Warszawy z dnia 17 kwietnia 2008 r. w sprawie nadania statutów ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy.

Struktura organizacyjna Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy określona została w regulaminie organizacyjnym nadanym Zarządzeniem Nr 04/2009 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy z dnia 12 marca 2009 roku w sprawie regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

Źródło: Schemat organizacyjny stanowiący załącznik do Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

W celu realizacji zadań statutowych Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy wyodrębniono następujące komórki organizacyjne:

- 2) **Dyrekcja** z siedzibą przy ul. K. Szymanowskiego 6/61
 - a) Dział Pomocy Specjalistycznej
 - b) Dział Finansowo Księgowy
 - c) Dział Administracyjny
 - d) Samodzielne stanowisko ds. zamówień publicznych
 - e) Zespół ds. realizacji projektów współfinansowanych z EFS

- 3) **Filia Nr I** z siedzibą przy ul. Groszkowskiego 5:
 - a) Dział Pomocy Środowiskowej
 - b) Dział Świadczeń
- 4) **Filia Nr II** z siedzibą przy ul. Brechta 15/31:
 - a) Dział Pomocy Środowiskowej
 - b) Dział Świadczeń
- 5) **Dom Dziennego Pobytu** z siedzibą przy ul. Brzeskiej 4;
- 6) **Dom Samotnej Matki i Dziecka** z siedzibą przy ul. K. Szymanowskiego 4a;
- 7) **Klub Złotego Wieku** z siedzibą przy ul. Jagiellońskiej 56.

STRUKTURA ZATRUDNIENIA

Struktura zatrudnienia w Ośrodku Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy w 2011 roku przedstawiała się następująco:

Wyszczególnienie				Liczba osób	Liczba etatów
OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ - OGÓŁEM			1	86	81,75
Z tego	Dyrektor		2	1	1
	Pracownicy socjalni ogółem		3	38	38
	W tym:	Starszy specjalista pracy socjalnej	4	4	4
		Specjalista pracy socjalnej	5	17	17
		Starszy pracownik socjalny	6	11	11
		Pracownik socjalny	7	6	6
		w tym: (z wiersza 3) w rejonach opiekuńczych	8	34	34
	Koordynatorzy OPS ds. usług opiekuńczych		9	2	2
	Koordynator ds. komputeryzacji		10	2	1,75
Pracownicy pozostali		11	32	28,75	
OŚRODKI WSPARCIA			12	11	10,25
z tego	Dom Dziennego Pobytu		13	6	5,25
	Dom Samotnej Matki i Dziecka		14	3	3
	Klub Złotego Wieku		15	2	2
Pracownicy zatrudnieni w ramach programu realizowanego przez OPS „Z rodziną mogę więcej” finansowanego ze środków EFS			3		2,75
w tym	pracownicy socjalni		2		2

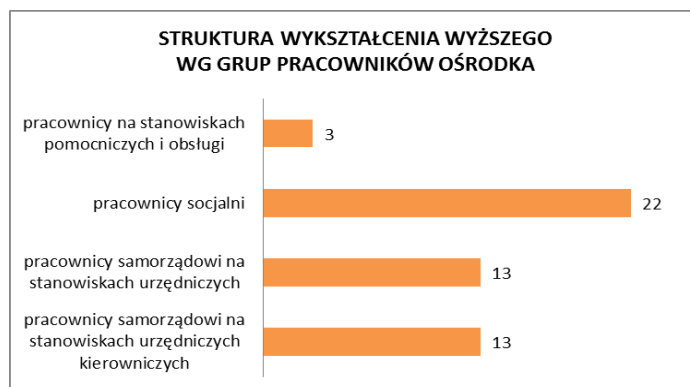
Tabela: Struktura zatrudnienia – opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

Zadania realizowane przez Ośrodek wymuszają zatrudnianie dobrze przygotowanej i wykształconej kadry pracowników. Większość pracowników posiadała wykształcenie wyższe. W roku 2011 stanowili oni 59% ogółu zatrudnionych.

Wykres nr 1: Poziom wykształcenia pracowników zatrudnionych w Ośrodku – opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

W 2011 r. kadra Ośrodka składała się z: 43 pracowników posiadających wykształcenie wyższe magisterskie o kierunku: pedagogika, politologia, socjologia, psychologia, ekonomia, technologia żywienia, prawo, 8 pracowników posiadających wykształcenie wyższe licencjackie o kierunku: pedagogika, polityka społeczna, ekonomia, administracja, 34 pracowników posiadających wykształcenie policealne i średnie; 1 pracownika posiadającego wykształcenie zawodowe.

Wykres nr 2: Struktura wykształcenia wyższego wg grup pracowników Ośrodka – opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

Wykształcenie wyższe posiadało:

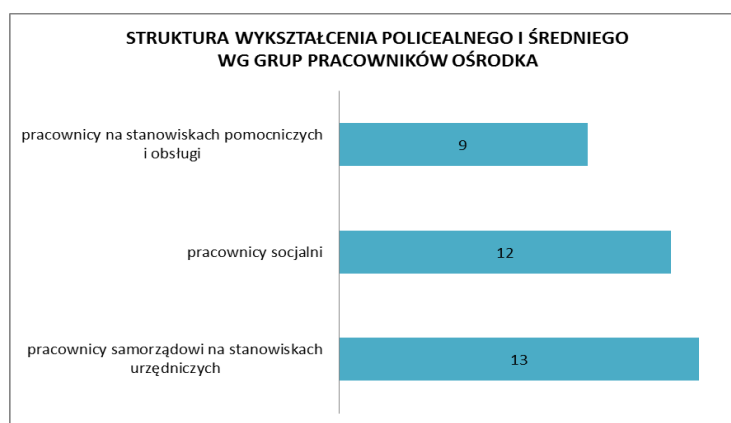
- 1) 100% kadry kierowniczej,
- 2) 50% pracowników samorządowych na stanowiskach urzędniczych,
- 3) 65% pracowników socjalnych,
- 4) 23% pracowników na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

Wykształcenie policealne i średnie posiadało:

- 1) 50% pracowników samorządowych na stanowiskach urzędniczych,
- 2) 35% pracowników socjalnych,
- 3) 69% pracowników na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

Wykształcenie zawodowe posiadało:

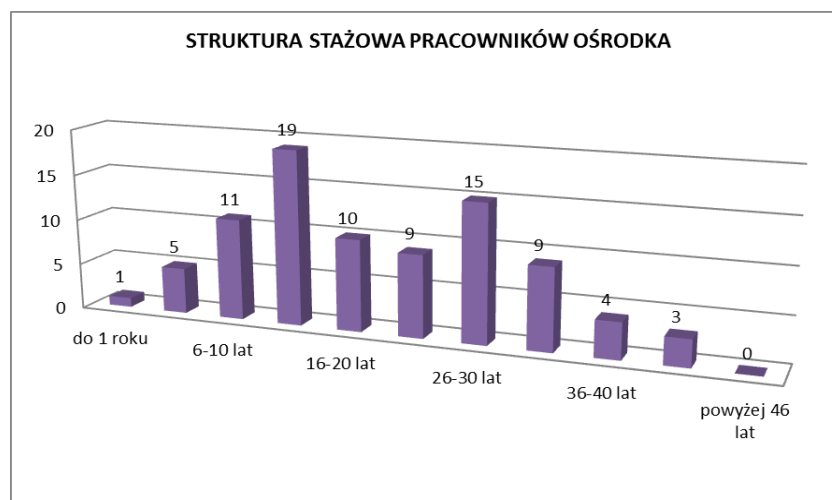
- 1) 8% pracowników na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

Wykres nr 3: Struktura wykształcenia policealnego i średniego wg grup pracowników Ośrodka – opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

W grupie pracowników posiadających wykształcenie wyższe I i II stopnia: 20 osób posiadało ukończone studia podyplomowe w zakresie: organizacji pomocy społecznej, rachunkowości, zamówień publicznych oraz 3 pracowników posiadało ukończone dwa kierunki studiów podyplomowych w zakresie: studium wiedzy o społeczeństwie, socjoterapii, służby

cywilnej, administracji publicznej, zarządzania jednostkami terenowymi oraz rozwoju regionalnego i lokalnego. 10 pracowników socjalnych posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny, a jeden II stopnia.

Wykres nr 4: Struktura stażowa pracowników Ośrodka – opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

Pracownicy Ośrodka, zgodnie z ustawą o pracownikach samorządowych z dnia 28.11.2008 r. (Dz. U. Nr 223 poz. 1458) oraz ustawą o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.), stale podwyższają swoje umiejętności i kwalifikacje zawodowe, w tym dzięki wsparciu finansowemu Ośrodka, uczestniczą w różnorodnych szkoleniach zawodowych i studiach podyplomowych.

W 2011 roku dwóm pracownikom Ośrodek umożliwił ukończenie Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie między innymi poprzez sfinansowanie części kosztów szkolenia. Celem kursu było podniesienie kwalifikacji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ponadto, pracownicy Ośrodka uczestniczyli w wielu szkoleniach, których celem było podniesienie poziomu posiadanych kwalifikacji, doskonalenie wiedzy, zdobycie nowych umiejętności. Szkolenia dla pracowników socjalnych dotyczyły między innymi takich zagadnień jak:

- 1) KPA w jednostkach pomocy społecznej;
- 2) Pomoc społeczna – aktualne problemy;
- 3) Konsultacje z SI POMOST;
- 4) Standardy w pomocy społecznej;
- 5) Nowe rozwiązania prawne w zakresie wsparcia rodziny wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- 6) Kontakty z mediami;
- 7) Interwencja prawna w przypadku przemocy, której dopuszcza się osoba chora lub uzależniona;
- 8) Przemoc w rodzinie – współpraca w ramach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych;
- 9) Zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – założenia i praktyka;

- 10) Profesjonalny pracownik socjalny - profesjonalne działanie na rzecz osób wykluczonych;
- 11) Funkcjonowanie społeczne dzieci wychowujących się w rodzinach objętych pomocą społeczną w świetle znowelizowanej Ustawy o pomocy społecznej;
- 12) Streetworking – wczoraj – dziś – jutro;
- 13) Rodzina zastępcza jako forma pomocy rodzinie naturalnej;
- 14) Szkolenie zaawansowane / doskonalące (II etap) z zakresu mediacji rodzinnej;
- 15) Mediacje rodzinne;
- 16) Stres i wypalenie zawodowe.

Ponadto, pracownicy socjalni zaangażowani w Wolontariat uczestniczyli w szkoleniach z zakresu:

- 1) Rozwój kompetencji leaderskich koordynatora wolontariatu;
- 2) Forum dobrych praktyk wolontariatu w ośrodkach pomocy społecznej.

Pięciu pracowników Ośrodka uczestniczyło w VIII Ogólnopolskiej Konferencji „Pomoc dzieciom – ofiarom przestępstw”, a 3 w IV Ogólnopolskiej Konferencji Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci zorganizowanych przez Fundację „Dzieci Niczyje”.

W Konferencji: „Pomoc i aktywna integracja na Mazowszu” – projekt systemowy 7.1.3 PO KL „Razem dla Mazowsza – Edukacja w działaniu” w 2011 roku brało udział 2 pracowników Ośrodka, natomiast w konferencji zorganizowanej przez Biuro Polityki Społecznej pt. „Otwarta szkoła – sojusznicy i partnerzy” – warsztat IV – lokalny system wsparcia – współpraca interdyscyplinarna na rzecz dziecka i rodziny” wzięło udział 4 pracowników.

Pracownicy Ośrodka uczestniczyli w seminarium nt.:

- 1) „Ewaluacja – powód do obaw, czy okazja do rozwoju?” – organizator: Instytut Rozwoju Służb Społecznych;
- 2) „Tworzenie mobilnych grup doradczych dla osób ze szczególnymi społecznymi trudnościami” – organizator: Federacja Organizacji Służebnych MAZOWIA.

Jeden z pracowników odbył wizytę studyjną w Płocku nt.: „Zapoznanie się z rozwiązaniami zastosowanymi w projektach systemowych w Płocku, wypracowanie wspólnych metod wykorzystania środków PO KL w realizacji projektów pomocy i integracji społecznej, której organizatorem było Mazowieckie Centrum Pomocy Społecznej.

6 pracowników ukończyło szkolenie pt. „Współdziałanie lokalnych służb społecznych w realizacji procedury Niebieskiej Karty, którego celem było zintegrowanie oraz usprawnienie współdziałania lokalnych służb społecznych w realizacji procedury Niebieskiej Karty.

Pozostali pracownicy uczestniczyli w szkoleniach z zakresu:

- 1) Kontrola zarządcza w ośrodkach pomocy społecznej;
- 2) Instrukcja kancelaryjna;
- 3) Samodzielny księgowy – bilansista;
- 4) Podatek dochodowy od osób fizycznych;
- 5) Jak prawidłowo chronić dane osobowe i udostępniać informacje w praktyce organów pomocy społecznej.

Analizując zatrudnienie oraz poziom wykształcenia pracowników zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy zauważyć należy, iż systematycznie wzrastają kwalifikacje pracowników.

SYSTEMY INFORMATYCZNE

Do realizacji zadań statutowych, wzorem lat ubiegłych były wykorzystywane wyspecjalizowane narzędzie programistyczne. Wśród użytkowanych w 2011 roku produktów znalazły się między innymi:

- 1) Sygnity OU Pomost - program wspomagający działalność Ośrodka w realizacji ustawowych zadań;
- 2) SAC Statystyczna Aplikacja Centralna – elektroniczna obsługa procesu zbierania sprawozdań finansowo-budżetowych;
- 3) PŁATNIK – program wymagany do rozliczania z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych;
- 4) KSIĘGOWOŚĆ OPTIVUM – elektroniczna obsługa finansowo-księgowa Ośrodka;
- 5) FAKTURY OPTIVUM;
- 6) ROZRACHUNKI OPTIVUM;
- 7) KASA OPTIVUM;
- 8) PŁACE OPTIVUM,
- 9) KADRY OPTIVUM;
- 10) ZAMÓWIENIA PUBLICZNE OPTIVUM;
- 11) INWENTARZ OPITVUM;
- 12) STOŁÓWKA;
- 13) BUDŻET JB PLUS;
- 14) Elektroniczna Skrzynka Podawcza.

W ramach adaptacji systemu informatycznego rozbudowano istniejącą sieć o nowe stanowiska, oraz sprzęt peryferyjny, a w niektórych przypadkach przeprowadzono we własnym zakresie modernizację polegającą na wymianie przestarzałych i wyeksploatowanych elementów na nowe, spełniające bieżące wymagania.

W ramach podnoszenia poziomu bezpieczeństwa wymieniono oprogramowanie antywirusowe i przygotowano dwa w pełni skalowane serwery aplikacji przeznaczone do obsługi lokalnych systemów sieciowych w filiach Ośrodka. Proces zakończy się w 2012 roku wymianą oprogramowania dziedzicznego z OU Pomost na Pomost Standard wykonany w preferowanej przez Ministerstwo technologii trójwarstwowej.

6. UDZIELONE ŚWIADCZENIA

ZADANIA ZLECONE GMINIE

W **2011** roku jedynym świadczeniem realizowanym przez Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach zadań zleconych gminie były specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tą formą pomocy objętych było **12 osób - 6 osób dorosłych** (osoby z chorobą psychiczną) i **6 dzieci** (z autyzmem). W ramach specjalistycznych usług opiekuńczych zrealizowano **2640 świadczeń** (godz.). Łączna kwota wydatkowana na realizację w/w świadczeń wyniosła **66.000 zł**.

W przypadku dzieci w ramach usług specjalistycznych świadczona była pomoc w formie wsparcia psychologiczno - pedagogicznego, edukacyjno - terapeutycznego oraz poprzez zajęcia rehabilitacyjne i rewalidacyjno - wychowawcze.

W stosunku do osób dorosłych podstawową formą działań było uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia oraz wsparcie psychologiczne. Jeśli chodzi o liczbę osób objętych tą formą pomocy należy stwierdzić, że na przestrzeni ostatnich lat ulega ona nieznacznemu zmniejszeniu. W roku **2008 r.** było to **14 osób**, w **2009 r. – 15 osób**, **2010 r. – 13 osób**.

W roku **2011** podobnie jak w roku **2010** nie udzielono innych świadczeń w ramach zadań zleconych gminie tj. nie było konieczności przyznania zasiłku celowego na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub udzielenia pomocy cudzoziemcom będącymi ofiarami handlu ludźmi lub tym którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium RP.

Nie zaistniała również potrzeba wypłacania wynagrodzenia należnego opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznanej przez Sąd.

ZADANIA WŁASNE GMIN

W **2011 roku** na realizację wszystkich zadań własnych z zakresu pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy wydatkował łączną kwotę **8.903.040 zł**, co oznacza zmniejszenie środków na realizację w/w zadań w porównaniu z rokiem **2010** o kwotę **1.627.708 zł (15 %)**.

2911 rodzinom przyznano świadczenie w ramach zadań własnych, natomiast liczba osób w tych rodzinach, którym przyznano świadczenie w formie decyzji administracyjnej wyniosła **3425**. Łączna liczba wszystkich osób pozostających w rodzinach objętych pomocą to **5700**. Oznacza to spadek, w porównaniu z **2010 rokiem**, liczby rodzin korzystających ze świadczeń w ramach w/w zadań o **7 %** (w **2010r** było **3134 rodzin**) oraz liczby osób w tych rodzinach, którym

decyzją administracyjną przyznano świadczenie o **6%** (w **2010 roku było 3661 osób**) a także spadek liczby wszystkich osób pozostających w rodzinach objętych pomocą o **454 osoby (7 %)**.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż mimo znacznego zmniejszenia środków finansowych, którymi w roku 2011 dysponował OPS na realizację w/w świadczeń (o 15 %) tylko nieznacznie zmniejszyła się liczba rodzin (7 %) czy też osób w rodzinach (6 %), którym świadczenie przyznano.

Wśród świadczeń pieniężnych realizowanych w ramach zadań własnych w **2011 r.** najwięcej środków wydatkowano na wypłatę zasiłków stałych tj. **3.829.115 zł. (43 % budżetu przeznaczonego na realizację zadań własnych)**. Była to kwota tylko nieznacznie niższa niż w roku 2010, kiedy to na wypłatę zasiłków stałych wydatkowano **3.885.188 zł.**

W porównaniu do roku 2010 tylko nieznacznie zmniejszyła się liczba osób, którym decyzją przyznano w/w świadczenie. W **2011 roku** było to **995 osób**, o **6** mniej niż w roku poprzednim. Należy jednak zauważyć, że w **2011 r.** zahamowana została zwykła tendencja jeśli chodzi o liczbę osób uprawnionych do zasiłku stałego (w **2008 r.** – było to **967** osób, w **2009r.** – **970** osób, w **2010 r.** – **1001** osób).

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w latach ubiegłych, wśród świadczeniobiorców zasiłku stałego zdecydowanie przeważały osoby samotnie gospodarujące (**829 osób tj. 83%**), osób pozostających w rodzinach było **166**.

Średnia wysokość zasiłku stałego, w przypadku osoby samotnie gospodarującej wyniosła **403,39zł** i utrzymywała się na poziomie roku **2010 - 402,10 zł.** i roku **2009 - 402,98 zł.**

W przypadku osób w rodzinie, średnia wysokość zasiłku stałego wyniosła **217,03 zł** i również była to wartość zbliżona do lat ubiegłych (w **2010 r.** – **220,65 zł.** w **2009 r.** – **213,11 zł**).

Utrzymywanie się w ciągu ostatnich lat średniej wysokości zasiłku stałego na podobnym poziomie wynika z braku weryfikacji kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej od **2006 r.**, o czym mowa w art. 9 ustawy o pomocy społecznej.

Należy zauważyć, że zasiłek stały stanowi jedyne źródło utrzymania dla większości osób z niego korzystających. Stały wzrost kosztów utrzymania, wieloletni brak waloryzacji świadczeń z pomocy społecznej, a co za tym idzie utrzymywanie się średniej wysokości zasiłku stałego na jednakowym poziomie powoduje, że osoby, które korzystają z tej pomocy wymagają dodatkowego wsparcia finansowego, głównie w formie zasiłków celowych z przeznaczeniem na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych (zakup żywności, leków, odzieży, obuwia), zakup niezbędnych przedmiotów użytku domowego, opłacanie należności związanych z użytkowaniem lokalu.

Osoby uprawnione do zasiłku stałego to osoby niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, często niezdolne do samodzielnej egzystencji i wymagające pomocy osoby drugiej w codziennych czynnościach. Stąd też duża liczba zasiłkobiorców stałych z uwagi na wiek lub stan zdrowia wymaga dodatkowego wsparcia w postaci niepieniężnych form pomocy tj. usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania lub zapewnienia gorącego posiłku.

Osoby te, były wspierane w postaci niematerialnych form pomocy: pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, psychologicznego, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych czy też placówkach ochrony zdrowia oraz działań skierowanych na uzyskanie przysługujących im uprawnień (renty, emerytury, dodatku mieszkaniowego, stopnia niepełnosprawności). Wymieniona, pozafinansowa pomoc, w przypadku osób pobierających zasiłek stały, ma tym większe znaczenie, iż jest kierowana do osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, niezaradnych życiowo. Pomoc w formie usług opiekuńczych, gorącego posiłku, szeroko rozumianej pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego, pozwala tym osobom przezwyciężyć trudną sytuację, zaspokoić najbardziej istotne potrzeby życiowe, czynnie uczestniczyć w życiu społecznym czy też uzyskać należne uprawnienia.

Z przedstawionej analizy wynika, że w **2011 r.** zahamowany został wzrost liczby osób uprawnionych do zasiłku stałego, jednak mając na względzie czynniki demograficzne, społeczne czy ekonomiczne należy przypuszczać, że taka tendencja nie utrzyma się w najbliższych latach.

Innym ważnym świadczeniem pieniężnym, realizowanym w ramach zadań własnych, szczególnie dla osób bezrobotnych, długotrwale chorych, niepełnosprawnych jest **zasiłek okresowy**.

W **2011** roku liczba osób, którym decyzją przyznano zasiłek okresowy wyniosła **945** i była prawie taka sama jak w roku poprzednim gdzie wynosiła **946** i bardzo zbliżona do roku **2009 – 924** osoby i roku **2008 – 944** osoby. Jak wynika z przeprowadzonej analizy, doszło do pewnej stabilizacji jeśli chodzi o liczbę osób uprawnionych do zasiłku okresowego (zamknęła się ona w okresie **od 2008r do 2011r** w przedziale **924 – 946 osób**).

W **2011r.** budżet na wypłatę zasiłków okresowych wynosił **1.405.972 zł**, był o **356.122 zł. (20 %)** mniejszy niż w roku **2010**, o **512.402zł (27 %)** mniejszy niż w roku **2009** i **aż o 707.210 zł (33 %)** mniejszy niż w roku **2008**. Znaczne obniżenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację zasiłków okresowych przy nie zmieniającej się praktycznie liczbie osób uprawnionych do korzystania z tej formy pomocy, spowodowało znacznie obniżenie średniej wysokości przyznanego zasiłku okresowego. Potwierdzają to dane dotyczące ostatnich **4 lat**. Średnia wysokość zasiłku okresowego w **2008 r.** wyniosła **364,84zł**, w **2009 r. – 375-64zł**, w **2010 r. – 338,08zł** a w **2011 r. tylko 266,69zł**.

Taka sytuacja jest bardzo niekorzystna dla świadczeniobiorców zasiłków okresowych, szczególnie biorąc pod uwagę postępujący wzrost kosztów utrzymania. Uniemożliwia to w praktyce zaspokojenie najbardziej istotnych potrzeb życiowych, poczynając od zakupu żywności kończąc na możliwościach utrzymania mieszkania. Niekorzystne procesy społeczne i ekonomiczne np. rosnące bezrobocie mogą powodować, że liczba osób uprawnionych do tego świadczenia nie ulegnie radykalnej zmianie.

Kolejną, istotną pozycją w katalogu świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych są **zasiłki celowe**. Środki finansowe w budżecie Ośrodka przeznaczone na ich wypłatę

w roku **2011** wynosiły **1.395.911zł** i były niższe niż w roku **2010** **aż o 984.090 zł (41 %)**, o **1.591.360 zł (114 %)** niższe niż w **2009 r.** i **aż o 2.542.080 zł (182 %)** niższe niż w roku **2008**.

W **2011** roku liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie w formie zasiłku celowego wyniosła **1823** i była mniejsza niż w latach poprzednich (w **2010 r. – 2091** osób, **2009 r. – 2138** osób, **2008 r. – 2181** osób). Z przedstawionej analizy wynika, że przy *bardzo znacznym ograniczeniu* wysokości środków finansowych przeznaczonych na zasiłki celowe (o prawie 1.000 000 zł w stosunku do roku 2010 i ponad 2.500.000 zł w stosunku do roku 2008) liczba świadczeniobiorców zmniejszyła się tylko o ok. 13 %.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej *zasiłek celowy* może być przyznany na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. W praktyce katalog celów na jakie przyznane są zasiłki celowe jest bardzo szeroki i obejmuje m.in. zakup żywności, leków, odzieży, obuwia, środków czystości, artykułów higieny osobistej, niezbędnych przedmiotów użytku codziennego, pokrywanie należności związanych z użytkowaniem lokalu (czynsz, energia, gaz, zakup opału na zimę). Dlatego też systematyczne i znaczne obniżanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na wypłatę zasiłków celowych powoduje, iż stopień zaspokojenia uzasadnionych i elementarnych potrzeb klientów pomocy społecznej staje się coraz niższy.

Istotne znaczenie wśród świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych stanowi świadczenie niepieniężne tj. *pomoc w formie gorącego posiłku*. Wsparcie to adresowane jest zarówno do dzieci w żłobkach, przedszkolach, szkołach jak również do osób dorosłych, które własnym staraniem nie są w stanie przygotować sobie gorącego posiłku.

W **2011** roku Ośrodek zapewnił lub opłacił koszty posiłków **1314** osobom z czego **1004 to dzieci**. Był to kolejny rok stabilizacji, jeśli chodzi o potrzeby mieszkańców Dzielnicy, na powyższe świadczenia. W **2010** roku tę formę pomocy skierowano do **1310 osób** z czego **1024 to dzieci**, w **2009 r.** odpowiednio **1339** osób (**1026** dzieci), w **2008 r. – 1375 osób (1053** dzieci).

Środki finansowe przeznaczone na realizację powyższego świadczenia stanowiły istotną pozycję w budżecie Ośrodka i wynosiły w **2011 r. 1.324.741zł** i były zbliżone do roku **2010 - 1.369.639zł**.

Jest to forma pomocy, która ma istotne znaczenie w systemie pomocy społecznej, gdyż adresowana jest ona do najsłabszych grup społecznych tj. dzieci, osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, niezaradnych życiowo.

Podobnie ważną rolę w systemie wsparcia społecznego, odgrywają świadczenia w formie *usług opiekuńczych (gospodarczych i pielęgnacyjnych)* realizowanych w miejscu zamieszkania świadczeniobiorców. W **2011** roku tą formą pomocy objętych było **328 osób**, co oznacza, iż liczba świadczeniobiorców usług opiekuńczych, w porównaniu do roku **2010 r. (336 osób)** praktycznie nie uległa zmianie. W **2011** roku na realizację usług opiekuńczych (gospodarczych i pielęgnacyjnych) wydatkowano łącznie **787.212 zł tj. o 193.895 zł mniej niż w roku 2010**.

Wpływ na to miała niższa jednostkowa cena usług zarówno gospodarczych jak i pielęgnacyjnych oraz mniejsza liczba zrealizowanych świadczeń - godzin (z powodu ograniczeń

budżetowych). W **2011 r.** zrealizowano **63 760 świadczeń** (godzin), rok wcześniej **70 354 świadczeń** (godzin).

O istotnym znaczeniu tej formy pomocy decyduje fakt, że realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, pozwala osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym pozostać w dotychczasowym środowisku zamieszkania.

W ramach pozostałych materialnych świadczeń, w **2011r** OPS sprawił **61** pogrzebów – znacznie więcej niż w latach poprzednich (**43** w **2010 r.**, **50** w **2009 r.**, **53** w **2008r**), udzielono **25** zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (w latach 2008 – 2010 r. nie było konieczności udzielenia ani jednego tego typu świadczenia), w odróżnieniu od ostatnich trzech lat nie udzielono żadnego zasiłku w formie biletu kredytowanego.

Wśród niematerialnych form pomocy realizowanych w ramach zadań własnych główną pozycję w **2011 r.** stanowiła *praca socjalna* (**3749 rodzin** objętych pomocą 7352 osób w tych rodzinach), *poradnictwo specjalistyczne* (prawne, psychologiczne i rodzinne – **869 rodzin** – 2607 osób w rodzinach), oraz *poradnictwo dla osób niepełnosprawnych* – **210 osób**, w zakresie aktywizacji zawodowej – **205** osób a także *interwencja kryzysowa* (**122 osoby/rodziny**).

Wprawdzie w porównaniu z rokiem 2010 nastąpił nieznaczny spadek liczby osób/rodzin objętych pomocą w formie pracy socjalnej (o 207 osoby /rodziny tj. 5 %) ale należy pamiętać o ogólnym zmniejszeniu się liczby osób/rodzin korzystających ze świadczeń, w ramach zadań własnych gminy (**o 7 %**).

W przypadku pozostałych, niematerialnych form pomocy, w 2011r znacznie zwiększyła się liczba osób/rodzin, którym udzielono wsparcia w formie różnego typu poradnictwa np.: psychologicznego, prawnego, rodzinnego – wzrost o 244 osoby/rodziny tj. 39 %.

Z przedstawionej analizy wynika, że Ośrodek Pomocy Społecznej, w ramach zadań własnych realizuje zarówno świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, okresowe, celowe) jak i świadczenia niepieniężne (usługi opiekuńcze, pomoc w formie gorącego posiłku, sprawienie pogrzebu, pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, interwencje kryzysowe).

- ✓ W porównaniu do roku poprzedniego, w roku sprawozdawczym liczba osób uprawnionych do zasiłku stałego i zasiłku okresowego nie uległa praktycznie żadnej zmianie, odnotowano natomiast zmniejszenie się liczby osób, które otrzymały zasiłek celowy.
- ✓ W przypadku zasiłków okresowych i celowych nastąpiło znaczne zmniejszenie środków finansowych przeznaczonych na ich realizację, co spowodowało że średnie wysokości w/w świadczeń były niższe niż w latach ubiegłych.
- ✓ Na stabilnym, wysokim poziomie utrzymuje się liczba osób korzystających z gorącego posiłku (dotyczy to zarówno dzieci jak i dorosłych) oraz objętych usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania.

- ✓ Występujące w rodzinach różnego rodzaju problemy, a zarazem istotne ograniczenia finansowe jakie są udziałem Ośrodka Pomocy Społecznej wymuszają konieczność intensyfikacji działań w niematerialnych formach pomocy tj. pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego. Nie zmienia to jednak faktu, że wiele najistotniejszych potrzeb życiowych osób/rodzin można zaspokoić jedynie poprzez wsparcie finansowe.
 - ✓ Systematyczne i znaczne ograniczanie środków finansowych na wypłatę świadczeń pieniężnych powoduje, że stopień zaspokojenia przez osoby i rodziny elementarnych, życiowych potrzeb będzie coraz mniejszy czego konsekwencją może być ich nieprawidłowe, samodzielne funkcjonowanie w środowisku.
-

7. CHARAKTERYSTYKA RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ W DZIELNICY PRAGA - PÓŁNOC

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. W związku z czym działalność OPS charakteryzuje się systemowym podejściem do pomocy udzielanej rodzinom / osobom, które uwzględnia takie formy wsparcia jak: pomoc finansowa, szeroko rozumiana praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne.

TYPY RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ:

W 2011 roku z pomocy ogółem skorzystało **3749 rodzin**, w których liczba osób wyniosła **7352**.

Wśród rodzin tych było:

- ❖ **1202** rodzin z dziećmi;
- ❖ **449** rodzin niepełnych;
- ❖ **662** rodzin emerytów i rencistów.

Liczba rodzin prowadzących gospodarstwo domowe w tym:

- jednoosobowe - 1971 osób
- dwuosobowe - 819 / 1638 osób w rodzinie
- trzyosobowe - 449/ 1347 osób w rodzinie
- czteroosobowe - 318/1272 osób w rodzinie
- pięcioosobowe - 105/ 525 osób w rodzinie
- sześcioosobowe i więcej - 87 / 599 osób w rodzinie

Liczba rodzin z dziećmi:

- z jednym dzieckiem - 663/1617 osób w rodzinie
- z dwojgiem dzieci - 310/1052 osób w rodzinie
- z trójką dzieci - 140/ 619 osób w rodzinie
- z czwórką dzieci - 57/ 305 osób w rodzinie
- z piątką dzieci - 16/ 104 osób w rodzinie
- z szóstką dzieci - 12/98 osoby w rodzinie
- z siedmiorgiem i więcej - 4/34 osób w rodzinie

Liczba rodzin niepełnych:

- z jednym dzieckiem - 240/495 osób w rodzinie
- z dwojgiem dzieci - 119/370 osoby w rodzinie
- z trójką dzieci - 64/267 osób w rodzinie
- z czwórką i więcej - 26/152 osoby w rodzinie

Liczba rodzin emerytów i rencistów:

- jednoosobowe - 497/497 osób w rodzinie
- dwuosobowe - 111/222 osoby w rodzinie
- trzyosobowe - 33/99 osób w rodzinie
- czteroosobowe i więcej - 21/94 osób w rodzinie

Z analizy danych za rok 2011 wynika, że w porównaniu do roku 2010 zmniejszyła się ogólna liczba rodzin korzystających z różnych form pomocy, w tym pracy socjalnej (**3956 w 2010r do 3749 w 2011r**). Najistotniejsze zmiany odnotowano w kategorii rodzin prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe (**122 rodziny**).

W roku 2011 zaobserwowano tendencję spadkową w kategorii: rodzin z dziećmi (**1290 w 2010r do 1202 w 2011 r.**), rodzin emerytów i rencistów (**673 - 2010r do 662 w 2011r**) oraz rodzin niepełnych (**452 – 2010 r. do 449 w 2011 r.**).

W roku 2011, w kategorii rodzin z dziećmi najistotniejsze zmiany odnotowano wśród rodzin z dwojgiem (**-64**) i trojgiem dzieci (**-31**), natomiast nastąpił nieznaczny wzrost liczby rodzin z jednym (**+11**) oraz z sześciorgiem dzieci (**+3**).

Prawdopodobną przyczyną zmniejszenia się liczby rodzin emerytów i rencistów w roku 2011 jest zarówno brak waloryzacji kryterium dochodowego w pomocy społecznej jak i ograniczone środki finansowe w budżecie OPS. Wysokość świadczeń emerytalno – rentowych jest wyższa od aktualnego kryterium dochodowego co uniemożliwia tej grupie mieszkańców dzielnicy korzystanie ze wsparcia finansowego, pomimo znacznego wzrostu kosztów utrzymania (związanego ze wzrostem cen zakupu m.in.: żywności, energii i gazu, leków czy wzrostem opłat czynszowych). Mimo ograniczonych możliwości wsparcia finansowego emerytów i rencistów Ośrodek stara się wspierać tę grupę beneficjentów poprzez realizację programów aktywizujących, w ramach Klubu Złoty Wiek, Domu Dziennego Pobytu oraz innych, realizowanych w partnerstwie z lokalnymi podmiotami.

Wśród rodzin niepełnych zmiany jakie odnotowano w 2011 r. dotyczyły rodzin z jednym dzieckiem (**+17**). W pozostałych kategoriach nastąpił niewielki spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, na który miało wpływ usamodzielnienie się części rodzin, które w latach 2009 – 2011 brały udział w projekcie systemowym realizowanym przez OPS pt.: „Z rodziną mogę więcej”, współfinansowanym w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego, na co wskazują wyniki przeprowadzonej ewaluacji. Z pewnością można do nich zaliczyć także przywrócenie funduszu alimentacyjnego (od października 2008 r.), który umożliwił rodzinom uzyskanie należnych świadczeń a przez to polepszenie się ich sytuacji finansowej.

W roku 2011 Ośrodek Pomocy Społecznej podejmował działania zmierzające do poprawy sytuacji materialno – bytowej rodzin wieloproblemowych z dziećmi w ramach kolejnej edycji projektu systemowego „Z rodziną mogę więcej”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. 61 beneficjentów zostało objętych wielowymiarowym wsparciem (edukacyjnym, społecznym, psychologicznym) i uzyskało umiejętności społeczne, kompetencje wychowawcze oraz podwyższyło kwalifikacje zawodowe.

Powody przyznania pomocy rodzinom w roku 2011

Ubóstwo - 2523 rodzin

Ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym i wieloaspektowym. Za najważniejszy wskaźnik określający zasięg ubóstwa przyjmuje się dochód gospodarstwa domowego. Ubóstwo uwarunkowane jest wieloma czynnikami i w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy mieszkańców. Im liczniejsze gospodarstwo domowe, tym większe prawdopodobieństwo życia w niedostatku.

Problemy w zaspokojeniu podstawowych potrzeb (takich jak m.in. wyżywienie, ubranie, koszty utrzymania mieszkania, ochrona zdrowia, uzyskanie wykształcenia) wynikają z braku dostatecznej ilości środków finansowych, jakimi dysponuje rodzina czy osoba, w stosunku do stale rosnących kosztów utrzymania często nie są one wynikiem nieracjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami.

Ubóstwo stanowi jedno z najistotniejszych kryteriów, które ma wpływ na przyznanie pomocy. Przyczynami ubożenia świadczeniobiorców Ośrodka, odnotowanymi w roku 2011 były m.in.: niepełnosprawność, bezrobocie (niski status zawodowy, niski poziom wykształcenia), wielodzietność, samotne rodzicielstwo, długotrwała lub ciężka choroba, uzależnienia w rodzinie...

Mimo, iż nieznacznie zmniejsza się liczba osób korzystających z różnych form pomocy społecznej to od lat na wysokim poziomie utrzymuje się ta kategoria beneficjentów, którzy otrzymują pomoc z powodu złej sytuacji materialnej.

Sieroctwo - 8 rodzin

Sieroctwo zupełne, tj. sytuacja, kiedy rodzice dziecka nie żyją, wśród klientów Ośrodka Pomocy Społecznej występuje sporadycznie. Rodziny/osoby, u których występuje problem sieroctwa wymagają wieloaspektowego wsparcia. Dlatego też aby wspomagać ich usamodzielnienie Ośrodek, oprócz wsparcia materialnego uzupełnia tę pomoc o pracę socjalną i poradnictwo specjalistyczne.

Bezdomność - 49 rodzin

W porównaniu do roku 2010 liczba osób, które w 2011r. uzyskały pomoc z powodu bezdomności nie uległa istotnej zmianie (+5). W roku sprawozdawczym różnymi formami wsparcia OPS objęte były przede wszystkim osoby, które brały czynny udział w programach wychodzenia z bezdomności, realizowanych przez lokalne organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi” i Stowarzyszenie „Monar”).

Ośrodek Pomocy Społecznej od kilku lat współpracuje (na zasadach określonych w porozumieniach) z organizacjami pozarządowymi, które w dzielnicy kierują swoje działania do osób bezdomnych. Zgodnie z obowiązującymi standardami w placówkach tych jest zatrudniony

pracownik socjalny, który zajmuje się na miejscu sprawami mieszkańców i ustala indywidualne programy wychodzenia z bezdomności.

Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia merytorycznego a także, w ramach realizacji indywidualnych programów, udziela stosownej pomocy materialnej oraz poradnictwa specjalistycznego.

Formy pomocy, kierowane w roku 2011 do tej grupy beneficjentów obejmowały m.in.: wydawanie decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych, świadczenia pieniężne w formie zasiłków stałych lub celowych, pracę socjalną (np. pomoc w uzyskaniu orzeczenia stopnia niepełnosprawności, załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w wyrobieniu dowodu osobistego) oraz poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne, rodzinne, zawodowe.

Potrzeba ochrony macierzyństwa - 112 rodzin

w tym **wielodzietność - 35 rodzin**

Celem pomocy społecznej jest wzmocnienie sił rodziny w chwilach trudnych i pomoc w wypełnianiu przez nią podstawowych funkcji, dlatego też bardzo ważnym działaniem Ośrodka jest wspieranie rodziny w pierwszym okresie życia dziecka.

Rodziny wielodzietne, ze względu na wysokie koszty utrzymania bardzo często mają problemy z zaspokajaniem podstawowych potrzeb. Nie zawsze poziom dochodów tych rodzin wynika z braku aktywności zawodowej czy niezaradności.

Działania Ośrodka adresowane do tej grupy, obejmowały pomoc materialną w formie świadczeń kierowanych do całej rodziny w tym również do dzieci (np. finansowanie obiadów szkolnych, dofinansowanie różnych form wypoczynku, dofinansowanie kosztów żywienia w placówkach – żłobek, przedszkole). To także działania w ramach pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego, zmierzające do wspomagania rodziny, motywowania jej do większej aktywności i rozwoju a także współpraca z organizacjami pozarządowymi, celem indywidualnego wsparcia zainteresowań i rozwoju dzieci.

W roku 2011 **wzrosła o 20** liczba rodzin, które uzyskały pomoc z powodu ochrony macierzyństwa **w tym wielodzietności (+5 rodzin).**

Bezrobocie - 1002 rodzin

Bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie statusu materialnego rodziny. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia (frustracje, utrata autorytetu w rodzinie, obniżenie poczucia wartości). Dlatego oprócz pomocy materialnej większość tych rodzin potrzebuje wsparcia specjalistycznego.

W porównaniu do roku 2010 (885 rodzin), w roku sprawozdawczym odnotowano wzrost (**o ok. 14 %**) liczby rodzin, które uzyskały pomoc z powodu bezrobocia. Wzrost liczby bezrobotnych korzystających z pomocy wynika z pogłębiającego się kryzysu gospodarczego.

Wśród świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej najliczniejszą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne (powyżej 1 roku), które na obecnym rynku pracy mają mniejsze szanse z powodu: wieku, braku motywacji do podjęcia pracy i utrzymania się w zatrudnieniu, a przede wszystkim, niskiego poziomu wykształcenia i braku kwalifikacji zawodowych. Dlatego też ich aktywizacja jest trudna, długotrwała i wymaga wielokierunkowych oddziaływań.

Od czterech lat Ośrodek realizuje projekty systemowe współfinansowane w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego (w roku 2011 udział w projekcie „Z rodziną mogę więcej” wzięło udział 61 klientów OPS Dzielnicy Praga Północ z rodzin wieloproblemowych). Celem projektu było m.in. zwiększenie szans zawodowych osób bezrobotnych, klientów pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Uzupełnieniem działań adresowanych do osób bezrobotnych była pomoc finansowa, pomoc rzeczowa, wsparcie w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego) oraz udzielanie konsultacji i porad.

Niepełnosprawność - 1206 rodzin

Niepełnosprawność - oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, który trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza, bądź uniemożliwia samodzielną egzystencję oraz wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z przyjętymi normami. Niepełnosprawną jest osoba, która uzyskała stosowne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

W stosunku do roku 2010 (1188) nastąpił niewielki wzrost **(+18)** liczby rodzin, które otrzymywały pomoc z powodu niepełnosprawności. Wśród przyczyn takiej sytuacji należy wymienić m.in.: starzenie się lokalnej społeczności, pogarszający się stan zdrowia mieszkańców dzielnicy spowodowany warunkami i stylem życia oraz wieloletnim nadużywaniem alkoholu i substancji psychoaktywnych.

Z powodu niepełnosprawności w roku 2011, z różnych form pomocy Ośrodka skorzystało **1206 rodzin** i była to najliczniejsza grupa klientów.

Problemy osób niepełnosprawnych są złożone i obejmują różne obszary funkcjonowania i rozwoju takie jak m.in. bariery (architektoniczne, komunikacyjne ...), utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji, utrudniony dostęp do rynku pracy, zła sytuacja materialna. Często w/w problemom towarzyszą dysfunkcje w rodzinie (uzależnienia, przemoc ...). Są one przyczyną pogłębiania się izolacji i wykluczenia społecznego tej grupy osób.

Zarówno liczebność tej grupy jak i złożoność występujących problemów, wymaga wielu działań, których celem winna być zarówno poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych jak i ułatwianie im funkcjonowania w społeczności.

Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2011 kierował do tej grupy świadczeniobiorców różne formy pomocy: zarówno *materialnej* (w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych oraz pracy socjalnej. Niezwykle ważnym aspektem pracy socjalnej, realizowanej w Ośrodku Pomocy Społecznej była praca w środowisku rodzinnym i otoczeniu społecznym osób

niepełnosprawnych, m.in. utrzymywanie stałej współpracy z instytucjami i organizacjami, z pomocy których korzystają beneficjenci Ośrodka.

Do działań realizowanych w ramach pracy socjalnej należały także pomoc w uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego, kontaktowaniu z organizacjami działającymi na rzecz konkretnych grup osób niepełnosprawnych, zapewnieniu pomocy w formie usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych. To także działalność doradcza i informacyjna, prowadzona przez pracowników socjalnych oraz specjalistów, zarówno w zakresie przysługujących praw jak i możliwości korzystania z różnych form pomocy. To również realizacja projektu w partnerstwie z WCPR: „Integracja do samodzielności” (współfinansowanego ze środków EFS), którego celem jest ograniczanie zjawiska izolacji i wykluczenia społecznego poprzez działania integrujące.

Długotrwała lub ciężka choroba - 664 rodziny

W roku 2011 odnotowano **wzrost** liczby odbiorców pomocy z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby o **77 osób** i jest to dość liczna grupa świadczeniobiorców. Należy zaznaczyć, iż wśród ogólnej liczby świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej aż **50 %** stanowiły osoby, które otrzymały pomoc z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby. Działania kierowane do tych beneficjentów wymagały uruchomienia wsparcia finansowego, niematerialnego (w postaci usług pielęgnacyjnych i usług specjalistycznych) oraz pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego. Długotrwała lub ciężka choroba często bywa przyczyną ogromnych stresów, które obciążają nie tylko osobę chorą ale i całą rodzinę. Dlatego ważnym działaniem, w przypadku tych osób, jest współpraca ze środowiskiem lokalnym i organizacjami pozarządowymi, które oprócz pomocy świadczonej przez Ośrodek, mogą także udzielać wsparcia. Należy podkreślić, iż w przypadku w/w rodzin, niejednokrotnie konieczne jest bezzwłoczne podejmowanie działań i uruchamianie wszechstronnej pomocy.

Bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 563 rodzin

w tym :

♦ rodziny niepełne - **449**

♦ rodziny wielodzietne - **89**

Przejawem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych są, z jednej strony zachowania dzieci związane z łamaniem obyczajów i norm społecznych oraz problemami z nauką, z drugiej strony zaś, brak ze strony rodziców właściwej i adekwatnej postawy wobec tych zachowań.

Często przyczyną pojawiania się problemów natury wychowawczej w rodzinach jest nadużywanie alkoholu, różne przejawy przemocy, niezaradność, bezrobocie. Społecznym skutkiem występowania zjawiska bezradności opiekuńczo-wychowawczej są konflikty rodzinne, przemoc i agresja, problemy w nauce, słaby start edukacyjny, wzrost przestępczości dzieci i młodzieży, przenoszenie złych wzorców na bieżące i przyszłe zachowania młodych ludzi.

Pomoc tym rodzinom udzielana przez Ośrodek w roku 2011 obejmowała zarówno świadczenia pieniężne jak i wsparcie w odbudowaniu prawidłowych relacji i umacnianiu postaw rodzicielskich (np. kierowanie na warsztaty umiejętności wychowawczych, pomoc w formie poradnictwa rodzinnego). To także ścisła współpraca ze środowiskiem lokalnym, w tym z organizacjami pozarządowymi, w celu objęcia dzieci właściwym programem wychowawczym i wspomagającym.

W roku 2011 dodatkowym działaniem kierowanym do tej grupy rodzin było włączenie części z nich do projektu systemowego „Z rodziną mogę więcej” współfinansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach realizowanego projektu wprowadzono asystenta rodziny, którego zadaniem było wspomaganie w rozwiązywaniu problemów oraz wspieranie w codziennym organizowaniu życia wszystkich członków rodziny oraz powstał Klub Samopomocy Rodzinnej, gdzie animator klubu organizował zajęcia dla dzieci i młodzieży. To także realizacja programu profilaktyczno – edukacyjnego Dobry Rodzic – Dobry Start, Grupy Wsparcia Rodzin Zastępczych oraz innych opisanych w dalszej części opracowania.

W porównaniu do roku 2010, liczba rodzin, które z powodu tej dysfunkcji korzystały z pomocy Ośrodka zwiększyła się nieznacznie o **11 rodzin**. Zmiany te odnotowano w kategorii **rodzin niepełnych (+3) i rodzin wielodzietnych (+3)**.

Przemoc w rodzinie – 25

Przemoc w rodzinie jest poważnym problemem społecznym, który dotyka wielu środowisk rodzinnych. Często przyczyną przemocy są uzależnienia.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły, działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody psychiczne, fizyczne lub materialne.

W ramach identyfikacji problemu pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Policji realizują Procedurę Niebieskiej Karty, którą wprowadza się w przypadku stwierdzenia występowania wszelkiej przemocy wobec jakiegokolwiek członka rodziny.

W ramach ograniczania przypadków przemocy w rodzinie wobec małych dzieci Ośrodek od 2008 roku, w partnerstwie z Fundacją Dzieci Niczyje, prowadzi program profilaktyczno - edukacyjny "Dobry Rodzic – Dobry Start".

Ujawnianie oraz monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie było istotą pracy socjalnej prowadzonej w roku 2011. Fakt, iż pracownik socjalny może uzyskać wsparcie ze strony innych instytucji (Policja, Prokuratura, Sąd, Kurator) daje możliwość skuteczniejszego działania i zapobiegania tego typu patologiom. Takie możliwości stwarza również udział specjalistów Ośrodka w cyklicznych spotkaniach dotyczących monitorowania systemów przeciwdziałania zjawisku przemocy na poziomie m.st. Warszawy, które odbywają się w Biurze Polityki Społecznej. Dzięki temu pracownicy, którzy pracują z rodzinami uzyskują aktualną wiedzę o ofercie pomocy kierowanej do rodzin z w/w problemem.

W ramach działań kierowanych do rodzin, w których występuje przemoc niezwykle istotne znaczenie ma wsparcie w postaci poradnictwa specjalistycznego, w tym: psychologa i specjalisty ds. przemocy.

W porównaniu do roku 2010, w roku sprawozdawczym odnotowano spadek ujawnionej przemocy w rodzinie wśród rodzin korzystających z różnych form pomocy.

Alkoholizm – 272

Alkoholizm jest chorobą, która powoduje wiele problemów nie tylko zdrowotnych ale również natury psychicznej. Jest to choroba, która wywiera niekorzystny wpływ na każdego członka rodziny, w tym dzieci. Dlatego też działania kierowane do tych rodzin wymagają poradnictwa specjalistycznego, mobilizowania do podjęcia leczenia i utrzymania się w abstynencji oraz opieki i wspomagania rozwoju dzieci.

W roku 2011 zmniejszyła się liczba rodzin **(-12)**, które z powodu w/w dysfunkcji korzystały z pomocy. Do rodzin z problemem alkoholizmu kierowano różne formy wsparcia materialnego, pośredniego (związanego z zabezpieczeniem potrzeb mieszkaniowych, bytowych, opłacaniem obiadów szkolnych dla dzieci, finansowaniem wypoczynku dzieci..), poradnictwa specjalistycznego: rodzinnego, psychologicznego, prawnego oraz w formie doradztwa zawodowego i działalności informacyjnej.

Do działań profilaktycznych związanych z ograniczaniem uzależnienia realizowanych przez Ośrodek należy ścisła współpraca ze środowiskiem lokalnym oraz monitorowanie zjawiska. To także współpraca z organizacjami pozarządowymi (światlicami środowiskowymi) oraz realizacja programów w partnerstwie z nimi, których celem jest m.in. umożliwianie dzieciom z rodzin zagrożonych uzależnieniem wyrównywania szans edukacyjnych oraz rozwoju zainteresowań i pasji.

Narkomania – 14

Trudno dokładnie określić ile osób w Dzielnicy Praga Północ jest uzależnionych od narkotyków i jaka jest dynamika tego zjawiska. Sytuację utrudnia fakt, iż wykrywalność uzależnienia we wczesnym stadium jest sporadyczna. Dlatego też klientami Ośrodka, korzystającymi z pomocy z powodu narkomanii są, przede wszystkim osoby, które ujawniły się same i wyrażają chęć podjęcia leczenia i wyjścia z uzależnienia bądź są byłymi narkomanami w okresie abstynencji. Są to na ogół osoby młode, nie posiadające własnych środków utrzymania i pozostawione bez wsparcia ze strony rodziny.

W 2011 r. liczba osób z tym problemem, korzystających z pomocy OPS (w stosunku do 2010 r. - **22**) uległa zmniejszeniu o **8** osób.

Oprócz pomocy materialnej osoby te korzystały z pomocy specjalistycznej (m.in. psychologicznej), pracy socjalnej i poradnictwa.

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 32

W roku 2011 zmalała liczba rodzin, które uzyskały pomoc w adaptacji po opuszczeniu zakładu karnego (- **19 osób** w porównaniu do roku 2010).

Z dotychczasowych doświadczeń Ośrodka, wynikających z pracy z rodzinami osób, które odbyły karę wynika, że sytuacja tej grupy jest trudna. Osoby, które przez dłuższy czas przebywały w warunkach zorganizowanej społeczności, mają problemy z odnalezieniem się w społeczeństwie. Wymagają wsparcia i pomocy w procesie adaptacji, uwzględniającym samodzielne podejmowanie decyzji, uczenie się na nowo pełnienia określonych ról społecznych. Ze względu na społeczną ocenę osób karanych mają oni także mniejsze szanse na rynku pracy. Dlatego bardzo ważne jest wielokierunkowe wsparcie do momentu adaptacji osoby karanej w nowych warunkach, które obejmuje zarówno pomoc materialną jak i niematerialną w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego.

Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą - 13

W 2011 r. pomoc dla w/w beneficjentów była kierowana w przypadku, kiedy osoby te nie poradziły sobie z procesem adaptacji ze względu na trudności z opanowaniem języka polskiego a w związku z tym miały problemy z uzyskaniem zatrudnienia. Ważnym sprzymierzeńcem Ośrodka w działaniach kierowanych do tych osób były organizacje pozarządowe, które w ramach statutowych zadań realizują programy dla uchodźców (m.in. Polska Akcja Humanitarna, Caritas – Centrum Pomocy Emigrantom i Uchodźcom).

Zdarzenie losowe - 25

W roku 2011 znacznie wzrosła liczba rodzin, które uzyskały pomoc w wyniku zdarzenia losowego (w roku 2010 – 2). Fakt ten spowodowany był pożarem budynku mieszkalnego, z którego część rodzin została bez dachu nad głową i wymagała wszechstronnej pomocy ze strony OPS. W związku z tym faktem udzielono poszkodowanym pomocy w formie zasiłków celowych na bieżące potrzeby, opłacenie zadłużenia czynszowego, gazu i energii, posiłków barowych oraz pomocy rzeczowej we współpracy z PKPS i Stowarzyszeniem Otwarte Drzwi.

Sytuacja kryzysowa - 131

Sytuacja kryzysowa to stan narastającej destabilizacji, niepewności i napięcia, będący następstwem pewnego zagrożenia, charakteryzujący się szczególną dynamiką zmian. Zmiany te zachodzą w krótkim czasie rozwijają się gwałtownie i zaskakują człowieka aż do możliwości utraty kontroli nad przebiegiem wydarzeń.

Sytuacja kryzysowa wywołuje określone reakcje *na płaszczyźnie emocjonalnej* (m.in. intensywny lęk, poczucie winy i klęski, bezradność i poczucie beznadziejności, niepokój o przyszłość, brak poczucia bezpieczeństwa, poczucie utraty kontroli, niepewność, depresja, frustracja itp.) oraz *na płaszczyźnie zachowania* (niezdolność do podejmowania typowych

aktywności, zwiększenie zależności od otoczenia, intensyfikacja działań nieprzemyślanych lub patologicznych - alkohol, narkotyki, brak umiejętności radzenia sobie, bierność, bezradność, brak motywacji do zmiany, skłonność do wycofywania się, lęk przed wysiłkiem i kontaktami, utrata zdolności rozwiązywania problemów).

Aby zapobiegać pogłębianiu się sytuacji kryzysowej potrzeba szybkich działań obejmujących: pomoc materialną i niematerialną (m.in. pracę socjalną i poradnictwo specjalistyczne, doradztwo i działalność informacyjną).

W porównaniu do roku 2010, w roku sprawozdawczym zmniejszyła się nieznacznie liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu sytuacji kryzysowej (- 9 rodzin).

8. DZIAŁ POMOCY SPECJALISTYCZNEJ

Dział Pomocy Specjalistycznej zajmuje się udzielaniem pomocy niematerialnej w formie poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, rodzinnego, prawnego, pedagogicznego.

To także działania, które obejmują szeroko rozumianą współpracę ze środowiskiem lokalnym i jego aktywizację, poradnictwo dla osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy jak również poradnictwo specjalistyczne skierowane do: niepełnosprawnych mieszkańców dzielnicy oraz osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem czy jakąkolwiek formą przemocy.

Dział Pomocy Specjalistycznej zajmuje się również inicjowaniem, opracowaniem i realizacją lokalnych programów społecznych wynikających z rozeznaczonych potrzeb oraz współpracą europejską, w tym współrealizacją projektów systemowych EFS.

W skład Działu Pomocy Specjalistycznej wchodzi:

- psycholog (w tym specjalista ds. uzależnień)
- 2 starszych specjalistów ds. rodziny i przemocy
- starszy specjalista ds. aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych
- starszy specjalista ds. osób niepełnosprawnych
- Kierownik

Poradnictwo i pomoc psychologiczna

W 2011 r., podobnie jak rok wcześniej, w ramach pracy Działu Pomocy Specjalistycznej pomocą i poradnictwem psychologicznym objętych zostało **240 osób**. W porównaniu do roku 2010 liczba ta zmieniła się tylko nieznacznie (10 osób). Konsultacje i interwencje psychologiczne odbywały się zarówno w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i w środowisku podczas wizyt domowych. Czasami, wizyty domowe nie doszły do skutku z powodu nieobecności klientów lub ich niechęci do skorzystania z pomocy (niewpuszczanie pracowników OPS do domu). Oprócz bezpośredniego wsparcia klientów OPS psycholog udzielił także w ich sprawie ok. **200 konsultacji pracownikom socjalnym**. Liczba konsultacji udzielonych pracownikom socjalnych w sprawach klientów, w stosunku do roku 2010, zmniejszyła się o 50.

Rodzaje udzielanej pomocy:

Pomoc osobom z problemem alkoholowym (diagnoza uzależnienia, motywowanie do terapii, monitorowanie przebiegu leczenia) – 29 osób.

W stosunku do ubiegłego roku liczba klientów kierowanych do psychologa w związku z problemem alkoholowym praktycznie się nie zmieniła.

Zmieniła się natomiast charakterystyka tej grupy – w poprzednim roku byli to, przede wszystkim, mężczyźni ok. 50 lat, bezrobotni, z problemami zdrowotnymi najczęściej spowodowanymi nadużywaniem alkoholu. W roku sprawozdawczym aż 14 z 29 osób to kobiety, głównie bezrobotne, samotne matki. Większość uzależnionych osób pochodzi z rodzin, w których przynajmniej jeden z rodziców nadużywał alkoholu i wychowywały się w środowisku, gdzie alkohol jest naturalnym sposobem radzenia sobie z problemami.

Osoby uzależnione najczęściej nie mają motywacji do leczenia i zaprzeczają chorobie alkoholowej. Przeważnie podejmują terapię jedynie z powodu zagrożenia utraty zasiłku z OPS. Często opuszczają terapię, a absencję na spotkaniach terapeutycznych tłumaczą głównie złym stanem zdrowia.

Na terapię, klienci są kierowani, przede wszystkim, do Ośrodka Terapii Uzależnień Alkoholowych Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej przy ul. Jagiellońskiej 34. Są także indywidualne decyzje o podjęciu terapii w innym miejscu. Monitorowanie przebiegu leczenia odbywa się poprzez regularne konsultacje psychologiczne oraz bieżące sprawdzanie wypełniania karty aktywności terapeutycznej. Niestety, tylko nieliczna część klientów zachowuje abstynencję, zdarzają się osoby, które nie podejmują próby leczenia lub przerywają je po kilku spotkaniach.

W przypadku, gdy z powodu stanu zdrowia nie jest możliwa konsultacja psychologiczna w OPS, ani podjęcie terapii w poradni uzależnień, psycholog z OPS udziela konsultacji domowych. Oprócz pomocy osobie uzależnionej wsparciem obejmuje się także jej rodzinę.

Pomoc psychologiczna rodzinom, w których występuje problem alkoholowy i/lub przemoc – 55 osób.

W ogólnej skali pomocy udzielonej przez OPS w roku 2011 zmniejszyła się liczba rodzin, które z powodu w/w dysfunkcji korzystały z różnych form wsparcia, zmniejszyła się również nieznacznie liczba konsultacji psychologicznych udzielonych tym osobom (4).

Podobnie jak w roku 2010, klientami korzystającymi z konsultacji psychologicznych z powodu występującego w rodzinie problemu alkoholowego lub przemocy były najczęściej kobiety, które z daną sytuacją zmagają się bezskutecznie od wielu lat. Po pomoc zgłaszały się głównie za namową pracownika socjalnego lub osoby z najbliższego otoczenia. Część z nich kierowana jest także do OPS po wizycie domowej pracownika socjalnego z psychologiem, która ma miejsce na wniosek policji.

Część osób chętnie podejmuje działania i korzysta z oferowanej pomocy. Inni natomiast nie wierzą w możliwość zmiany i wykazują bierność. Po kilku lub kilkunastu konsultacjach zdarza się, że osoby, które początkowo czują bezradność podejmują jednak terapię dla osób współuzależnionych i/lub terapię dla ofiar przemocy, zgłaszają fakt przemocy na Policję, decydują się na separację lub rozwód itd.

Praca z tą grupą klientów polega, przede wszystkim, na wsparciu psychicznym, uświadamianiu klientom ich praw, motywowaniu do zmiany, kierowaniu do prawnika oraz kierowaniu do specjalistycznych placówek, gdzie mogą otrzymać długoterminową pomoc

psychoterapeutyczną. Psycholog oferując pomoc w/w osobom ściśle współpracował z pracownikiem socjalnym oraz Działem Pomocy Specjalistycznej w OPS.

Pomoc psychologiczna rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od środków psychoaktywnych – 5 osób.

W 2011 r. na konsultacje psychologiczne dotyczące uzależnienia od narkotyków zgłaszali się rodzice mężczyzn nadużywających środków psychoaktywnych. Rodziny szukały wsparcia w motywowaniu swoich synów do leczenia. Osoby te najczęściej nie wiedzą jak sobie radzić z problemem, nie wiedzą gdzie można otrzymać wsparcie, a także szukają porad jak postępować wobec osoby uzależnionej. Osoby te otrzymują pomoc w postaci wsparcia psychologicznego oraz informacji, gdzie osoba uzależniona może skorzystać z terapii. Klientów kierowano przede wszystkim do Rodzinnej Poradni Profilaktyki i Terapii Uzależnień MONAR działającej przy ul. Hożej 57 w Warszawie.

Pomoc osobom starszym oraz przewlekle chorym – 23 osoby.

W roku sprawozdawczym nieco zwiększyła się liczba osób, które w związku z w/w problemem zwróciły się po poradę do psychologa, w OPS. Osobom starszym i przewlekle chorym konsultacji udzielano głównie w miejscu ich zamieszkania. Często działo się to na wniosek członków rodziny lub sąsiadów. Klienci z tej grupy chętnie korzystają z pomocy psychologa, która polega przede wszystkim na wsparciu psychicznym. Czasami pomoc psychologa dla osób starszych polega także na ocenie ich funkcjonowania, która jest niezbędna do określenia kierunków dalszej pomocy.

Osoby starsze, oprócz przewlekłych chorób fizycznych, często cierpią również na zaburzenia psychiczne związane z podeszłym wiekiem – są to m. in. demencja, urojenia prześladowcze itd.

W związku z tym były one także konsultowane przez psychologa na prośbę pracownika socjalnego, w celu wydania opinii o ewentualnej potrzebie skierowania do Domu Pomocy Społecznej.

Pomoc psychologiczna dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej – 103 osoby.

Po pomoc psychologiczną zgłaszały się osoby w różnym wieku ze złożonymi problemami życiowymi. Kierowane były zarówno przez pracowników socjalnych, jak i samodzielnie szukały możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej. W 2011 r. zwiększyła się grupa osób, które nie chciały korzystać z pomocy finansowej OPS, natomiast bardzo zależało im na pomocy psychologicznej (ok. 35 osób). W grupie tej znaleźli się, przede wszystkim bezrobotni, osoby zagrożone eksmisją, samotne matki, młode osoby nieradzące sobie z usamodzielnieniem oraz osoby przewlekle chore. Klientom tym oferowano wsparcie psychologa w postaci kilku/kilkunastu spotkań oraz kierowano ich do odpowiednich placówek służby zdrowia oraz do fundacji i organizacji pozarządowych specjalizujących się w rozwiązywaniu danego problemu. W w/w grupie znalazły się także osoby nieletnie, które uzyskały pomoc psychologiczną, za zgodą opiekuna prawnego.

Działania interwencyjne wobec osób chorych psychicznie, współpraca z Poradnią Zdrowia Psychicznego – 25 osób.

W porównaniu do roku 2010, wzrosła nieznacznie liczba osób, którym udzielono konsultacji z powodu choroby psychicznej. Interwencje wobec w/w osób najczęściej podejmowane były na wniosek najbliższego otoczenia – np. rodziny, bądź sąsiadów. Zgłoszenia spowodowane były pogorszeniem się funkcjonowania tych osób, co objawiało się m. in. zaniedbaniem codziennych obowiązków lub/i zachowaniami uciążliwymi dla otoczenia. Klienci z tej grupy, to głównie osoby starsze i w średnim wieku, przeważnie samotne.

Praca psychologa w takich przypadkach polegała na wizycie w środowisku, diagnozie psychologicznej oraz ocenie, na ile w/w osoba wymaga leczenia szpitalnego lub usług specjalistycznych. W większości tego typu sytuacji, organizowana była także wizyta domowa lekarza psychiatry.

Pozostałe działania

Psycholog pozostawał także w stałej współpracy z pracownikami socjalnymi, a część spraw konsultował z pozostałymi specjalistami z Działu Pomocy Specjalistycznej w OPS. Oprócz tego psycholog współpracował z organizacjami pozarządowymi w zakresie dodatkowej pomocy dla klientów OPS.

Formy pomocy realizowane w 2011 r., w ramach poradnictwa specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych

W porównaniu do roku 2010 zmniejszyła się nieco liczba osób niepełnosprawnych, które korzystały z tej formy pomocy w OPS (**210** osób do **234** w roku 2010). Zwiększenie się liczby osób, które w roku 2011 korzystały z różnych form wsparcia OPS nie przekłada się w sposób proporcjonalny na wzrost liczby niepełnosprawnych, które korzystają z poradnictwa specjalistycznego.

Stacją pracą socjalną objętych było **30 rodzin** (liczba porad w tych rodzinach 158) natomiast w ramach kontaktów jednorazowych porad udzielono **150 osobom**. Ponadto poradnictwem specjalistycznym, pracą socjalną, motywowaniem do udziału w działaniach programu „Integracja dla samodzielności” objęto **30 osób**.

Porady i informacje udzielone w ramach kontaktów jednorazowych dotyczyły:
uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym; wskazania instytucji, które również udzielają pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom; wskazania grup samopomocy, celem nawiązania kontaktu i świadczenia wzajemnej pomocy; wskazywania instytucji świadczących rehabilitację; udzielania informacji o dostępie do usług, świadczeń, możliwościach podjęcia szkoleń zawodowych; udzielania porad związanych z adaptacją w rodzinie, szkole, społeczności lokalnej.

Praca w zakresie udzielania pomocy w procesie adaptacji społecznej osób niepełnosprawnych i ich rodzin, polegała na konsultacjach indywidualnych, wizytach w środowisku wspólnie z pracownikiem socjalnym, rozmowach z członkami rodzin, instytucjami.

W pracy socjalnej z osobą niepełnosprawną położono nacisk na:

- **pomoc w usamodzielnianiu się klientów poprzez integrację ze środowiskiem społecznym**, która polegała na motywowaniu do współudziału klientów w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji, wspieraniu rozwoju społecznego, na zachęcaniu do aktywności, uczestnictwa w programach i projektach mających na celu aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych .
- **wsparcie rozwoju** - ukierunkowane bezpośrednio na rozwój osoby niepełnosprawnej, wyrównywanie szans związanych z nauką, podniesieniem kwalifikacji zawodowych, informowanie i kierowanie do uczestnictwa w programach EFS.
- **wsparcie emocjonalne**- niezbędne osobie niepełnosprawnej i jej rodzinie w sytuacjach silnych przeżyć, stresu, załamania jakie mogą towarzyszyć utracie sprawności lub urodzeniu dziecka niepełnosprawnego. Osoba niepełnosprawna lub członkowie rodziny przeżywają kryzys psychiczny, nie są w stanie sobie poradzić i wymagają działania podtrzymującego, obecności innych osób, życzliwego zrozumienia i wysłuchania.
- **pomocy w załatwianiu spraw bieżących** – dotyczyła pomocy w uzyskaniu stosownych uprawnień (np. uzyskaniu stopnia niepełnosprawności), zorganizowaniu usług specjalistycznych, pielęgnacyjnych i opiekuńczych, materialnej pomocy rzeczowej, pomocy w umieszczeniu dzieci w żłobkach i przedszkolach, wyjaśnienia zaległych opłat mieszkaniowych, pomocy w przygotowaniu pism w sprawie zamiany mieszkania
- **współpraca z PFRON** – pomoc w uzyskaniu przez klienta dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych i likwidacji barier architektonicznych.

Praca z indywidualnym przypadkiem obejmowała szereg działań kierowanych do jednej rodziny, takich jak: tworzenie zespołów interdyscyplinarnych (specjalista ds. osób niepełnosprawnych, psycholog, pracownik socjalny), diagnozę przypadku, opracowanie planów pomocy, wielokrotne interwencje w miejscu zamieszkania, pracę z rodziną mającą na celu poprawę kontaktów, monitorowanie ustalonego wspólnie ustalonego planu działań.

W roku 2011, w ramach współpracy partnerskiej z Warszawskim Centrum Pomocy Rodzinie starszy specjalista ds. osób niepełnosprawnych koordynował działania programu „Integracja dla samodzielności”. Koordynacja obejmowała przeprowadzenie rekrutacji i wyłonienie 30 uczestników realizowanego projektu oraz systematyczną pracę z nimi.

W ramach działań partnerskich specjalista zajmował się: motywowaniem uczestników do systematycznego uczestnictwa, w proponowanych działaniach, monitorowaniem wykonawców i realizatorów programu na terenie Dzielnicy, przygotowaniem i opracowaniem wymaganej dokumentacji, stałą współpracą z Liderem - Warszawskim Centrum Pomocy Rodzinie.

W roku 2011, w formie dwóch spotkań konsultacyjnych został przeprowadzony monitoring priorytetów rozwojowych w sferze społecznej dzielnicy.

Poradnictwo zawodowe i pomoc w zakresie aktywizacji zawodowej.

Analiza danych o sytuacji osób bezrobotnych w roku 2011, relatywnie do roku 2010 wskazuje na niewielki wzrost liczby osób, które zgłaszają potrzebę wsparcia w OPS w zakresie rozwiązywania problemów związanych z brakiem możliwości znalezienia zatrudnienia. W strukturze klientów OPS przeważają osoby długotrwale korzystające z pomocy Ośrodka (wiek 50+ karane, niepełnosprawne, samotne matki) nie posiadających wykształcenia, kwalifikacji oraz udokumentowanego stażu.

Od co najmniej dwóch lat szczególną uwagę zwraca fakt, iż w grupie tej coraz częściej znajdują się także osoby młode w wieku 20-30 lat. Na ponadprzeciętne (jedno z najwyższych w Europie) zagrożenie bezrobociem osób młodych wskazują również statystyki Urzędu Pracy i GUS. Na rynku pracy osoby te najczęściej znajdują zatrudnienie na pozakodeksowych umowach, co nie daje szans na życiową stabilizację. Młodzi bezrobotni postrzegani są jako osoby o niskich kwalifikacjach bez stosownego doświadczenia, co czyni ich nieatrakcyjnymi dla potencjalnych pracodawców. Nie jest to jednak jedyne źródło problemu. Barię dostępu osób młodych do zatrudnienia jest raczej niewystarczająca podaż miejsc pracy.

Znaczny deficyt miejsc pracy w zawodach nie wymagających wysokich kwalifikacji zawodowych (szczególnie na rynku usług, budownictwa, handlu) dotyka przede wszystkim klientów OPS. Ograniczony rynek pracy sprzyja patologicznym zachowaniom nieuczciwych pracodawców jak m.in. praktyki zaniżania wynagrodzeń, zatrudnianie poza rejestracją. W/w praktyki oraz brak istotnych różnic pomiędzy niskim wynagrodzeniem za pracę, a wysokością otrzymywanych zasiłków negatywnie wpływa na motywację klientów podejmujących próby uniezależnienia się od pomocy Ośrodka. Sytuacje te nie zachęcają do szukania zatrudnienia, zwłaszcza kiedy uzupełnieniem zasiłków są różnego rodzaju świadczenia i wsparcie udzielane przez inne instytucje i organizacje pozarządowe.

Niskie kwalifikacje zawodowe klientów Ośrodka Pomocy Społecznej lub ich całkowity brak lokują te osoby w dwóch obszarach zatrudnienia tj. w sektorze usług porządkowych i w branży budowlanej (na stanowiskach głównie pomocniczych). W sezonie wiosenno-letnim problem bezrobocia częściowo rozwiązuje zatrudnienie sezonowe w ogrodnictwie i pracach polowych. Jednakże w omawianym przypadku pewną barierę popytu stanowią zbyt kosztowne dojazdy do pracy – dla podopiecznych Ośrodka nie do pokonania.

W Dzielnicy Praga Północ podobnie jak i w sąsiednich dzielnicach nie istnieją zakłady, które zapewniłyby miejsca pracy. Przemysł istnieje tylko na obrzeżach Warszawy i dalej a taka sytuacja, ze względu na koszty związane z dojazdem, nie sprzyja podejmowaniu zatrudnienia przez klientów Ośrodka.

Rynek usług wymaga od poszukujących zatrudnienia kwalifikacji, doświadczenia zawodowego i dyspozycyjności. W związku z tym, w wielu przypadkach jest on także niedostępny dla klientów OPS.

Pewnym rozwiązaniem w/w sytuacji jest realizowanie, także przez Ośrodek Pomocy Społecznej, projektów systemowych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, ukierunkowanych na aktywizację zawodową. Dzięki nim klienci uzyskują umiejętności i kwalifikacje, które zwiększają ich szanse na pozyskanie ofert pracy. W latach 2008-2011 w projektach uczestniczyło łącznie 191 osób.

Osoby korzystające w OPS ze wsparcia specjalisty d/s aktywizacji zawodowej uzyskują informacje: o przewidywanych zmianach na rynku pracy m.in. pod kątem identyfikacji zawodów, na które będzie zapotrzebowanie, możliwościach bezpłatnego kształcenia na różnych poziomach (np.: w ponad gimnazjalnych szkołach zaocznych i wieczorowych) oraz kursach i szkoleniach zawodowych organizowanych przez instytucje, stowarzyszenie i fundacje, w ramach programów finansowanych ze środków EFS.

W ramach poradnictwa specjalistycznego realizowano: pomoc w przygotowaniu klientowi dokumentów aplikacyjnych i do rozmowy kwalifikacyjnej, indywidualne porady związane z wyborem miejsca i rodzaju zatrudnienia, pomoc w ustaleniu indywidualnych umiejętności, zainteresowań i predyspozycji do wykonywania określonej pracy, zapoznanie klienta z metodami poszukiwania pracy. To także działania związane z przekazywaniem aktualnych informacji o pracodawcach i ofertach pracy oraz udostępnianie materiałów (informatory, poradniki, ulotki) dot. rynku pracy.

Efekty pracy w ramach poradnictwa i aktywizacji zawodowej w roku 2011 to:

- udzielenie **830 konsultacji 205 osobom**, z czego **96** - to klienci zarejestrowani po raz pierwszy
- wskazanie ok. **135** miejsc zatrudnienia, z czego **46** osoby podjęły pracę.

Ze względu na fakt, iż w większości przypadków jest to zatrudnienie o charakterze czasowym, klienci często powracają do systemu pomocy do czasu kiedy po raz kolejny znajdą pracę u innego pracodawcy.

Sprawy prowadzone w roku 2011 przez specjalistów ds. rodziny i przemocy w rodzinie

zadanie	rodziny	osoby dorosłe	dzieci	razem
pomoc rodzinom z Domu Samotnej Matki i Dziecka	11	11	20	31
Działania interwencyjne, pomoc bieżąca	75	110	184	294
Pomoc rodzinom w związku z przemocą	19	38	56	94
Współpraca z prac socjalnym	29	53	93	146
rodziny w ramach pomocy specj. DR DS	24	48	36	84
Razem:	158	260	389	649

Poradnictwo rodzinne i w zakresie przemocy jest kierowane do wszystkich mieszkańców Dzielnicy. Dlatego niejednokrotnie z tej formy pomocy i wsparcia korzystają osoby, które nie były

klientami Ośrodka Pomocy Społecznej. Specjaliści z Działu Pomocy Specjalistycznej utrzymują również stały kontakt z pracownikami z obu filii OPS. W przypadku, gdy pracownik socjalny uzna, że potrzebuje pomocy i wsparcia w ocenie sytuacji konkretnej rodziny/osoby taką pomoc otrzymuje. Specjaliści ds. rodzin razem z pracownikami socjalnymi wizytują rodziny, wspólnie z nimi opracowują plan wsparcia i kierunki pomocy tym rodzinom. W przypadkach szczególnie skomplikowanych organizują zespół, w ramach którego omawiają możliwości wsparcia rodziny, uwzględniające jej „zasoby” oraz zasoby lokalnych instytucji. Działania interwencyjne czasem ograniczały się do przekazania informacji o przysługujących uprawnieniach, placówkach, w których można uzyskać pomoc w konkretnej sytuacji, wskazaniu osób w instytucjach, do których należy się zwrócić o pomoc.

W roku 2011 znacznie wzrosła liczba rodzin, które korzystały z bieżącej specjalistycznej pomocy (**75 rodzin** do 51), na podobnym poziomie utrzymała się natomiast liczba rodzin, które uzyskały pomoc w wyniku interwencji pracownika socjalnego (**29 rodzin** do 31).

Działania związane z interwencją i pomocą rodzinom w sytuacji przemocy.

Do Działu Pomocy Specjalistycznej bezpośrednio zgłaszają się rodziny, z problemem przemocy. Chociaż liczba osób zgłaszających się z tym problemem utrzymuje się na podobnym poziomie (**2011 r. - 19 do 17 w 2010 r.**) to jednak niezmiennie ofiarami przemocy domowej są, przede wszystkim kobiety. Klienci, którzy zgłaszają w/w problem najczęściej potrzebują pomocy psychologicznej, prawnej, medycznej i socjalnej. Niezmiennie istotna jest współpraca i przepływ informacji między poszczególnymi instytucjami i organizacjami, które mogą udzielić stosownej pomocy. Bywa tak, że osoby, które zgłaszają się po raz pierwszy, po otrzymaniu stosownych informacji(dot. praw, czy adresów i kontaktów do innych instytucji pomocowych) rozwiązują problem własnym staraniem. Częściej jednak ich sytuacja wymaga pomocy ciągłej, w ramach wielu kontaktów ze specjalistami i wtedy rolę koordynatora podejmowanych działań pełnią specjaliści ds. rodziny i przemocy w rodzinie (monitorują postępowanie ofiary, motywują ją do podjęcia działań bezpośrednich a także monitorują działania instytucji zaangażowanych w udzielenie jej pomocy).

W przypadkach zgłoszenia przemocy specjaliści Działu Pomocy Specjalistycznej wykonują czynności takie m.in. jak: założenie Niebieskiej Karty, udzielenie pomocy psychologicznej, skierowanie ofiary przemocy na grupę terapeutyczną, skontaktowanie jej z Policją, pomoc w pisaniu pism do sądu w sprawie alimentów, rozwodu czy zgłoszenia przestępstwa przemocy, znalezienie bezpiecznego miejsca pobytu w placówkach interwencyjnych (centrum interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy, schroniskach dla samotnych kobiet w ciąży i z małymi dziećmi), zgłoszenie rodziny z prośbą o wgląd kuratora do sądu rodzinnego w przypadku zagrożenia zdrowia i życia małoletnich dzieci, jeżeli nie ma kurateli sądowej, skierowanie do Dzielnicowego Zespołu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie zgłoszenia o leczenie odwykowe osoby uzależnionej od alkoholu

Koordynowanie w dzielnicy Praga Północ działań związanych z realizacją Projektu Dobry Rodzic - Dobry Start - Koalicja na rzecz Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci

Celem głównym Projektu jest ochrona dzieci przed krzywdzeniem, poprzez wczesną profilaktykę i pracę z rodzicami małych dzieci. W roku 2011 do Działu Pomocy Specjalistycznej Ośrodka Pomocy Społecznej Praga Północ wpłynęło **30 ankiet** (w roku 2010 – **67**) skierowanych do koordynatora z prośbą o kontakt z rodziną: **23** (52) od pracowników socjalnych i **7** (15) od pracowników SZ PZLO (dotyczyły one rodzin o zwiększonym czynniku ryzyka). Spośród 30 zgłoszonych rodzin tylko 4 z nich okazały się środowiskami, które nie były znane OPS. Spośród 30 zgłoszonych ankiet 24 rodziny wymagały pogłębionej pracy specjalistów.

Po dostarczeniu ankiety do Działu Pomocy Specjalistycznej i zgłoszeniu potrzeby pilnego kontaktu z rodziną, koordynator programu ze specjalistą Działu wizytują rodzinę i monitorują występujące w niej problemy. Informują o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej dostępnej na terenie dzielnicy.

Oprócz pakietu informacyjnego, przekazują oni rodzinie aktualne informacje o szkoleniach i warsztatach organizowanych przez Fundację Dzieci Niczyje, w ramach Programu. Osoby wymagające pogłębionej pomocy, włączone do Programu DR- DS. były kierowane do specjalistów w Fundacji m.in.: psychiatry, psychologa, pedagoga, prawnika i położnej. W ofercie Programu dostępne były również: *konsultacje z psychologiem, anonimowa poradnia internetowa na stronie Dobrego Rodzica, Grupy otwartej Rodzice-Rodzicom czy konsultacji psychologa przeznaczonych dla nastoletnich rodziców a także warsztaty dla rodziców, podczas których mogą oni uczyć się praktycznych umiejętności wychowawczych.*

Wśród rodzin zgłoszonych do monitorowania przez OPS Praga Północ, najliczniejszą grupę stanowiły rodziny z problem bezrobocia, wielodzietności i uzależnienia od alkoholu. **2 przypadki** dotyczyły samotnego macierzyństwa i wychowywania dzieci przez nieletnie matki, a w **6 rodzinach występowało** zagrożenie bezpośrednimi aktami przemocy.

W roku 2011 wobec **ośmiu rodzin** wdrożono całą procedurę pomocy, udzielając interdyscyplinarnego wsparcia.

Działania związane z pomocą specjalistyczną mieszkankom Domu Samotnej Matki i Dziecka

Do zadań specjalistów z Działu Pomocy Specjalistycznej OPS należy stała współpraca z Domem Samotnej Matki i Dziecka OPS.

Celem pracy z osobami zamieszkującymi w Dom było monitorowanie sytuacji rodzin i pomoc w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej. Specjalista współpracując z pracownikiem socjalnym bierze czynny udział w działaniach związanych z kwalifikacją danej rodziny do Ośrodka Wsparcia: uczestniczy w przeprowadzanym wywiadzie z osobą zainteresowaną pobytem w placówce, zapoznaje się z jej trudną sytuacją życiową i pomaga w przygotowaniu dokumentów niezbędnych do spełnienia warunków formalnych.

W trakcie pobytu w placówce, specjalista pomagał w załatwieniu formalności związanych np. z koniecznością zmiany szkoły, przedszkola dla dzieci, wskazywał możliwości uzyskania wsparcia emocjonalnego (np. kierowanie na grupę dla ofiar przemocy do udziału w Programie DR- DS). Ważnym elementem wsparcia dla kobiet i ich rodzin była współpraca z innymi instytucjami, które uczestniczyły w procesie wsparcia (m.in. Wydział Zasobów Lokalowych dzielnicy).

Pomoc specjalistyczna w roku 2011 skupiała się także na pomocy kierowanej do dzieci, które rozpoczynały edukację szkolną a z racji różnego rodzaju deficytów rozwojowych wymagały pomocy specjalistycznej wychowawczo – pedagogicznej. Pomoc ta obejmowała także kontakt z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną Dzielnicy Praga Północ celem skonsultowania form pomocy dla wspomnianych dzieci czy też wskazanie rodzicowi bezpłatnej lub najtańszej oferty pomocy specjalistycznej.

W ciągu 2011 roku monitoringiem oraz pomocą specjalistyczną objętych było 11 rodzin oraz 20 dzieci, w tym 8 wielokierunkową.

Specjaliści pośredniczyli w kontaktach ze stowarzyszeniami, fundacjami zajmującymi się pomocą materialną i rzeczową osobom w kryzysie i potrzebie.

Współpraca partnerska ze Stowarzyszeniem Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej Praga Północ przy realizacji programu p.t. „Z ulicy do społeczeństwa”. Profilaktyczny program pedagogów ulicznych dla praskich nastolatków.

Ten program realizowany był w okresie od maja do grudnia 2011 r. i wymagał dodatkowego zaangażowania w zakresie: organizowania, w miarę potrzeb, zespołu interdyscyplinarnego, udzielania konsultacji merytorycznych pomiędzy pracownikami Lidera oraz pracownikami socjalnymi OPS, obejmujących sprawy wspólnych podopiecznych, prowadzenia poradnictwa specjalistycznego dla rodzin podopiecznych programu, organizacji wspólnych spotkań w pomieszczeniach Ośrodka Pomocy Społecznej.

W roku 2011 specjaliści ds. rodziny realizowali działania dotyczące poradnictwa rodzinnego, pedagogicznego oraz w zakresie przemocy dla rodzin zastępczych.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie dla dzielnicy Praga Północ (ZI ds. P w R).

Na podstawie art.9a ust 15 ustawy z dn.29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493, z 2009, poz.1589 oraz z 2010r.nr.28, poz.146 i nr.125, poz.842) oraz zgodnie z zarządzeniem nr 16663/2011 Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 25.10.2011 został powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie dla Dzielnicy Praga Północ (ZI ds. P w R) w dniu 17.11.2011 przewodniczącym w/w Zespołu został naczelnik Wydziału Prewencji KRP VI. W skład Zespołu weszło 3 pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ, pracownicy Urzędu Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy, przedstawiciel Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych m.st. Warszawy, oświaty, ochrony zdrowia oraz

kuratorzy sądowi. Na mocy w/w ustawy Ośrodek Pomocy Społecznej przejął obsługę administracyjno- biurową Zespołu Interdyscyplinarnego a wyznaczeni pracownicy uczestniczą każdorazowo w jego posiedzeniach.

ZI ds. P w R realizuje zadania wynikające z programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy, w tym: integrowanie i koordynowanie działań podejmowanych przez instytucje i służby w związku z realizacją procedury Niebieskiej Karty, diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań i inicjowanie interwencji w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie.

W sytuacji przemocy w rodzinie, każdy z jej członków może się zgłosić do Ośrodka i poprosić o pomoc. W zależności od sytuacji i potrzeb danej osoby podejmowane są działania - zarówno przez pracownika socjalnego jak i specjalistów z Działu Pomocy Specjalistycznej OPS mające na celu diagnozę sytuacji i udzielenie wsparcia. Ośrodek może zaproponować specjalistyczną pomoc: psychologa, prawnika, poradnictwo rodzinne i konsultację specjalisty ds. przemocy oraz skierować do specjalistycznej placówki pomocowej dla ofiar przemocy lub dla sprawców przemocy dostępnej na terenie m.st. Warszawy.

Asystent Rodziny

Od stycznia 2012 r. wchodzi w życie Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2011 nr 149 poz.887). Nakłada ona na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc ta realizowana będzie poprzez działania asystenta rodzinnego, który wesprze rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci.

Asystent ułatwi rodzicom wypełnianie ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się w pieczy zastępczej, rolą asystenta będą działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

Praca z rodziną jest organizowana przez gminę lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. W przypadku Warszawy zadanie to jest realizowane przez Biuro Polityki Społecznej m.st. Warszawy (na poziomie centralnym) oraz poprzez ośrodki pomocy społecznej (na poziomie lokalnym). Zlecanie zadań ma się odbywać w trybie art. 25 – 35 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175, Poz. 1362 z późn. zm.).

W związku z przygotowaniami do wdrożenia ustawy od 1 stycznia 2012 Dział Pomocy Specjalistycznej- specjaliści do spraw rodzin oraz pracownicy socjalni, w okresie listopad-grudzień 2011 przygotowali listy rodzin, które spełniając kryteria ustawy, mogą być potencjalnymi odbiorcami nowej usługi – asystenta rodziny.

Stosownie do zapisów ustawy są to **rodziny z wieloma problemami** – doświadczające splotu co najmniej dwu spośród wymienionych w Ustawie o pomocy społecznej, trudnych

sytuacji życiowych m.in. ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełno- sprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.

Ustawa przewiduje też pomoc w postaci asystenta rodziny dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczone społecznie, w których wychowują się małoletnie dzieci, lub których dzieci zostały okresowo umieszczone w pieczy zastępczej lub w placówkach opiekuńczo- wychowawczych.

W okresie, przed wdrożeniem Ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej pracownicy socjalni oraz w/w specjaliści Działu Pomocy Specjalistycznej OPS uczestniczyli w spotkaniach informacyjnych i szkoleniach merytorycznych.

Inne działania realizowane w roku 2011 w ramach Działu Pomocy Specjalistycznej

- ❖ Uzupelnianie bazy danych o organizacjach i instytucjach wspomagających działania Ośrodka Pomocy Społecznej;
 - ❖ Wizytowanie lokalnych placówek i organizacji pozarządowych, realizujących zadania z zakresu Pomocy Społecznej;
 - ❖ Opiniowanie i rekomendacje projektów, podmiotów ubiegających się o dotacje z zakresu pomocy społecznej;
 - ❖ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji pracowników Działu Pomocy Specjalistycznej (udział w specjalizacji, szkoleniach, kursach, konferencjach);
 - ❖ Współpraca z instytucjami i innymi Ośrodkami Pomocy Społecznej w ramach realizacji zadań.
-

9. PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W 2011 ROKU

Dobra diagnoza środowisk rodzinnych i analiza potrzeb, analiza możliwości lokalnych realizatorów polityki społecznej oraz dotychczasowych dokonań Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie pomocy różnym kategoriom rodzin i osób stała się podstawą do formułowania projektów i intensyfikacji działań kierowanych do tych grup społecznych, w stosunku do których dotychczasowe działania okazały się niewystarczające.

W roku 2011 celowym było kontynuowanie programów rozpoczętych w latach poprzednich takich jak m.in. Grupa Wsparcia dla Rodzin Zastępczych, realizacja projektu systemowego „Z rodziną mogę więcej” czy Dobry Rodzic- Dobry Start, który poprzez realizację działań profilaktyczno – edukacyjnych pozwala na reagowanie na problemy pojawiające się w rodzinie już w początkowej fazie rodzicielstwa (od momentu narodzin do 3 roku życia dziecka). To także realizacja nowych działań, które zostały przedstawione w niniejszym materiale.

Projekt: Dobry Rodzic - Dobry Start

**Realizowany w partnerstwie z Fundacją Dzieci Niczyje,
Koalicja na rzecz Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci.**

Cel główny programu to: *ochrona dzieci przed krzywdzeniem, poprzez wczesną profilaktykę i pracę z rodzicami małych dzieci poprzez: podniesienie świadomości społecznej w zakresie krzywdzenia małych dzieci oraz propagowanie idei profilaktyki krzywdzenia małych dzieci.*

Program wczesnej interwencji i profilaktyki krzywdzenia małych dzieci rozumiany jako:

- działania ukierunkowane na zmniejszenie poziomu stresu w życiu rodziców małych dzieci, podniesienie poziomu ich wiedzy i umiejętności rodzicielskich,
- a także bezpośrednie wspieranie zdrowia dziecka, obejmuje m.in.: wizyty domowe, warsztaty umiejętności rodzicielskich, warsztaty radzenia sobie ze stresem, zapewnienie poradnictwa i wsparcia lekarskiego oraz psychologicznego.

Program „Dobry Rodzic - Dobry Start” Fundacji Dzieci Niczyje, jest skierowany do rodziców dzieci w wieku od 0 do 3 lat oraz profesjonalistów pracujących z małymi dziećmi i ich rodzicami.

Realizatorzy Programu w ramach Koalicji na terenie Dzielnicy Praga Północ: pracownicy Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego Warszawa Praga Północ, Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ, Straży Miejskiej oraz Komendy Rejonowej Policji IV oddział Praga Północ.

To bardzo ważny program w systemie pomocy dziecku i rodzinie, ponieważ stanowi niejako pierwszy jego element – pozwala identyfikować problemy rodziny jeszcze przed urodzeniem się dziecka oraz występujące w pierwszych 3 latach jego życia a także kieruje różne formy wsparcia do tych rodzin.

W ramach programu Fundacja Dzieci Niczyje opracowała specjalistyczne ankiety, które są wypełniane przez pracowników SZPZLO, pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej i pracowników Zespołu Żłobków. Ankiety te są wypełniane w każdym przypadku zgłoszenia się rodziny z dzieckiem w wieku 0-3 i przekazywane do koordynatora Programu z Działu Pomocy Specjalistycznej. Każda rodzina otrzymuje pakiet informacyjny a w przypadku wystąpienia w ankiecie więcej niż 3 czynników ryzyka – jest ona monitorowana przez OPS. Założeniem programu jest wpisanie działań profilaktycznych w zadania lokalnych instytucji, które ze względu na terytorialną bliskość i bezpośredni kontakt mogą najefektywniej wspierać rodzinę.

Działania programu można podzielić na dwie podstawowe kategorie: skierowane do rodziców oczekujących dziecka i rodziców małych dzieci oraz do profesjonalistów mających w pracy zawodowej kontakt z dziećmi w wieku 0 – 3 lat. Rodzice mogą korzystać z bogatej oferty edukacyjnej (ulotek, broszur, strony internetowej poświęconej promowaniu działań dotyczących profilaktyki krzywdzenia małych dzieci a także ze wsparcia bezpośredniego w postaci warsztatów, spotkań edukacyjnych, konsultacji.

Wsparcie Fundacji Dzieci Niczyje dla osób, które z racji wykonywanego zawodu zostały wpisane w ten Program polega na ułatwieniu: dostępu do publikacji oraz szkoleń związanych z pomocą rodzinom i dzieciom, udziału w konferencjach tematycznych, oraz konsultacji z ekspertami w Fundacji.

Program wczesnej interwencji i profilaktyki krzywdzenia małych dzieci obejmuje m.in. takie działania jak: *wizyty domowe, warsztaty umiejętności rodzicielskich, warsztaty radzenia sobie ze stresem, zapewnienie poradnictwa i wsparcia lekarskiego oraz psychologicznego*. Profilaktyka ma ogromne znaczenie z punktu widzenia ochrony dziecka i rodziny. Wszystkie formy pomocy dla rodziców i konsultacje dla profesjonalistów są bezpłatne.

W realizacji Programu Dobry Rodzic – Dobry Start uczestniczy 6 dzielnic prawobrzeżnej Warszawy, w tym Praga Północ.

W stałej ofercie Fundacja Dzieci Niczyje - Praskie Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie w ramach Programu Dobry Rodzic - Dobry Start prowadzi *spotkania edukacyjne dla rodziców* obejmujące wiedzę z zakresu zachowań dzieci na różnych etapach jego rozwoju w różnych sytuacjach rodzinnych oraz *warsztaty*, podczas których rodzice uczą się praktycznych umiejętności wychowawczych. Udział w proponowanych działaniach jest dobrowolny i bezpłatny. Zarówno podczas spotkań edukacyjnych jak i warsztatów rodzice mogą wymieniać się swoimi doświadczeniami oraz wiedzą, być dla siebie i dla innych wsparciem.

Oprócz możliwości korzystania z pomocy specjalistycznej w ramach Programu funkcjonuje *anonimowa poradnia internetowa*, oraz *grupa otwarta Rodzice-Rodzicom*, *konsultacje psychologa przeznaczone dla nastoletnich rodziców* oraz *zajęcia (Aktywny Poniedziałek)* - podczas których rodzice uczą się różnych form zabawy z dziećmi.

Ważnym działaniem w ramach programu są superwizje - comiesięczne spotkania przedstawicieli Fundacji, (w tym prawnika) z realizatorami dzielnicowych programów DR-DS, które są nieocenioną pomocą w rozwiązywaniu skomplikowanych spraw zgłaszanych rodzin.

Dzięki wnikliwej analizie przypadków, dokonywanej w ramach zespołu interdyscyplinarnego (m.in. policji, kuratorów, pracowników socjalnych i służby zdrowia) łatwiej jest znaleźć najlepsze rozwiązanie dla danej rodziny i udzielać jej skutecznej pomocy.

Realizacja Programu „Dobry Rodzic - Dobry Start” w dzielnicy Praga Północ.

W roku 2011 do Działu Pomocy Specjalistycznej Ośrodka Pomocy Społecznej Praga Północ wpłynęło **30 ankiet** (w roku 2010 – **67**) z prośbą o kontakt z rodziną: **23** (52) od pracowników socjalnych i **7** (15) od pracowników SZ PZLO (dotyczyły one rodzin o zwiększonym czynnikiem ryzyka). Spośród 30 zgłoszonych rodzin tylko 4 z nich okazały się środowiskami, które nie były znane pracownikom socjalnym.

W roku 2011, w sposób znaczący, zmniejszyła się liczba rodzin zgłaszanych do monitorowania przez pracowników socjalnych. O ponad połowę zmniejszyła się również liczba ankiet przekazywanych przez pracowników SZ PZLO.

Pracownicy socjalni obu filii OPS założyli 23 nowe ankiety rodzinom, które mają dzieci w wieku 0 - 3 r.ż. Po dostarczeniu ankiety do Działu Pomocy Specjalistycznej i zgłoszeniu potrzeby kontaktu z rodziną, specjaliści Działu (koordynatorzy projektu w dzielnicy) wizytują rodzinę i monitorują występujące w niej problemy. Informują o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej, dostępnej na terenie dzielnicy. Oprócz pakietu informacyjnego, przekazują oni rodzinie aktualne informacje o szkoleniach i warsztatach organizowanych przez Fundację Dzieci Niczyje, w ramach Programu. Osoby potrzebujące pomocy, uczestniczące w Programie DR-DS, mogą korzystać ze specjalistycznej pomocy (psychiatry, psychologa, pedagoga, prawnika i położnej) dostępnej w Praskim Centrum Pomocy Rodzinie.

Wśród rodzin zgłoszonych do monitorowania przez OPS w roku sprawozdawczym, podobnie jak w roku 2010, najliczniejszą grupę stanowiły rodziny z problemem bezrobocia, wielodzietności i uzależnienia od alkoholu oraz samotnego macierzyństwa. Oprócz wymienionych problemów u większości monitorowanych rodzin występowały równocześnie trudności materialne, w tym zadłużenia mieszkaniowe. Jedenastu rodzinom udzielono dodatkowego wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego (m.in. psychologicznego, prawnego, rodzinnego itp.). Wobec 4 rodzin wdrożono całą procedurę pomocy, udzielając im wielokierunkowego wsparcia.

Bardzo ważnym elementem działań kierowanych do w/w rodzin było omówienie ich problemów na superwizji oraz znalezienie najbardziej optymalnych możliwości pomocy, jak również możliwość kierowania członków rodziny do specjalistów Praskiego Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie.

Cykliczne spotkania w ramach superwizji pracowników socjalnych i koordynatora Programu, były istotnym uzupełnianiem wiedzy z zakresu profilaktyki przemocy wobec dzieci przyczyniły się również do zdobywania i pogłębiania doświadczenia w zakresie organizowania interdyscyplinarnej pomocy dla osób doświadczających przemocy w oparciu o zespół specjalistów.

„Program: Aktywna Praga”

Realizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem „Barwy Kultury”.

Realizator: Stowarzyszenie „**Barwy Kultury**”. Realizacja projektu odbywa się w kontekście programu „Wolontariat Miast Gospodarzy UEFA EURO 2012”

Partnerzy: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ i Dzielnicy Praga Południe, Kawiarnia Sens Nonsensu, DOSIR – Dzielnicowy Ośrodek Sportu i Rekreacji, Dom Kultury Praga, Fundacja „Świat na Tak”, Europe Direct Warszawa, Centrum Wolontariatu.

Patroni: Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, OPS Praga-Południe, Muzeum Warszawskiej Pragi.

Patroni medialni: Kultura Viva, Być Seniore, Przystanek Praga, AMS City INF, Nowa Gazeta Praska.

Projekt jest współfinansowany z budżetu m.st. Warszawy.

Projekt „**Program: Aktywna Praga**” zakłada cykl warsztatów, spotkań, dyskusji, spacerów oraz wydarzeń sportowych mających na celu aktywizację społeczną oraz promocję wolontariatu (a w szczególności wolontariatu Miast Gospodarzy UEFA EURO2012). Projekt ma na celu wyodrębnienie grupy liderów wśród osób 50+, którzy swoją postawą i podejmowanymi wspólnie działaniami będą realizowali własny program animacyjno-społeczny na rzecz społeczności lokalnej.

Realizacja programu obejmuje okres od : października 2011 r. do maja 2012 roku

Adresatami bezpośrednimi projektu są osoby 50+ związane z działalnością Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy m.in. z Klubu „Złotego Wieku”, Domu Dziennego Pobytu, grupy wsparcia Rodzin Zastępczych oraz podopieczni organizacji i instytucji działających na rzecz osób starszych, w tym m.in.: Stowarzyszenia „Karan”, Estar 50+ , który realizuje swoje projekty w powiecie warszawskim.

W ramach porozumienia o współpracy Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do: informowania o programie i jego promowania, organizowania spotkań informacyjnych w placówkach ośrodka, współpracy i monitorowania działań celem optymalnego ich dostosowania do potrzeb zidentyfikowanych grup odbiorców, wspierania Stowarzyszenia „Barwy Kultury” również poprzez wydawanie opinii i rekomendacji o realizowanym programie oraz udostępniania pomieszczeń Ośrodka na działania programu.

W ramach Programu „ Aktywna Praga”, w roku 2011 zostały zrealizowane:

- cykl działań społeczno-kulturalnych w kawiarni „Sens Nonsensu” w Dzielnicy Praga Północ, w tym: spotkania z przewodniczącymi organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych działającymi na rzecz wolontariatu społecznego oraz sportowego; spotkania z osobami promującymi ideę uprawiania sportu wśród osób 50+; warsztaty służące rozwijaniu zainteresowań wolontariatem, sportowych, animacyjnych oraz artystycznych wśród uczestników projektu,
- cykl spotkań sportowych poświęconych programowi Miast Gospodarzy UEFA EURO 2012 oraz wolontariatowi sportowemu, w tym: spotkania z przedstawicielami programu, spotkania z wolontariuszami 50+, którzy brali udział w Europejskich Letnich Igrzyskach Olimpiad Specjalnych 2010, warsztaty komputerowe przybliżające uczestnikom możliwość zaistnienia w przestrzeni internetowej i zarejestrowania się jako wolontariusze podczas EURO2012,
- wspólne oglądanie meczu i uczestniczenie w imprezach sportowych oraz spaceru poświęcone historii sportu w Dzielnicy Praga Północ i Praga Południe.

Uczestnicy, pod okiem wykwalifikowanych animatorów, muzyków, przewodników i działaczy społecznych mieli okazję nie tylko rozwijać swoje umiejętności i talenty, ale także zdobyć potrzebne narzędzia do realizowania własnych projektów oraz planowania indywidualnych działań na rzecz społeczności lokalnej. Większość działań odbywała się w Kawiarni „Sens Nonsensu” przy ul Wileńskiej 23 , były to m.in.:

Warsztaty śpiewania i muzykowania: to międzypokoleniowa rozrywka, zabawa dla wszystkich miłośników praskiej piosenki. Wraz z zespołem Czessband oraz profesjonalną wokalistką uczestnicy brali udział w warsztatach wokalnych i wspólnym śpiewaniu. Na zajęciach przypominali sobie starsze, warszawskie pieśni kibiców. Atrakcją dla uczestników było wspólne nagranie wybranych utworów w studiu.

Warsztaty dziennikarsko - przewodnickie: pod okiem profesjonalnego przewodnika, uczestnicy dzielili się swoimi wspomnieniami i na ich podstawie mogli stworzyć własne trasy zwiedzania. Planowane trasy można było opracować w formie ulotek, promujących dzielnicę wśród mieszkańców Warszawy. W twórczym przetworzeniu indywidualnych pomysłów pomagały warsztaty reportażu i fotografii.

Zajęcia sportowe: podczas wspólnych zajęć uczestnicy mogli rozwijać swoje umiejętności sportowe, planować wspólne wyjścia na mecze, spotkania ze znanymi sportowcami, wycieczki rowerowe i spaceru. Zajęcia gimnastyczne były prowadzone przez instruktorów DOSIR, w ramach projektu „Praga Ćwicz”.

Gry planszowe: kolejną inicjatywą w ramach Programu: Aktywna Praga jest koło miłośników gier planszowych. „Planszówki” są ogólnodostępne, są okazją nie tylko do integracji, ale przede wszystkim, ćwiczą umysł dając przy tym dużo frajdy. Gry planszowe tworzyły wspiane tło do integracji różnych środowisk : dzieci, młodzieży, osób starszych. Miłośnicy gier spotykali się raz w tygodniu.

Spotkania z ciekawymi gośćmi: dwa razy w miesiącu odbywały się niedzielne spotkania kawiarniane z działaczami, którzy przedstawiali uczestnikom korzyści wynikające z bycia aktywnym oraz ideę wolontariatu w dojrzałym wieku. Spotkania były również okazją do zaprezentowania możliwości jakie program „Wolontariat Miast Gospodarzy UEFA EURO 2012” stwarza dla osób 50+.

Wspólne potańcówki połączone z nauką tańca: były okazją aby raz w tygodniu spotkać się i przypomnieć sobie często zapomniane już, popularne niegdyś tańce.

Po ukończeniu I etapu realizacji programu z jego uczestnikami przeprowadzono ankietę, celem oceny dotychczasowych działań oraz sprawdzenia oczekiwań co do dalszego kształtu realizowanego programu. Zgodnie z założeniami programu to uczestnicy, przy wsparciu Zespołu Projektowego decydują o kierunkach działań realizowanych w roku 2012.

Projekt: Utworzenie mobilnych grup doradczych dla osób ze szczególnymi społecznymi trudnościami, zwłaszcza dla rodzin dotkniętych przemocą oraz upośledzeniami psychicznymi - kontynuacja.

Realizator: Federacja Organizacji Służebnych MAZOWIA, Parytetowy Związek Socjalny Berlina

Partnerzy: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ i Pragi Południe.

Cel projektu: utworzenie mobilnej grupy doradczej dla osób ze szczególnymi społecznymi trudnościami, zwłaszcza dla rodzin dotkniętych przemocą oraz upośledzeniem psychicznym w Warszawie.

Utworzenie dwóch mobilnych grup doradczych ma umożliwić opracowanie programów pomocowych dla osób i rodzin problemowych - kierowanych zarówno do osób dorosłych jak i do dzieci. To także wypracowanie modelu, procedur i wzoru postępowania, które umożliwią zwiększenie skuteczności pomocy kierowanej do rodzin zagrożonych przemocą (w zakresie rozwijania i wzmacniania umiejętności społecznych rodziców, a tym samym, podniesienia poziomu bezpieczeństwa dzieci).

Oprócz w/w Ośrodków Pomocy Społecznej do projektu przystąpili: pedagodzy, przedstawiciele Policji, stowarzyszeń, młodzieżowych ośrodków kultury. Z Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ udział w projekcie bierze dwóch pracowników socjalnych.

Etapy Realizacji Projektu: (czas trwania kwiecień 2010 – sierpień 2011)

1. Spotkania organizacyjne – przedstawienie założeń Projektu i dokładny opis celów, czasu trwania ...
2. Seminarium otwierające – zorganizowane 29 września 2010 r. w Sali Urzędu dzielnicy Praga Północ.
3. Wybór osób/rodzin, w których zagrożone jest bezpieczeństwo dziecka i uzyskanie ich zgody do udziału w Projekcie.
4. Szkolenia dla członków zespołu i aktywnych partnerów konsultacyjnych.
5. Spotkania ewaluacyjne i oceny przebiegu doradztwa.

6. Formułowanie wniosków, dla ustalonych zadań, metodologii, składu zespołów doradczych oraz zakresu współdziałania.
7. Wizyta studyjna w Berlinie – spotkania z organizacjami, które mają doświadczenie z doradztwem w społecznych grupach zadaniowych.
8. Opracowanie metodologicznych doświadczeń zespołów, przebiegu ewaluacji, planowanej kontynuacji form doradztwa społecznego.
9. Seminarium kończące.

Projekt przewidywał utworzenie dwóch Zespołów: na terenie Dzielnicy Praga Północ (Zespół Żąbkowska - Brzeska) i Pragi Południe (Zespół Grochów).

W ramach cyklicznych spotkań osób, które znalazły się w składzie Zespołu (w tym dwóch pracowników socjalnych OPS), został wypracowany Regulamin. Regulamin Zespołu „Żąbkowska - Brzeska” określił: kto może uczestniczyć w jego pracach, prawa członków, obowiązki Zespołu, cele jego działania, sposób osiągania celów. Wskazał również rejon działania (ul. Żąbkowska i ul. Brzeska) oraz grupy docelowe, do których Zespół kierował swoją pomoc. Regulamin opisywał również metody działania oraz zakres współpracy z rodziną.

Oprócz interdyscyplinarnej pomocy kierowanej do konkretnych rodzin z w/w rejonu Pragi Północ oraz na terenie Pragi Południe, Zespół opracował mapę placówek wsparcia rodzin na Pradze Północ (oraz na terenie Pragi Południe) - w formie plakatu, która obejmuje: świetlice terapeutyczne dla dzieci i młodzieży, placówki z terapią uzależnień, świadczące pomoc rzeczową, pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy, w znalezieniu pracy, pomoc psychologiczną, medyczną, poradnictwo prawne, wspierające osoby starsze, prowadzące zajęcia edukacyjne.

12 października 2011 roku, w Urzędzie Dzielnicy Praga Południe przy ul. Grochowskiej, odbyło się seminarium, które było podsumowaniem działań realizowanych w ramach programu. Zaprezentowano osiągnięcia Zespołu Żąbkowska- Brzeska oraz Zespołu Grochów. Przedstawiciele Parytetowego Związku Socjalnego Berlina przedstawili swoje doświadczenia z realizacji programu w w/w zakresie.

Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ ma pozytywne doświadczenia wynikające z udziału w realizacji projektu w roku 2009/2010, którego liderem była Federacja Organizacji Służebnych MAZOWIA i Parytetowy Związek Socjalny Berlina. Efektem tej współpracy było m.in.: wydanie informatora o działaniach na rzecz dla dzieci i młodzieży lokalnych podmiotów, w dwóch dzielnicach Warszawy (Praga Północ i Praga Południe); wypracowanie Procedury umieszczania dziecka w placówce opiekuńczej (zaakceptowanej przez Biuro Polityki Społecznej Urzędu m. st. Warszawy, która niestety nie została wdrożona ze względu na brak środków finansowych) a także wymiana doświadczeń na zasadzie wizyt studyjnych z niemieckim partnerem (w tym: prezentacja działań profilaktycznych realizowanych w Dzielnicy Praga Północ).

Projekt: Grupa Wsparcia dla Rodzin Zastępczych - kontynuacja.

Realizator: Dział Pomocy Specjalistycznej OPS.

Problematyka rodzin zastępczych.

Rodzina zastępcza jest formą ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych dziecka, w przypadku, gdy dobro dziecka jest zagrożone, a inne środki pomocy dziecku i jego rodzinie są nieskuteczne. Wśród przyczyn takiej sytuacji można wymienić m.in.: niewydolność wychowawczą, niezaradność życiową, patologię społeczną (alkoholizm, prostytutka, narkomania, rażące zaniedbywanie dziecka).

Rodzinną opiekę zastępczą może sprawować zarówno osoba fizyczna jak i rodzina, która do pełnienia tej funkcji została odpowiednio przygotowana i posiada adekwatne zaświadczenie o uzyskaniu kompetencji w tym zakresie (warunek ten nie dotyczy rodzin spokrewnionych).

Rodzina zastępcza to jedna z form pomocy dzieciom i rodzicom, która swoją funkcję wypełnia do momentu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub do ukończenia przez dziecko 18 r. życia. Jej celem jest wzmacnianie rodzin naturalnych tak, aby po zaistniałym kryzysie mogły wrócić do pełnienia swoich właściwych ról. W rodzinie zastępczej przebiega proces pracy wychowawczej, w którym oprócz opiekunów zastępczych uczestniczą: pracownicy socjalni, pracownicy sądów, lekarze, doradcy, terapeuci i rodzice biologiczni. Jej utworzenie nie powoduje więzi rodzinno - prawnej pomiędzy opiekunami a dzieckiem, rodzina zastępcza nie przejmuje pełni władzy rodzicielskiej nad dziećmi.

Typy rodzin zastępczych: rodzina zastępcza spokrewniona; niespokrewniona; zawodowa, nie spokrewniona z dzieckiem (w tym. wielodzietna, specjalistyczna, o charakterze pogotowia opiekuńczego).

Z funkcji rodziny zastępczej można zrezygnować (za wiedzą sądu) w sytuacji, kiedy nie jest ona w stanie podjąć przyjętym na siebie zadaniom. Dlatego tak ważne jest tworzenie systemu wsparcia, aby rodziny zastępcze mogły korzystać ze specjalistycznej pomocy w trakcie pełnienia swojej funkcji.

Rodziny zastępcze w Dzielnicy Praga Północ – Grupa Wsparcia.

W Dzielnicy Praga Północ w roku 2011 funkcjonowały 122 rodziny zastępcze (w tym 8 nie spokrewnionych i 14 niezawodowych niespokrewnionych). Większość z rodzin zastępczych funkcjonujących w Dzielnicy to rodziny spokrewnione, w których opiekunem prawnym jest kobieta (zwykle babcia). Rodziny ustanowione na oboje małżonków, stanowią mniejszość (ok. 15 %) i z naszego doświadczenia wynika, że aktywność w tych rodzinach wykazują przede wszystkim kobiety.

Charakteryzując znanych nam opiekunów zastępczych z dzielnicy Praga Północ należy wskazać ich niski status materialny, który niejednokrotnie wymaga kierowania do tych rodzin, oprócz wsparcia specjalistycznego, także wsparcia finansowego.

Osoby, które pełnią funkcję rodziny zastępczej, w większości były od zawsze związane z Dzielnicą Praga Północ. Obecnie sprawują opiekę prawną nad wnukami, których rodzice mają

ograniczone prawa rodzicielskie. Pełnienie podwójnej roli społecznej - babci i rodzica zastępczego przyczynia się często do frustracji związanej m.in. z: poczuciem winy za problemy własnych dzieci (zwykle są z nimi w konflikcie), brakiem kompetencji i umiejętności wychowawczych, różnicą pokoleniową (wynikającą z bardzo szybkiego tempa rozwoju społeczno- gospodarczego) i w związku z tym, trudnościami w rozumieniu zachowań, nawiązaniu kontaktu czy pomocy dzieciom w nauce.

Większość dzieci z rodzin zastępczych, które poznaliśmy, wykazuje zaburzenia emocjonalne, posiada niską samoocenę, trudności w nauce.

Od uruchomienia programu w spotkaniach Grupy Wsparcia uczestniczy od 15 do 21 rodzin zastępczych. Bierze w nich udział 2 pracowników Działu Pomocy Specjalistycznej OPS. W cyklicznych spotkaniach z rodzinami uczestniczył przedstawiciel WCPR oraz, w zależności od potrzeb, psycholog Ośrodka.

Program Grupy Wsparcia jest realizowany od roku 2007 i w tym okresie uruchomiono: - indywidualne poradnictwo psychologiczne, organizowano spotkania Wigilijne oraz Mikołajkowe dla dzieci, udział w Festynie z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego organizowanego w Dzielnicy Wola (2008 r.) w partnerstwie z innymi Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz Warszawskim Centrum Pomocy Rodzinie, umożliwiono dzieciom udział w koloniach letnich.

W roku 2008 Dział Pomocy Specjalistycznej przygotował, w formie prezentacji, informacje o działaniach realizowanych w ramach Programu. Została ona przedstawiona na spotkaniu promującym Rodzicielstwo Zastępcze, zorganizowanym dla Ośrodków Pomocy Społecznej przez Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie.

W 2009 r. kontynuowano cykliczne spotkania Grupy Wsparcia, organizowano pomoc specjalistyczną (np. w ramach poradnictwa pedagogicznego, psychologicznego), umożliwiono udział w festynie z okazji Dnia Dziecka.

Dzięki doświadczeniu wynikającemu ze spotkań Grupy Wsparcia oraz realizowanego wsparcia udało się zdefiniować najistotniejsze problemy, które dotyczą funkcjonowania rodzin zastępczych w dzielnicy. To m.in. problemy opiekuńczo-wychowawcze, problemy prawne, obciążenie psychiczne wynikające z odpowiedzialności, problemy z nawiązaniem prawidłowych relacji z rodziną pochodzenia dziecka, problemy dzieci wynikające z nieakceptowania swojej roli, w nauce, problemy natury psychologicznej dzieci i rodziców zastępczych. Są one charakterystyczne dla tej grupy beneficjentów a pomoc w ich rozwiązaniu wymaga specyficznego, specjalistycznego poradnictwa.

Aby poszerzyć zakres działań i pomocy kierowanej do w/w grupy odbiorców, w OPS przygotowano projekt konkursowy „Centrum Wsparcia Rodzicielstwa Zastępczego”. Projekt był współfinansowany z dotacji celowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, realizowany od września do grudnia 2009 r. i oceniony w ramach kontroli przeprowadzonej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

W roku 2010 Ośrodek Pomocy Społecznej ponownie przystąpił do konkursu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej i otrzymał dotację celową na realizację programu „SEZAM - Praski System Wsparcia Dziecka i Rodziny”.

Program był kierowany do rodzin zastępczych i rodzin dysfunkcyjnych, zamieszkałych w Dzielnicy Praga Północ i był realizowany od września do grudnia 2010 r.

Głównym celem realizowanego zadania było utworzenie systemu wsparcia i wzmacnianie funkcjonowania rodzin naturalnych i rodzin zastępczych w Dzielnicy Praga Północ poprzez: zwiększenie kompetencji wychowawczych i uzyskanie pozytywnych relacji w kontaktach opiekun - dziecko a także wzmacnianie lub poprawa zaburzonych relacji rodzinnych. W ramach zadania realizowano działania skierowane bezpośrednio do dzieci, do opiekunów, do całej rodziny oraz działania w ramach promocji rodzicielstwa zastępczego i potrzeby specjalistycznego wsparcia rodzin z problemami.

W roku 2011 kontynuowano spotkania Grupy Wsparcia, organizowane cyklicznie, które stanowiły ważny element realizowanego programu. Uczestnicy wzajemnie się wspierali i motywowali do korzystania np. z pomocy specjalistycznej i udziału w proponowanych działaniach. Dzięki tym spotkaniom rodziny wykazują zainteresowanie sprawami i kłopotami innych, chętnie inicjują pomoc lub się w nią włączają. Chętniej też włączają się w organizację oraz przygotowanie spotkań i imprez okolicznościowych. Dzięki deklaracjom dalszej współpracy, przez podmioty uczestniczące w dotychczasowych działaniach kierowanych do rodzin zastępczych, w roku 2011 umożliwiono niektórym z nich kontynuowanie terapii, udział w warsztatach umiejętności wychowawczych, pomocy ze strony pedagogów szkolnych. Rodziny korzystały z pomocy specjalistycznej Ośrodka, uczestniczyły i aktywnie włączały się w organizację imprez okolicznościowych np.: z okazji Świąt Wielkanocnych czy Świąt Bożego Narodzenia.

Rodzicielstwo zastępcze to działanie ważne społecznie, dlatego też niezwykle istotne jest wszechstronne wsparcie osób, które podejmują się tej roli – zarówno specjalistyczne jak i moralne. Służą temu m.in. kampanie społeczne oraz uroczyste obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego (jednocześnie z obchodami Dnia Dziecka) i taki też był cel imprezy organizowanej w dniu 21 maja 2011 r. przy ul. Starej 4, w Dzielnicy Warszawa Śródmieście. Celem imprezy z okazji

Dnia Rodzicielstwa Zastępczego była również: wymiana doświadczeń w pracy na rzecz w/w grupy odbiorców, spotkanie z innymi rodzinami z terenu Warszawy, różnorodność działań oraz zaangażowanie wielu osób na rzecz propagowania rodzicielstwa zastępczego. Po raz kolejny była to wspólna inicjatywa kilku warszawskich Ośrodków Pomocy Społecznej a jej inicjatorem i koordynatorem był Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Śródmieście.

Impreza na terenie Ogniska im Dziadka Lisieckiego przy ul. Starej 4 zgromadziła ponad 300 osób. Każdy z partnerów imprezy w oparciu o niewielki wkład finansowy, zaangażowanie rodzin działających na swoim terenie, oraz inwencję pracowników danego Ośrodka, przygotował propozycje konkursów, występów, zabaw dla dzieci i rodziców.

Wśród tych propozycji znalazły się m.in.: - stoisko z ciastami przygotowanymi przez rodziny zastępcze (w ramach konkursu na najlepszy wypiek), grill, zjeżdżalnie i zamek dmuchany dla dzieci ze specjalistyczną obsługą (OPS Śródmieście), malowanie twarzy, pierników, przygotowanie zabawek „ze wszystkiego”, konkursy sportowe, rysunkowe, taneczne. Każdy z Ośrodków organizował swoje stanowisko i przy nim proponował w/w atrakcje. Część działań odbywała się na przygotowanej scenie a także w centralnej części placu.

Festyn odbył się w godzinach: 11⁰⁰- 15⁰⁰. Dzień był niezwykle ciepły i pogodny, dlatego po zakończonej imprezie część uczestników spotkała się ponownie przy warszawskich fontannach oraz odbyła rodzinny spacer po Starym Mieście.

Projekt systemowy: „Z rodziną mogę więcej” - III edycja.

Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy w lutym 2011 roku rozpoczął po raz czwarty realizację projektu systemowego i III edycję „Z rodziną mogę więcej”.

Projekty systemowe realizowane są w ramach Poddziałania 7.1.1, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”.

Celem projektu było: *zapobieganie wykluczeniu społecznemu 61 klientów OPS Dzielnicy Praga Północ, w tym 44 kobiet z wieloproblemowych rodzin, w okresie od 01.02-31.12.2011 r.*

- Podwyższenie wiedzy i umiejętności wychowawczych, oraz kształtowania pozytywnych i prawidłowych relacji rodzinnych.
- Podniesienie poziomu aktywności zawodowej i poziomu wiedzy prawnej.
- Podniesienie kwalifikacji zawodowych dostosowanych do zmieniającego się lokalnego rynku pracy.
- Zwiększenie poziomu wiedzy w zakresie zachowań prozdrowotnych.
- Zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i poprawa ich sytuacji materialnej.

Projekt zakładał realizację działań przy zastosowaniu dwóch narzędzi: kontraktu socjalnego (23 osób) i PAL (38 osób). Środki na realizację projektu - 600 000 zł, w tym wkład własny - 63 000,00 zł oraz dotacja rozwojowa - 537 000,00 zł.

Działania były realizowane w ramach kontraktu socjalnego z zastosowaniem 4 instrumentów aktywnej integracji, przy czym każdy uczestnik uczestniczył w minimum 3 z nich. Były to m.in. indywidualne spotkania z doradcą zawodowym, psychologiem, warsztat aktywnego poszukiwania pracy, autoprezentacji i umiejętności wychowawczych, indywidualna praca trenera pracy z uczestnikiem, kursy zawodowe i specjalistyczne kursy komputerowe, podstawy obsługi komputera o różnym stopniu zaawansowania, praca z asystentem rodziny, doradztwo prawne, wyjazd integracyjny.

Program Aktywizacji Lokalnej zrealizowano poprzez: wykłady z zakresu profilaktyki zdrowotnej, warsztaty umiejętności psychospołecznych dla młodzieży, umiejętności budowania ścieżki kariery, warsztaty bajko terapii dla rodziców i dzieci, korepetycje dla dzieci, młodzieży- indywidualne oraz grupowe, otwartą grupę samopomocy rodzinnej, kursy zawodowe i doskształcające dla młodzieży, zajęcia tematyczne z Animatorem, porady indywidualne (psycholog, logopeda), warsztaty ABC Przedsiębiorczości, warsztaty zarządzania budżetem, wyjazd integracyjno - edukacyjny, organizację Dnia Dziecka, organizację Mikołaja.

W Klubie Samopomocy Rodzinnej zatrudniony został animator, który organizował zajęcia zgodnie z miesięcznym harmonogramem. Tam też realizowane były dyżury informatyka i prawnika.

Opieka nad dzieckiem była realizowana w kilku wymiarach: opieka nad dzieckiem od kilku miesięcy do wieku wczesno szkolnego; indywidualna w domu; w klubie, zajęcia animacyjne w klubie; połączona z zabawą i animacją w trakcie konferencji.

PRZYGOTOWANIE PROJEKTU

Projekt wymagał przeprowadzenia analizy potrzeb klientów OPS Dzielnicy Praga Północ, uzgodnienia priorytetów i zasad doboru uczestników. Dużego zaangażowania wymagało opracowanie Programu Aktywności Lokalnej Dzielnicy Praga Północ.

REKRUTACJA UCZESTNIKÓW

Rekrutacja uczestników projektu była wieloetapowa, wstępna dokonana została w momencie pracy nad projektem. Na podstawie wywiadu i listy problemów pracownicy socjalni wytypowali około 65 osób kwalifikujących się do projektu od strony formalnej. W pierwszym etapie projektu, w okresie luty-marzec 2011, odbyły się spotkania z 30 klientami, zainteresowanymi przystąpieniem do działań programu. Na podstawie przeprowadzonych rozmów z psychologiem i doradcą zawodowym komisja rekrutacyjna zakwalifikowała do realizacji kontraktów socjalnych 23 osoby, pozostałe trafiły na listę rezerwową. Kolejna rekrutacja do działań realizowanych w ramach PAL, odbyła się w maju - czerwcu i wyłoniła 38 uczestników. Już w trakcie realizacji projektu, w ramach naboru uzupełniającego przystąpiła do niego 1 uczestniczka. Największa rotacja uczestników odbywała się w ramach działań PAL. Z projektu zrezygnowało 6 kobiet i 4 mężczyzn. Dokonano rekrutacji uzupełniającej - 2 kobiet i 5 mężczyzn.

Lata realizacji projektu	KOBIETY KTÓRE ZAKOŃCZYŁY UDZIAŁ W PROJEKCIE	MĘŻCZYŹNI KTÓRZY ZAKOŃCZYLI UDZIAŁ W PROJEKCIE	RAZEM
Rok 2011	38	21	59
lata 2008, 2009, 2010	107	29	136

WIEK I STATUS UCZESTNIKA

UCZESTNICY KTÓRZY ROZPOCZELI PROJEKT 2011 r.			
Przedział wiekowy	Ilość kobiet	Ilość mężczyzn	Razem uczestników
od 15 do 24 lat	16	10	26
od 25 do 54 lat	26	9	35
powyżej 55	0	2	2
Razem	42	21	63

STATUS SPOŁECZNY NA RYNKU PRACY

Lp.	Status	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
1	Bezrobotni	24	11	35
	w tym: długotrwale bezrobotni	10	5	15
2	Osoby nieaktywne zawodowo	18	10	28
	w tym osoby uczące się lub kształcące	8	7	15
3	Zatrudnieni	0	0	0
4	Ogółem	42	21	63

W projekcie zdecydowanie dominowały kobiety. Wynika to ze struktury klientów OPS Dzielnicy Praga Północ i specyfiki grupy docelowej. Kobietom brak determinacji do poszukiwania pracy, często mają małe dzieci wymagające zapewnienia opieki. Są mocno uzależnione materialnie od swoich partnerów i Pomocy Społecznej.

WYKSZTAŁCENIE

Uczestnicy projektu posiadali stosunkowo niskie wykształcenie, głównie podstawowe i gimnazjalne. To stanowiło główny element utrudniający zdobycie satysfakcjonującej pracy.

Lp.	Wykształcenie	kobiety	mężczyźni	ogółem
1	Podstawowe, gimnazjalne i niższe	30	13	43
2	Ponad gimnazjalne	10	7	17
3	pomaturalne	2	0	2
4	wyższe	0	1	1
5	ogółem	42	21	63

RODZINY

W projekcie przyjęliśmy następujące założenie: rodzina jest najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. Jeżeli ulega ono destrukcji i staje się dysfunkcyjne z powodu: patologii, bezrobocia, ubóstwa, nieporadności wychowawczej, bezradności w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego, przemocy, to jest to sygnał do włączenia się w pomoc pracowników socjalnych OPS. Najważniejsze wsparcie jakie otrzymywały w tym zakresie rodziny to pomoc psychologiczna, długoterminowa pomoc asystenta rodziny, grupa wsparcia oraz warsztaty umiejętności wychowawczych. Ciekawym doświadczeniem był udział rodziców w warsztatach bajko terapii, gdzie rodzice uczyli się komunikowania z dzieckiem i wyrażania w

prosty, przystępny sposób najtrudniejszych emocji. Pomimo dostrzeganej potrzeby uczestniczenia praktycznie we wszystkich rodzajach wspomnianych działań, uczestnicy przejawiali bardzo duży opór, zwłaszcza w uczestniczeniu w warsztatach. Pozytywnie odbieranym wsparciem było wsparcie asystenta rodziny.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodzinny docierał do osób biorących udział w projekcie i udzielał im pomocy w zakresie uzgodnionych wspólnie problemów i potrzeb. Pomoc ta uwzględniała zarówno ich potrzeby jak i gotowość do realnego działania. Indywidualna pomoc służyła, przede wszystkim, rozwiązywaniu konkretnych problemów uczestników, wzbudzeniu w nich wiary w swoje możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez nich za niemożliwe. Asystent miał za zadanie zmienić stosunek osób zmarginalizowanych do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na swoje życie, zmienić samoocenę.

Asystent rodzinny pracował z całą rodziną, ponieważ ich problemy były zwykle ściśle powiązane. Każda rodzina jest inna i potrzebuje innego postępowania. Zwykle jednak asystent zaczynał od analizy i pomocy w rozwiązywaniu najpilniejszych problemów socjalnych, które często przygniatały rodzinę i uniemożliwiały jakiegokolwiek perspektywiczne działanie. Na tym etapie pomocy asystent nie stawiał żadnych szczególnych warunków, dbał tylko by wspólnie rozwiązywać problemy i rodziny nie wyręczać. Wspierał również uczestnika projektu w realizacji zadań wynikających z kontraktu. Unikał arbitralności, oceniania i pouczania, starał się zrozumieć jego osobistą sytuację.

Pomoc dla dzieci w tym czasie polegała na kierowaniu ich do oferowanych w ramach projektu działań, gdzie uzyskiwały wsparcie np. pomoc w nauce. uczestniczeniu w rozwiązywaniu bieżących problemów wychowawczych. Gdy asystent uzyskał dobry kontakt i zaufanie podopiecznych możliwe było pogłębienie pracy z rodziną w zakresie sprawowania jej funkcji wychowawczych rozwiązywaniu problemów i konfliktów rodzinnych. Często na tym etapie potrzebny był trening i ustalenie zasad związanych z higieną: członków rodziny i jej miejsca zamieszkania oraz nadopiekuńczością w stosunku do małych dzieci, problemami natury psychicznej: lękami, depresją. Niezbędne było wdrażanie treningu zarządzania budżetem domowym i czasem.

Asystent wspierał rodzinę w zrozumieniu i rozwiązywaniu problemów psychologicznych. Naturalnym etapem pracy z rodziną była analiza relacji i problemów wychowawczych z dziećmi. Asystent pomagał i wspierał w pokonywaniu trudności w realizacji zamierzeń i podtrzymywał w kryzysach i wahaniach wynikających z poczucia wiary we własne siły.

DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ZMIANY I MOTYWACJE

PSYCHOTERAPIA

Psychoterapia indywidualna była formą pomocy psychologicznej polegającą na regularnych spotkaniach z terapeutą. Sesje odbywały się raz w tygodniu. Terapia poszerza

świadomość w sferach uczuciowej i intelektualnej oraz ułatwia kontakt z innymi ludźmi, dąży do tego, aby klient nauczył się sam sobie radzić z problemami. Ostatecznym celem pracy terapeutycznej była zmiana postawy w zakresie podejmowania świadomych, jak najlepszych dla siebie decyzji, które prowadzą do twórczego i aktywnego zawodowo życia, poprzez: radzenie sobie w kryzysowej sytuacji: z trudnościami, lękiem i depresją. Rozumienie przyczyn swoich trudności w relacjach z innymi ludźmi, zwiększanie poczucia wartości i motywacji, umiejętności radzenia sobie z różnymi kłopotami i trudnościami.

WARSZTATY

Uczestnicy w zależności od swoich potrzeb, mieli do wyboru warsztaty rozwijające umiejętności psychospołeczne, profilaktyki prozdrowotnej, aktywizacji zawodowej, umiejętności wychowawczych, warsztaty przedsiębiorczości i zarządzania budżetem domowym.

INDYWIDUALNA PRACA Z TRENEREM PRACY

Każdy z 23 uczestników kontraktu socjalnego miał indywidualne spotkanie z doradcą zawodowym oraz uczestniczył w warsztatach aktywnego poszukiwania pracy i autoprezentacji. W wyniku indywidualnej pracy z doradcą zawodowym ustalony został profil osobowy uczestników. Każdy z uczestników miał możliwość dokonania analizy własnych umiejętności, predyspozycji zawodowych, zainteresowań. W oparciu o dokonaną analizę, doradca zawodowy zaproponował wybór odpowiedniej ścieżki kariery zawodowej, w tym rodzaju kursów i szkoleń zawodowych. Nowością, bardzo skuteczną w tym projekcie była indywidualna praca z trenerem pracy, który uczył "jak w praktyczny sposób poszukiwać pracy". Pomagał w wyszukiwaniu ofert pracy, przygotowywał do rozmowy kwalifikacyjnej, wspierał i motywował do poszukiwań.

WYJAZD INTEGRACYJNO - EDUKACYJNY

Odbyły się dwa wyjazdy: pierwszy dla osób realizujących kontrakt socjalny i ich rodzin, drugi dla osób realizujących PAL.

Pierwszy był elementem integracji wewnętrznej rodzin i wzajemnej wszystkich uczestników. Urokliwe miejsce zapewniło możliwość realizacji pełnego programu imprezy. Odbyły się zajęcia rekreacyjno-sportowe, gry i zabawy sprawnościowe, quizy i zabawy edukacyjne z nagrodami. Animatorzy wypełnili cały dzień ciekawym, atrakcyjnym programem, gwarantując pełną integrację grupy. Wspaniała, słoneczna pogoda zapewniała doskonałe humory.

Drugi wyjazd ukierunkowany był na integrację uczestników realizujących PAL i edukację. Uczestnicy oprócz zajęć sportowo - terenowych zrealizowali program warsztatu ABC Przedsiębiorczości część I oraz zajęcia z ratownictwa.

PRACA ANIMATORA KLUBU

Bardzo ciekawą inicjatywą w projekcie była działalność animatora klubu. W ramach działań wspierających i rozwojowych realizowane były m.in. Klub Podróżnika, Klub Melomana, Klub Filmowca, Klub Mamy. Uczestnicy mogli w wolnym czasie korzystać z propozycji ciekawego

spędzania czasu. Oglądali wspólnie filmy, chodzili do kina, teatru i filharmonii, słuchali muzyki, poznawali ciekawe miejsca w Warszawie, poznawali fascynujące miejsca w kraju i na świecie.

DZIAŁANIA UKIERUNKOWANE NA AKTYWIZACJĘ ZAWODOWĄ

Bardzo ważnym elementem wsparcia były szkolenia:

- zawodowe tj. kurs magazyniera, kucharza, układania glazury, gromera, fryzjera
- kursy komputerowe o różnych poziomach umiejętności
- kursy komputerowe specjalistyczne tj. grafiki,

REZULTATY (stan na 30 listopada 2011)

Wskaźnik pomiaru	Zaplanowany wskaźnik w liczbach BO	W tym kobiety	Osiągnięty wskaźnik w liczbach BO	W tym kobiety
Liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi	23	16	23	16
Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach dotyczących Aktywnej Integracji	55	41	59	38
Liczba uczestników pracujących z asystentem rodziny	13	9	10	8
Liczba osób, która podniosła poziom kompetencji w zakresie umiejętności wychowawczych	41	33	44	41
Liczba osób która skorzystała z wyjazdu integracyjnego rodzin i ich otoczenia	36	23	58	33
Liczba osób która ukończyła warsztat aktywnego poszukiwania pracy	24	20	23	17
Liczba osób, które podniosły poziom umiejętności w zakresie aktywności zawodowej	37	31	61	26
Liczba osób , która skorzystała z porad prawnych	19	14	11	9
Liczba indywidualnych porad z trenerem pracy	17	12	10	6
Liczba osób która podniosła kwalifikacje zawodowe	27	22	40	29

Liczba osób, które zwiększyły poziom umiejętności w wybranym obszarze szkolenia	27	22	40	29
Liczba osób, która podniosła poziom wiedzy w zakresie zachowań prozdrowotnych	28	20	52	34
Liczba dzieci i młodzieży, która zwiększyła poziom wiedzy i umiejętności w wybranym obszarze	12	6	28	17
Liczba dzieci i młodzieży, która zwiększyła umiejętność pozytywnego gospodarowania czasem wolnym	12	6	17	9

Projekt: „Integracja dla samodzielności” - realizowany w partnerstwie z WCPR

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską, ze środków EFS, realizowany w ramach Programu operacyjnego Kapitał Ludzki przez Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy, w okresie od lipca do grudnia 2011r.

Celem projektu „Integracja dla samodzielności” było: uzupełnienie pomocy udzielanej beneficjentom przez OPS i WCPR, a także zwiększenie szansy w szybszym i efektywniejszym odnalezieniu się w życiu społecznym. Projekt służył również ograniczeniu zjawiska izolacji i wykluczenia społecznego oraz podniesieniu poczucia integracji społecznej.

Projekt skierowany był do niepełnosprawnych klientów Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ. Uczestników projektu wybrali pracownicy socjalni. Nie przyjmowano kryterium rekrutacji, a jako podstawę przyjęto zaangażowanie i chęć uczestnictwa w zajęciach. Wyłoniono grupę 30 osób niepełnosprawnych w wieku od 25 – 60 lat. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (22), ze znacznym (5), a z lekkim (3). Najwięcej było osób w przedziale wieku 50 – 60 lat ze zdecydowaną przewagą kobiet. W tej grupie przeważali niepełnosprawni z zaburzeniami psychicznymi (depresja, zespół psychoorganiczny i inne).

W ramach zadania realizowano następujące działania kierowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych:

Warsztaty psychologiczne – celem było doskonalenie umiejętności radzenia sobie w życiu codziennym, przywrócenie równowagi i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa w grupie, uzyskanie stabilizacji emocjonalnej co pozwoliło na monitorowanie problemów w trakcie trwania projektu. Uczestnictwo w warsztatach pozwoliło:

- Lepiej poznać siebie i poszerzyć grono znajomych
- Rozpoznać swoje zasoby i rozwinąć talenty

- Zacząć wyznaczać realne cele i układać programy samorozwoju
- Dосkonalić się w skuteczności działania
- Być asertywnym
- Szybciej rozwiązywać trudności i problemy
- Umiejętnie zarządzać czasem, energią funduszami i losem
- Wywierać dobre wrażenie na innych
- Pokochać siebie
- Poprawić swoją sytuację materialną

Na prośbę uczestników prowadzono również seminaria na temat:

- Jak skutecznie pozbyć się nałogu?
- Jak systematycznie powiększać zasoby finansowe?
- Jak pokochać siebie?
- Jak być atrakcyjnym i kochanym?
- Jak przestać się martwić i zacząć żyć?

Indywidualne wsparcie psychologiczne – obejmowało poprawę społecznego i emocjonalnego funkcjonowania uczestników projektu, identyfikację, diagnozę i rozwiązywanie osobistych trudności uczestnika, określanie słabych i mocnych stron beneficjenta.

Indywidualne konsultacje z prawnikiem – obejmowały pomoc w rozwiązywaniu osobistych problemów związanych z prawem oraz udzielanie porad z zakresu prawa.

Zajęcia z zakresu aktywności ruchowej – skierowane do osób niepełnosprawnych obejmowały – opiekę nad sprawnością i zdrowiem uczestników projektu, organizowanie oraz prowadzenie zajęć grupowych usprawniających ruchowo.

Celem zajęć było zachęcenie i przekonanie do systematycznej aktywności ruchowej, poznanie różnorodnych form i zestawów ćwiczeń oraz nauczenie ich stosowania zgodnie ze swoimi potrzebami i umiejętnościami.

Uczestnicy zajęć oprócz ćwiczeń odbywali spacerory metodą Nornic Walking, ćwiczyli się w rzutach łótkami do tarczy.

Zajęcia artystyczne – warsztaty miały na celu rozwinięcie zdolności manualnych, wyobraźni, nauczenie się nowych technik plastycznych dzięki , którym uczestnicy mogli zdobyć nowe potencjalne możliwości zarobkowania. W ramach zajęć uczestnicy projektu opanowali technikę decoupage jest to ozdabianie przedmiotów polegające na przyklejaniu wzorów wyciętych ze specjalnego papieru. Tą metodą wykonali lustra, doniczki, obrazy, ikony, wazony i inne. W ramach tych zajęć nauczyli się zdobienia szkła i ceramiki, a także jak zaprojektować, urządzić i pielęgnować ogród i balkon.

Udział w warsztatach artystycznych pomógł uczestnikom uwierzyć w swoje kreatywne możliwości poznać i praktycznie wykorzystać zdobyte umiejętności. Zajęcia te cieszyły się dużą popularnością.

Beneficjenci wzięli udział w Warszawskim Korowodzie Integracyjnym, który odbył się 29 września w Parku Sowińskiego.

Była to impreza służąca zintegrowaniu osób niepełnosprawnych i podmiotów realizujących zadania na rzecz tych osób.

OPS przygotował swoje stoisko, na którym uczestnicy projektu mogli zaprezentować swoje osiągnięcia. Były to prace przygotowane na warsztatach artystycznych i cieszyły się dużym uznaniem.

Grupa zwiedziła gmach Sejmu przy ul. Wiejskiej.

Projekt: „Z ulicy do społeczeństwa. Profilaktyczny program pedagogów ulicznych dla praskich nastolatków”

Realizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej Praga Północ.

Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich przez Stowarzyszenie Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej Praga Północ oraz Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy, w okresie od maja do grudnia 2011r.

Projekt był skierowany do dzieci i młodzieży w wieku 7-16 lat, pochodzących z biednych rodzin wielodzietnych, niepełnych, niewydolnych wychowawczo z problemami m. in: alkoholowym, przemocy, bezrobocia. Dzieci w tych rodzinach wychowują się w bez: możliwości indywidualnego rozwoju, perspektyw, wzorców i autorytetów. Nasilenie niekorzystnych warunków w najbliższym środowisku prowadzi do wielu problemów wychowawczych – osłabienia i rozpadu więzi z rodziną, ucieczek z domu, narastających problemów szkolnych.

Z biegiem czasu pogłębia się niedostosowanie społeczne dzieci, frustracja, agresja: nieprawidłowości w rozwoju emocjonalnym, zaniżone poczucie własnej wartości, trudności w nawiązywaniu bliskich relacji z innymi, brak motywacji do samorozwoju. Sprzyja to spędzaniu czasu na ulicy, klatkach schodowych, piwnicach, strychach, pustostanach, które stają się przestrzenią ich socjalizacji. Skutkiem tych wszystkich zaniedbań są liczne ryzyka, na które te dzieci są narażone: uzależnienia, przestępczość, przerwanie nauki, niedożywienie, zaniedbania higieny, zły stan zdrowia, zaburzone relacje z grupą rówieśniczą i otoczeniem społecznym. To dzieci i młodzież pozostające poza instytucjonalnymi formami wsparcia, nie realizujące obowiązku szkolnego, eksperymentujące z używkami i dopuszczające się drobnych wykroczeń.

Celem projektu było: zmniejszenie stopnia wykluczenia społecznego praskich dzieci i młodzieży. W ramach działań przewidziano realizację zadań o charakterze pedagogiki ulicy, poprawę dostępu: do usług społecznych, oferty pomocowej, oferty edukacyjnej, oświatowej, kulturalnej. Działania te uwzględniały: organizację czasu wolnego dla dzieci objętych programem, promowanie zdrowego stylu życia (poprzez zajęcia sportowe, dożywianie, dbałość o higienę osobistą), kształtowanie świadomości nt. szkodliwości używek (spotkania ze specjalistami, ulotki), ograniczanie zachowań ryzykownych (dostosowanie zajęć z pedagogiki społecznej, wyjazdy krajoznawcze), rozwijanie pasji i zainteresowań (realizacja mini projektów dziecięcych), korzystanie z oferty kulturalnej i pomocowej, aktywizowanie rodziców do wspólnych działań, poradnictwo specjalistyczne.

W ramach programu Lider realizował zadania związane z zarządzaniem projektem, dokonywał rekrutacji uczestników, prowadził zajęcia z dziećmi, organizował: wyjazdy wakacyjne, spotkania ze specjalistami ds. uzależnień. Zadaniem Lidera była również organizacja superwizji dla realizatorów, ewaluacja projektu oraz przeprowadzenie akcji ulotkowej.

Ośrodek Pomocy Społecznej jako Partner projektu: organizował zespoły interdyscyplinarne celem przedyskutowania problemów konkretnej rodziny, konsultacje merytoryczne dla pracowników Lidera i Partnera zaangażowanych w pomoc wspólnym podopiecznym, prowadził poradnictwo specjalistyczne dla rodzin podopiecznych projektu. W ramach zadania Ośrodek Pomocy Społecznej udostępniał również pomieszczenia na prowadzenie działań projektowych.

W projekcie wzięło udział 60 odbiorców, z czego 18 osób stanowiły dzieci i młodzież, oraz 40 osób - rodziców dzieci, rodzeństwo i koledzy, rówieśnicy z otoczenia zewnętrznego.

Inne działania Ośrodka Pomocy Społecznej

Wiele działań kierowanych do mieszkańców Dzielnicy Praga Północ jest realizowanych przez lokalne podmioty i organizacje pozarządowe. Ośrodek, ułatwia kontakt z odbiorcami tych działań, udziela pomocy merytorycznej czy też włącza się w nie na zasadzie partnerstwa. Dlatego ich przedstawienie w niniejszym opracowaniu nie tylko podkreśla naszą rolę w ich organizowaniu jest także wyrazem naszego szacunku dla samych realizatorów.

Udział w organizacji kolonii letnich dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz wytypowanie dzieci na imprezę choinkową

Współpraca z Wydziałem Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Dzielnicy Praga Północ w ramach zadania w roku 2011 polegała, przede wszystkim, na przeprowadzeniu naboru na kolonię dzieci z rodzin korzystających, z pomocy OPS, sporządzeniu imiennych list, przekazaniu kart kolonijnych do rodziców dzieci zakwalifikowanych.

Uczestnikami turnusów były dzieci i młodzież w wieku 7-15 lat (łącznie 192 osób), z rodzin dysfunkcyjnych, zamieszkałych w Dzielnicy Praga Północ.

W ramach działań interwencyjnych wytypowani pracownicy socjalni utrzymywali stały kontakt z rodzinami uczestników kolonii oraz Wydziałem Spraw Społecznych i Zdrowia.

W roku 2011 Ośrodek Pomocy Społecznej dokonał naboru dzieci na organizowaną przez WSSiZ imprezę choinkową (łącznie 200 dzieci).

Akcja Mikołajkowa (2011)

Realizator: młodzież z Społecznego Wielokierunkowego Liceum im. Jacka Kuronia

Współrealizator: Ośrodek Pomocy Społecznej.

Od wielu lat młodzież ze Społecznego Wielokierunkowego Liceum im. Jacka Kuronia, w ramach wolontariatu, organizuje Akcję Mikołajkową dla dzieci z ubogich, wielodzietnych rodzin, zamieszkałych w Dzielnicy Praga Północ. Podobnie jak w akcji prowadzonej w roku 2010, w/w rodziny zostały wytypowane przez pracowników socjalnych i wyraziły zgodę na odwiedzin Mikołaja.

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w roku 2010 organizacja akcji przebiegała dwuetapowo. W pierwszym etapie młodzież i ich opiekunowie przeprowadzili akcję pozyskiwania i pakowania prezentów, w drugim zaś, organizatorzy w przebraniach Mikołaja, tuż przed Wigilią i w Wigilię, odwiedzali rodziny i osobiście dostarczali przygotowane prezenty.

W ramach w/w działania paczki świąteczne otrzymało ponad **176 rodzin**.

Szlachetna Paczka

SZLACHETNA PACZKA to ogólnopolska akcja świątecznej pomocy – realizowana od 2001 roku przez Stowarzyszenie WIOSNA. Głównym jej założeniem jest idea przekazywania bezpośredniej pomocy – by była ona skuteczna, konkretna i sensowna.

Przez ostatnie 10 lat projekt zataczał coraz szersze kręgi, włączając w pomoc coraz większą liczbę Darczyńców i Wolontariuszy. Rodzin, którym udało się pomóc w ramach **SZLACHETNEJ PACZKI** jest z roku na rok coraz więcej.

Pomysłodawcą i założycielem Stowarzyszenia Wiosna jest ks. Jacek Stryczek – Prezes organizacji i pomysłodawca takich projektów jak m.in.: Szlachetna Paczka i Akademia Przyszłości.

W projekcie Szlachetna Paczka w roku 2011 uczestniczyło 8500 wolontariuszy z 50 miejscowości na terenie Polski. Pomoc w ramach projektu otrzymało ok. 12.000 najuboższych rodzin na terenie kraju.

Na pisemną prośbę Stowarzyszenia „Wiosna” w roku 2011 Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ wytypował do pomocy Szlachetnej Paczki 40 najuboższych rodzin.

Porozumienia

Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach działań kierowanych do osób bezdomnych oraz młodych mieszkańców dzielnicy, którzy nie wypełniali obowiązku szkolnego zawarł porozumienia, w których zostały określone zasady współpracy dot. pomocy świadczonej na rzecz tych grup społecznych.

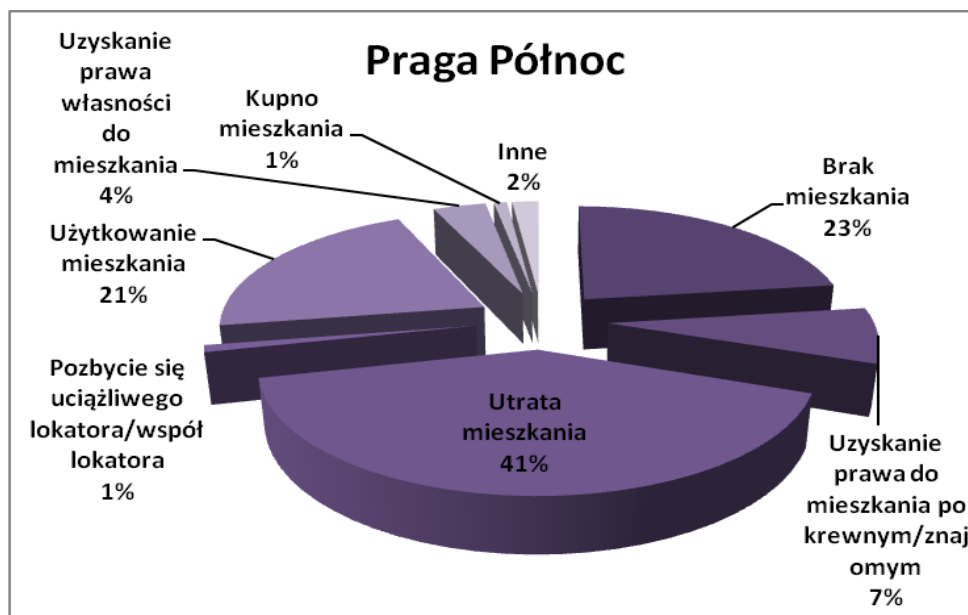
Porozumienie ze Stowarzyszeniem „Monar” obejmowało wzajemne zobowiązania stron w ramach realizacji programów wychodzenia z bezdomności.

Porozumienie z Ochotniczym Hufcem Pracy dotyczyło działań skierowanych do osób młodych, które nie wypełniały obowiązku szkolnego.

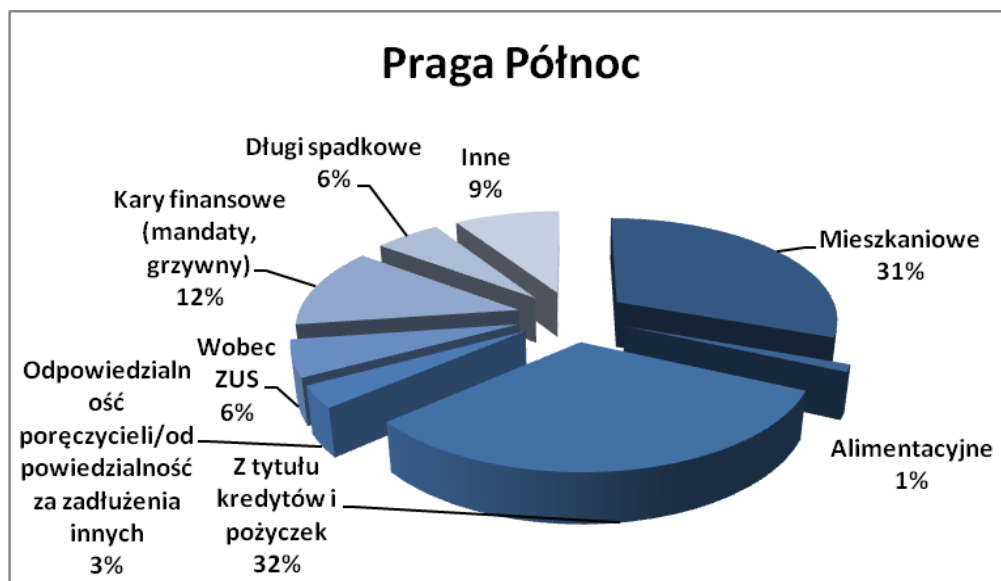
Kolejne porozumienia zawarte w roku 2011: z Warszawskim Centrum Pomocy Rodzinie, Stowarzyszeniem „Barwy Kultury” i Stowarzyszeniem Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej Praga Północ - dotyczyły realizacji w partnerstwie, programów skierowanych do różnych grup odbiorców.

W ramach porozumienia ze Stowarzyszeniem Centrum Informacji Społecznej - Biuro Porad Obywatelskich ul. Gałczyńskiego 3 w Warszawie, Ośrodek użycza pomieszczenia Klubu „Złoty Wiek” na działania organizacji, organizacja zaś udziela nieodpłatnie mieszkańcom dzielnicy porad i informacji (ok. 500 osobom rocznie).

W 2011 r. udzielono 449 mieszkańcom Pragi Północ (58% kobiet, 48 mężczyzn). Problemy mieszkaniowe stanowiły 22% wszystkich zgłaszanych problemów w tym:

W sprawach mieszkaniowych o poradę i informacje zgłaszały się głównie kobiety 54 %, mężczyźni stanowili 46 %. Problemy zadłużeniowe stanowiły 20 % wszystkich zgłaszanych problemów w tym:

W sprawach zadłużeniowych o poradę i informacje zgłaszały się głównie kobiety 74 %, mężczyźni w tej grupie stanowili 26 %.

10. WOLONTARIAT W OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ

1. Wolontariat - podstawowe pojęcia.

Wobec wielu problemów globalnych takich jak: wykluczenie społeczne, zanieczyszczenie środowiska naturalnego, ubóstwo czy też budowanie społeczeństwa obywatelskiego, potrzeba rozwijania ruchu wolontarystycznego nabiera szczególnego znaczenia.

Wolontariat to forma aktywności niezawodowej, która nie wiąże się z otrzymywaniem wynagrodzenia finansowego, jest spontaniczna, nieformalna i pozbawiona biurokratycznej struktury.

Pojęcie wolontariatu definiowane w najszerszym ujęciu „to wkład jednostek w nieodpłatną i niezawodową działalność dla dobra sąsiedztwa, wspólnoty lub ogółu społeczeństwa.” Wolontariat może przybierać różne formy – od tradycyjnych zwyczajów wzajemnej pomocy do aktywnego reagowania wspólnoty w czasach kryzysu, prowadzenia działalności humanitarnej, rozwiązywania konfliktów i eliminowania problemów społecznych. To forma aktywności, w różnych typach opieki społecznej, ale i zespół wartości - poczucie pełnienia misji.

Wszelkie zasady regulujące status działalności wolontariatu określa *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96 (2003) poz. 873, art. 2 u. 3)*. Oprócz podstawowych definicji dotyczących problematyki określa: kto może zostać wolontariuszem, kto może organizować wolontariat oraz obowiązki i prawa stron, które biorą udział w działaniu.

Wolontariat jest propozycją dla tych, którzy chcą pomagać innym jak również dla odbiorców tej pomocy. Może być realizowany w strukturach pomocy społecznej gdzie zadania nie wymagają angażowania pracowników etatowych, sformalizowania procedur oraz pełnego wymiaru czasu pracy.

Wolontariat to także doskonała propozycja dla osób starszych zarówno w kontekście dostarczanie im stosownej pomocy jak i rozwoju ich społecznego zaangażowania. Stanowią oni ważny potencjał ochotników do pracy społecznej.

Okres pracy w wolontariacie może służyć także jako dodatkowe referencje, przy późniejszym uzyskaniu płatnej pracy. Wolontariusze są postrzegani jako osoby nie tylko pomagające, ale również jako podnoszące kwalifikacje oraz wartościowi potencjalni pracownicy.

Wolontariat jest już od kilku lat realizowany w Ośrodkach Pomocy Społecznej także w Dzielnicy Praga Północ.

2. Organizacja wolontariatu w Ośrodku Pomocy Społecznej.

W Ośrodku Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ Wolontariat funkcjonuje prawie od 10 lat. Jego aktualna forma została wypracowana dzięki zyskiwanemu doświadczeniu oraz udziałowi wytypowanych pracowników socjalnych którzy to doświadczenie wzmocnili udziałem

w programie „Wolontariat w Ośrodkach Pomocy Społecznej” realizowanym w ramach EFS. Dla pracowników socjalnych – koordynacja i prowadzenie Wolontariatu w OPS jest zadaniem dodatkowym do pracy w rejonie. W wyniku ich działań w OPS powstało *Północno Praskie Centrum Wolontariatu*.

W roku 2011 koordynatorzy uczestniczyli w wielu spotkaniach, których celem było: podnoszenie własnych kompetencji, poznawanie nowych metod i technik pozyskiwania wolontariuszy oraz promowanie idei wolontariatu na terenie dzielnicy.

Efektem pracy koordynatorów w roku 2011 r. było pozyskanie do pracy w wolontariacie i zawarcie nowych umów z 15 osobami. Wolontariusze, którzy pracują w Ośrodku Pomocy Społecznej to osoby w wieku od 14 do 72 lat, większość stanowią osoby w wieku lat 30.

Koordynatorom programu udawało się dostosować umiejętności i czas, którymi dysponowali wolontariusze do wymagań osób, które z ich pomocy korzystały.

Wolontariusze realizowali zadania na rzecz osób potrzebujących, w zakresie m.in.: *pomocy dzieciom w nauce, codziennej pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym, opieki nad dzieckiem, pomocy w rehabilitacji niepełnosprawnego dziecka, wykonywania drobnych prac remontowych w Domu Samotnej Matki i Dziecka i Klubie Złoty Wiek, zagospodarowania ogrodu Ośrodka Wsparcia*. Przeprowadzono akcję sprzątania terenu i ogrodu przy Domu Samotnej Matki i Dziecka, w której brało udział 20 wolontariuszy.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2011 r. dość liczna grupa wolontariuszy brała udział w różnych projektach realizowanych w Ośrodku Pomocy Społecznej. Wolontariusze ze Szkoły Podstawowej nr 258, i innych lokalnych szkół, organizacji pozarządowych działających w Dzielnicy, pomagali m.in. przy organizacji imprez okolicznościowych (Dnia Seniora) podejmowali pracę z rodzinami, organizowali akcje świąteczne (Mikołaj).

W roku 2011 w ramach *Północno - Praskiego Centrum Wolontariatu* działały pozyskane wcześniej firmy (Leroy Merlin, i RWE), które w ramach wolontariatu pracowniczego, realizowały zadania wspomagające zarówno dzielnicowe Ośrodki Wsparcia jak i mieszkańców.

Niezwykle ważnym działaniem w ramach pozyskiwania nowych osób do pracy w wolontariacie było prowadzenie akcji informacyjnej obejmującej: przygotowanie ulotek i ich rozprowadzenie, administrowanie strony internetowej, przygotowanie publikacji dla lokalnej prasy (Nowa Gazeta Praska). Nowym działaniem realizowanym w Dzielnicy Praga Północ przez koordynatorów Wolontariatu było przeprowadzenie szkoleń obejmujących w/w problematykę dla 140 uczniów.

11. OBSŁUGA PRAWNA W OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie sprawozdawczym adwokat Marcin Skiba wykonywał obsługę prawną na zasadach określonych w ustawie prawo o adwokaturze oraz zgodnie z umową i ustaleniami Dyrektora OPS.

W ramach obsługi prawnej wykonywane były bieżące czynności takie jak: konstruowanie i opiniowanie umów, udzielanie opinii i konsultacji prawnych, opracowanie projektów decyzji administracyjnych oraz wystąpień do organów administracyjnych. Występował jako pełnomocnik w toczących się postępowaniach sądowych. Obsługa prawna w okresie sprawozdawczym obejmowała również świadczenie usług prawnych na rzecz obu filii OPS.

Porady prawne były udzielane klientom Ośrodka oraz innym osobom uprawnionym do uzyskania pomocy ze względu na ciężką sytuację materialną i rodzinną (osobom: bezdomnym, niepełnosprawnym, samotnym matkom, emerytom itp.). Zakres tych porad dotyczył: opracowywania pozwów i innych pism procesowych, odwołań skarg i innych pism do organów administracyjnych. Obejmował on również pomoc w przygotowaniu wystąpień o ustalenie przez sąd świadczeń alimentacyjnych lub ich podwyższenie od osób zobowiązanych, uzyskanie świadczeń emerytalno- rentowych; ustalenie ojcostwa, egzekucji należności alimentacyjnych, ustanowienia opieki, ubezwłasnowolnienia, pozbawienia i ograniczenia władzy rodzicielskiej, stwierdzenia praw do spadku, przydziału lokali mieszkalnych oraz odwołań i interwencji.

W ramach świadczenia usług na rzecz jednostek organizacyjnych Ośrodka, adw. Marcin Skiba udzielał stałej pomocy prawnej zarówno Dyrektorowi, działom Ośrodka jak i pracownikom socjalnym (Filii nr I i Filii nr II) w sprawach świadczeń z pomocy społecznej, w formie opinii prawnych i konsultacji. Opinie i konsultacje związane były, przede wszystkim: ze sporami kompetencyjnymi pomiędzy innymi Ośrodkami Pomocy Społecznej, decyzjami Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie uchylającymi decyzje organu I-ej instancji na skutek wniesionych odwołań oraz odzyskaniem nienależnie pobranych świadczeń.

W ciągu roku 2011 adwokat prowadził także 1 sprawę sądową z innym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, oraz sprawę karną, w której stroną pokrzywdzoną był OPS.

W roku 2011 adwokat udzielił porad, konsultacji i opinii prawnych (na rzecz Ośrodka Pomocy Społecznej, klientów oraz innych osób uprawnionych do korzystania z pomocy) w **450** sprawach.

Łączna liczba porad udzielonych przez adwokata w roku 2011 utrzymała się na poziomie roku poprzedniego.

Specyfiką poradnictwa prawnego, prowadzonego w Ośrodku Pomocy Społecznej jest wielokierunkowość i skomplikowanie spraw beneficjentów, które wymagają raczej działania długofalowego.

12. Sprawozdanie z udzielonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy zamówień publicznych w 2011 roku

W Ośrodku Pomocy Społecznej w 2011 roku udzielono 6 (sześć) zamówień na kwotę złotych 752 715,04 netto, 772 318,00 brutto w tym:

- ✚ 5 zamówień w trybie przetargu nieograniczonego na kwotę 581 205,04 zł. netto, 600 808,00 brutto,
- ✚ 1 zamówienie w trybie z wolnej ręki na kwotę złotych 171 510,00 netto, 171 510,00 brutto,

Szczegółowy wykaz udzielonych zamówień znajduje się w tabeli poniżej.

Rejestr Zamówień Publicznych Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w 2011 roku

Lp	Nr Zamówienia	Przedmiot Zamówienia	Rodzaj Zamówienia	Tryb Zamówienia	Wartość Zamówienia w zł. netto	Wartość Zamówienia w zł. brutto	Data podpisania umowy	Nazwa i adres wykonawcy
1	OPS/ZP/1/2011	Realizacja usług opiekuńczo-gospodarczych i pielęgnacyjnych dla klientów OPS w terminie 01.09 - 31.12.2011 roku	Usługa	WR	171 510,00	171 510,00	2011-08-19	VITAL S.C., Ewa Lechowska, St. Lechowski, 02-482 Warszawa, ul. Solipska 1A
2	OPS/ZP/2/2011	Realizacja usług opiekuńczo-gospodarczych i pielęgnacyjnych dla klientów OPS w okresie 01.01 – 29.02.2012 roku	Usługa	PN	120.168,00	120.168,00	2011-11-24	VITAL S.C., Ewa Lechowska, St. Lechowski, 02-482 Warszawa, ul. Solipska 1A
3	OPS/ZP/3/2011	Przygotowanie i wydanie na terenie Dzielnicy Pragi Północ gorących posiłków dla podopiecznych OPS w okresie od 01.01.2012 roku do 15.04.2012.	Usługa	PN	184 851,85	199 640,00	2011-11-28	Konsorcjum Firm Bar Ząbkowski S.C., 03-736 Warszawa, ul. Ząbkowska 2 oraz Bar Mleczny Rusatka Maria Sobolewska, ul. Floriańska 14, 03-707 Warszawa
4	OPS/ZP/4/2011	Kompleksowe usługi pogrzebowe dla Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w 2012 roku	Usługa	PN	Unieważniony			
5	OPS/ZP/5/2011	Realizację usług specjalistycznych dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi oraz dzieci z niepełnościami intelektualną w 2012 roku	Usługa	PN	66 000,00	66 000,00	2011-12-22	Fundacja ZDROWIE, 03-924 Warszawa, ul. Niekańska 4/24
6	OPS/ZP/6/2011	Powszechne usługi pocztowe, obejmujące wykonanie polecenia doręczenia adresatowi w kraju określonej kwoty pieniężnej, zwane „przekazami” w okresie od 01-01-2012 do 31-12-2012 roku	Usługa	PN	150 000,00	150 000,00	2011-12-29	Pocztą Polską S.A Centrum Poczty Oddział Rejonowy Warszawa Wschód, ul. Targowa 73, 03-700 Warszawa
7	OPS/ZP/7/2011	Kompleksowe usługi pogrzebowe dla Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w okresie od 01-01-2012 do 30-09-2012	Usługa	PN	60185,19	65 000,00	2011-12-15	Miejskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., ul. Redutowa 25, 01-106 Warszawa

13. OŚRODKI WSPARCIA

Jedną z bardzo ważnych, naturalnych potrzeb psychicznych człowieka, w tym także starszego i niepełnosprawnego, jest potrzeba przynależności. Ta naturalna potrzeba powoduje, że każdy chciałby funkcjonować w ramach grup społecznych takich jak rodzina, grono przyjaciół, grupa zawodowa czy organizacja (społeczna, polityczna bądź religijna). Jeżeli jest z nich wyłączony czuje się odrzucony, niepotrzebny i samotny.

Starość i związany z nią lęk przed samotnością, odrzuceniem, poczucie nieprzydatności, lęk przed śmiercią, świadomość niewykorzystania doświadczeń i wiedzy, staje się często przyczyną niskiej samooceny a w efekcie, popadania osób starszych w depresję, nerwice i choroby psychosomatyczne.

Wraz z wiekiem zwiększa się także liczba zagrożeń związana zarówno z dolegliwościami somatycznymi jak i czynnikami socjalnymi takimi jak m.in. śmierć najbliższych (męża, żony), zakończenie pracy zawodowej i obniżenie standardu życia. Wymienione lęki, obawy i zagrożenia powodują niechęć do nawiązywania nowych kontaktów, podważają sens podejmowanych działań a ich efektem jest niezaspokojenie pragnień i oczekiwań osób starszych oraz ich izolowanie się. Przyjmując postawę wycofania, rezygnują oni z własnych pasji, przyjemności i aspiracji.

Dlatego też bardzo ważne jest zapobieganie takim stanom, zanim się pojawią ponieważ starość nie oznacza końca szans na efektywne i aktywne życie, a człowiek nie staje się bezbronny i sam lub z pomocą innych ma wpływ na to by miało ono pozytywny przebieg.

Placówki wsparcia dla seniorów, w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych, spełniają bardzo ważne zadanie. Dzięki aktywizacji, profilaktyce oraz zaspokajaniu potrzeb poznawczych i międzyludzkich przygotowują osoby starsze do życia w szybko zmieniającej się sytuacji i dają im możliwość prowadzenia twórczego oraz aktywnego trybu życia. Dzięki temu osoby w wieku poprodukcyjnym, stanowiące coraz liczniejszą grupę naszego społeczeństwa, także w Dzielnicy Praga Północ, mogą się stać osobami twórczymi i aktywnymi, wpływającymi i kształtującymi otaczającą ich rzeczywistość.

Proces starzenia niesie problemy, które mogą stanowić przeszkodę w dalszym funkcjonowaniu człowieka ale jednocześnie otwiera przed nim wiele nowych możliwości.

W Dzielnicy Praga Północ sytuacja wielu osób w wieku poprodukcyjnym jest niekorzystna. Na ten stan wpływa nie tylko ich zła sytuacja materialna ale także poczucie osamotnienia oraz bariery we własnym mieszkaniu. Dlatego też Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania, których celem jest wspieranie osób starszych w rozwiązywaniu ich problemów, wspomaganie w zaspokajaniu potrzeb i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Uzupełnieniem w/w działań kierowanych do osób w wieku poprodukcyjnym jest funkcjonowanie (w ramach struktury organizacyjnej OPS) Ośrodków Wsparcia: Klubu Złotego Wieku i Domu Dziennego Pobytu.

Uczestnictwo osób starszych w organizowanych tam zajęciach, wypełnia im wolny czas, stwarza mniej okazji do rozmyślań o własnej ograniczonej sprawności, przeciwdziała stanom frustracyjnym i zmniejsza poczucie osamotnienia i izolacji. Poprzez realizację wielu ciekawych programów placówki te dają osobom starszym szansę lepszego zrozumienia zachodzących przemian, zapewniają łączność pokoleniową, aktywizują oraz umożliwiają pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym.

I. Dom Dziennego Pobytu

Dom Dziennego Pobytu istnieje ponad 30 lat. Jest jedną z jednostek organizacyjnych Ośrodka Pomocy Społecznej, która stanowi ważny element infrastruktury socjalnej, łącząc elementy pomocy środowiskowej oraz instytucjonalnej. Dom Dziennego Pobytu - dla osób starszych i niepełnosprawnych, mieszkańców dzielnicy Praga Północ zapewnia w środowisku - pobyt, gorący posiłek oraz różne formy działalności kulturalnej, rekreacyjnej i towarzyskiej.

Z tej formy pomocy mogą korzystać, w pierwszej kolejności, osoby samotne, osamotnione w rodzinie o niskich dochodach, osoby niepełnosprawne, które z uwagi na ograniczoną sprawność nie są w stanie przyrządzić sobie posiłku. Pośrednio, funkcjonowanie Ośrodka Wsparcia stanowi formę wsparcia rodziny, która ze względu na pracę zawodową lub zamieszkiwanie oddzielnie, nie może zapewnić osobie bliskiej wystarczającej opieki.

Celem głównym działań w Domu Dziennego Pobytu jest wspieranie osób starszych w rozwiązywaniu ich problemów, wspomaganie w zaspokajaniu potrzeb i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Osoby, które korzystają z usług w Domu to beneficjenci Ośrodka Pomocy Społecznej - kierowani, na podstawie decyzji administracyjnej, zgodnie z trybem przyjętym dla innych form świadczenia pomocy społecznej.

W roku 2011 r. średnio z oferty w Domu Dziennego Pobytu korzystały 82 osób (docelowo 85 osób), co kształtuje się na podobnym poziomie jak w roku 2010, z czego 50 osób korzystało tylko z pomocy w postaci gorącego posiłku, pozostali zaś, ze wszystkich innych dostępnych form. W grupie osób korzystających z tej formy wsparcia 65% stanowiły kobiety w starszej grupie wiekowej (od 68 do powyżej 75 r. życia) a 35 % mężczyźni.

Zakres pomocy proponowany w Ośrodku Wsparcia, kierowany do osób starszych, umożliwia zaspokojenie ich istotnych potrzeb, wpływa na ich aktywizację oraz daje możliwość samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Programy realizowane w Domu Dziennego Pobytu w 2011 roku

Ośrodek Wsparcia jest dla wielu osób starszych miejscem kontaktów towarzyskich. Chętnie korzystają oni z organizowanych imprez okolicznościowych, świątecznych, spotkań ze specjalistami i osobami znanymi, biorą udział w realizowanych programach. Ze względu na utrudniony dostęp do rehabilitacji wiele osób uczestniczy w zajęciach rehabilitacyjnych prowadzonych przez fizjoterapeutę.

• **Program pomocy żywnościowej – w formie dziennego wyżywienia (obiad oraz podwieczerek).**

Program ten jest kierowany do wszystkich osób korzystających z pobytu w placówce. Pełnowartościowy obiad i podwieczerek jest spożywany na miejscu lub (w przypadku nieobecności z powodu choroby) jest dostarczany do domu pensjonariusza przez opiekunki bądź innych klientów placówki.

Od 15 lat w Ośrodku Wsparcia funkcjonuje kąciek rehabilitacyjny wyposażony w sprzęt specjalistyczny, w którym jest prowadzony:

• **Program aktywizacji fizycznej:**

Celem wypracowania nawyków do systematycznego uprawiania ćwiczeń oraz zdrowego odżywiania poprzez: zwiększenie wiedzy na temat zdrowego trybu życia, zwiększenie wydolności układu krążeniowo – oddechowego, zwiększenie zakresu motoryki stawowej, zwiększenie samodzielności i koordynacji ruchowej oraz w ramach : *gimnastyki indywidualnej, masażu leczniczego, ćwiczeń z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego, nagrzewania lampą sollux*. W zajęciach aktywizacji fizycznej uczestniczą średnio 22 osoby.

• **Program przeciwdziałania marginalizacji osób starszych oraz ich integracji ze środowiskiem lokalnym:**

Beneficjenci Ośrodka Wsparcia to szczególnego rodzaju odbiorcy – osoby starsze, niepełnosprawne, często samotne bądź osamotnione dlatego też celem wielu działań prowadzonych w roku 2011 była integracja: *wewnątrz placówki oraz ze środowiskiem lokalnym a także aktywizacja.*

Działania realizowane w 2011 r.

Spotkanie Wigilijne i Wielkanocne

Organizacja wymienionych spotkań okolicznościowych jest już tradycją w działaniach Domu Dziennego Pobytu. Gromadzą one prawie wszystkie osoby, które korzystają z pomocy w ramach Ośrodka Wsparcia, w ciągu roku. Istotne jest to, że uczestnicy chętnie włączają się w pomoc przy ich organizowaniu: przygotowują dekoracje, stosowny repertuar (pieśni wielkanocne, kolędy).

spotkanie Wielkanocne

Realizacja II etapu programu autorskiego "Smaki dzieciństwa"

W roku 2010 realizowano I etap programu, w ramach którego uczestnicy prezentowali potrawy, zapamiętane z domu rodzinnego. Odbyła się uroczysta gala a komisja wybrała najciekawsze smakowo propozycje, nagradzając uczestników. W związku z dużym zainteresowaniem, którym cieszyła się program postanowiono podjęto decyzję o jego kontynuacji w roku 2011.

II edycja programu miała na celu aktywizację pensjonariuszy polegającą na pozyskiwaniu przez nich informacji z różnych źródeł. Wzięło w nim udział 16 osób. Uczestnicy powracali w swych przygotowaniach do wspomnień z dzieciństwa, poszukiwali informacji wśród znajomych oraz w dostępnych środkach przekazu. Trwał **od sierpnia do grudnia**, obejmował 2 etapy spotkań roboczych, które kończyły się galą pokazową. Uczestnicy opowiadali o potrawach danego regionu i prezentowali charakterystyczne dania. Najciekawsze propozycje potraw zostały opisane w wydane w formie publikacji „Kulinarna mapa Polski”.

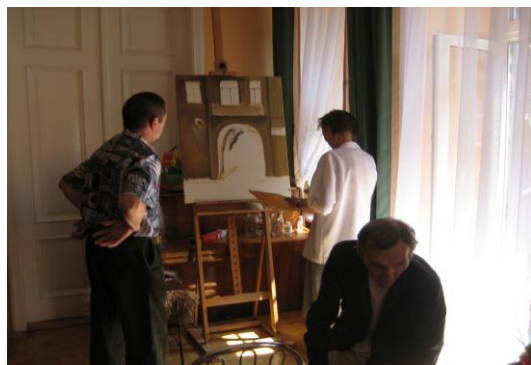
Realizacja I części wewnętrznego programu warsztatów malarskich p.t. "Tryptyk Praski"

W programie uczestniczyło 19 osób, był realizowany od *maja do końca roku*. Miał on na celu zapoznanie pensjonariuszy z rzemiosłem malarskiego. W założeniach miały powstać 3 prace związane z Dzielnicą Praga Północ. Dwie pierwsze prace powstawały pod okiem pana Andrzeja Ambroziaka- malarza artysty, będącego naszym podopiecznym, trzecia będzie

samodzielną pracą uczestników warsztatów. W 2011 roku powstały obrazy "Nasz Dom" i "Widok z Wileńskiej na Targową"

Warsztaty będą kontynuowane w 2012 r., w formie pracy nad trzecim obrazem tryptyku.

Tak powstawały pierwsze obrazy

Warsztaty muzyczne

Warsztaty muzyczne trwające **od maja do grudnia**, realizowane pod okiem młodych muzyków skupionych wokół Towarzystwa Inicjatyw Twórczych "ę", liczyły 12 osób tworzących trzon Zespołu śpiewającego. Uczestnicy sami poszukiwali i brali udział w tworzeniu nowej aranżacji starych praskich szlagierów. Nowe wersje utworów były prezentowane w praskich

klubokawiarniach: W Oparach Absurdu, Sens Nonsensu i innych. Występy seniorów cieszyły się dużym powodzeniem wśród młodszego pokolenia, wzbudziły zainteresowanie mediów. Od maja do października warsztaty realizowane były w Domu Dziennego Pobytu.

Program i jego uczestnicy wzbudzili zainteresowanie mediów, były wywiady dla Gazety i TVN.

Dzień Seniora

Udział (po raz kolejny) w uroczystych obchodach Dnia Seniora, organizowanych w Ogrodzie Saskim przez Stowarzyszenie "Mali Bracia Ubogich".

20.X udział naszego "Zespołu z Pragi „ w IV Żoliborskim festiwalu śpiewających seniorów.

Warsztaty Multi Kulturowe

Warsztaty Multi kulturowe organizowane dla podopiecznych Domu Dziennego Pobytu przez Fundację Dom Kultury. Trwały od 21 września do 9 grudnia 2011 r. W spotkaniach uczestniczyło średnio 20 osób. Każde spotkanie miało charakter wycieczki do egzotycznych krajów i obcych kultur.

Spotkania z przedstawicielami Meksyku, Czeczenii, Japonii, Kolumbii, krajów Afryki Zachodniej, Półwyspu Arabskiego, przybliżyły uczestnikom nieznane kultury i religie (żydowską, muzułmańską), pozwoliły na poznanie smaków tradycyjnych potraw (czeczeńskie, gruzińskie), wprowadziły w tajniki muzyki i obrazkowego pisma Japonii .

Czasem uczestnictwo wymagało aktywności słuchaczy

3-5 XI Wycieczka na Kaszuby i udział w Spotkaniach teatralnych w Jasieniu koło Bytowa.

Wyjazd zorganizowano dzięki partnerskiej współpracy ze Stowarzyszeniem „Barwy Kultury”. Seniorzy tworzący grupę wokalną "Zespół z Pragi" występowali na przeglądzie a jednocześnie mieli możliwość zapoznania się z pracą seniorów (i nie tylko) z innych rejonów Polski. Poza doznaniem artystycznym (maraton teatralny trwał 2 dni) była to również bardzo ciekawa wycieczka krajoznawcza. Uczestników zachwyciły krajobrazy Kaszub, urok malowniczego jeziora Jasień. Pobyt na Kaszubach wykorzystali także dla zebrania informacji o regionalnych tradycjach kulinarnych.

8 XII Spektakl teatralny "Wiech na 103"

Tego dnia Dom Dziennego Pobytu gościł aktorów teatru Scena Lubelska, dzięki którym podopieczni poznali humorystyczną twórczość Stefana Wiecheckiego. Profesjonalizm występujących aktorów wprowadził uczestników i widzów w klimaty przedwojennej Pragi.

Sylwester

29 XII godz. 17:00 W Domu Dziennego Pobytu obchodzono zakończenie roku – umożliwiono pensjonariuszom wcześniejszego świętowania Sylwestra. Wszyscy uczestnicy zaangażowali się w przygotowanie wystroju, dobrej muzyki i poczęstunku.

II. Klub „Złotego Wieku”

Klub „Złotego Wieku” posiada wieloletnią tradycję. W Dzielnicy Praga Północ funkcjonuje niemal nieprzerwanie od 40 lat. Z punktu widzenia działalności na rzecz osób starszych to bardzo istotne, że istnieje placówka, która od tak wielu lat nie zmienia swojego przeznaczenia i nieprzerwanie mogą z niej korzystać seniorzy zarówno osamotnieni jak i ci, którzy odczuwają potrzebę aktywności i rozwoju swoich zainteresowań.

W porównaniu do roku 2010, w roku sprawozdawczym zaszły niewielkie zmiany w liczbie korzystających, natomiast nie zmieniła się struktura osób uczestniczących w działaniach Klubu.

Klub Złotego Wieku jest jedną z tych placówek Ośrodka Pomocy Społecznej, której działania kierowane do mieszkańców Dzielnicy Praga Północ nie wymagają spełnienia jakiegokolwiek kryterium. Udział w proponowanym programie jest dobrowolny, a jedynym warunkiem, który powinni spełnić uczestnicy, jest przestrzeganie wewnętrznego regulaminu.

Istotą działalności Klubu jest pobudzanie społecznej aktywności seniorów, rozwijanie ich zainteresowań poprzez współudział w realizowanych programach oraz umożliwianie jak najszerszych kontaktów – poprzez tworzenie możliwości udziału w programach realizowanych przez lokalnych partnerów (w tym organizacje pozarządowe).

Większość osób korzystających z proponowanych działań stanowią osoby w starszej grupie wiekowej – ponad 70 lat, o niskich dochodach. Są to na ogół osoby w złej kondycji zdrowotnej, często z wieloma dolegliwościami i bagażem życiowych doświadczeń (w większości trudnych). Dla wielu z nich uczestniczenie w spotkaniach w Klubie stanowi szansę na przełamanie samotności, osamotnienia, oderwania od nurtujących ich codziennych problemów.

Z uwagi na wiek i dolegliwości osób korzystających z Klubu zdarza się, że okres zimowy oraz upały letnie powodują mniejszą frekwencję. Bierzymy pod uwagę to, że w tych okresach część osób, dla bezpieczeństwa, stara się ograniczyć wychodzenie z domu.

Klubowicze mają różne zainteresowania, pasje, wiedzę życiową i ciekawe doświadczenia. Posiadają dużo energii, ciepła, radości życia i potrafią się wspaniale bawić.

Znacząca większość klubowiczów - to kobiety (wdowy), choć w grupie tej jest kilku mężczyzn (6). Charakterystyczne dla obu Ośrodków Wsparcia, które działają w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej jest to, iż w starszej grupie wiekowej osób korzystających przeważają kobiety.

Klub „Złotego Wieku” oferuje różne formy zagospodarowania czasu wolnego dla seniorów. Prowadzi działalność kulturalną, proponuje spotkania okazjonalne i świąteczne (tj. Wigilia i Wielkanoc dla osób samotnych, rocznice, koncerty, występy artystyczne, prelekcje dot. np. prawidłowego odżywiania się i prowadzenia zdrowego trybu życia), spotkania integrujące (wycieczki, wieczorki taneczne..) oraz zajęcia umożliwiające rozwój zainteresowań.

Klub „Złotego Wieku” posiada dużą salę przeznaczoną jednorazowo na około **50** osób. Choć nie na każdym spotkaniu jest taka frekwencja to właśnie taka liczba osób korzystała docelowo z Klubu w 2011 roku. Działania w Klubie organizowano wg. następującego programu:

Przetamywanie izolacji społecznej osób starszych i samotnych.

♦ Prowadzenie zajęć kulturalnych

Stała grupa osób starszych chętnie korzystała z codziennej prasy. Kolejny rok w Klubie Złoty Wiek nie działa telewizja. Rezygnacja ze wspólnego oglądania seriali okazała się korzystna dla wielu klubowiczów. Dzięki posiadaniu Video mają oni bezpośredni wpływ na dobór repertuaru oraz dni prezentacji wybranych filmów. Sami także starają się dostarczyć film, który ich zdaniem wart jest zainteresowania.

W ramach zajęć kulturalnych Klubowicze mają również stały dostęp do mini biblioteki. Mimo, że powierzchnia Klubu Złotego Wieku nie pozwala na jednoczesne organizowanie wielu działań, każda z grup zainteresowanych określoną problematyką ma wyznaczony swój dzień i godziny, dzięki czemu w sposób swobodny, może rozwijać swoje pasje. Jeden dzień w tygodniu jest zarezerwowany na wspólną zabawę wszystkich seniorów – wieczorki taneczne.

♦ Organizowanie spotkań okolicznościowych oraz aktywizowanie do ich współorganizowania.

W 2011 r. odbywały się różne imprezy okolicznościowe: Śniadanie Wielkanocne, uroczysta Wigilia, Dzień Babci i Dziadka, Tłusty Czwartek.

Na zakończenie karnawału klubowicze uczestniczyli w balu Przebierańców i balu Ostatkowym.

Odbywały się również cykliczne, cotygodniowe wieczorki taneczne.

W organizacji wszystkich wymienionych imprez, czynny udział brali klubowicze, pomagali dekorować salę, przygotowywali występy artystyczne, przygotowali dekoracje świąteczne.

W ramach działań kulturalnych i informacyjnych organizowano cykliczne - spotkania z prawnikiem.

W listopadzie 2011 r. z okazji Dnia Seniora Klubowicze uczestniczyli w recitalu Krystiana Makstona pt.: „Na cygańską nutę”. Swój repertuar wokalny zaprezentował również Zespół Klubowy.

W listopadzie, zorganizowano również uroczyste Andrzejki połączone z wrózeniem i zabawą taneczną.

W grudniu 2011 r. oprócz uczestnictwa w uroczystej Wigilii, klubowicze obejrzeli występ Teatru Scena Lubelska – kukiełkowy spektakl dla dorosłych według opowiadań Stefana Wiecheckiego.

♦ Organizowanie spotkań i prelekcji w ramach profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia.

W ciągu 2011 roku, podobnie jak w roku 2010, odbywały się prelekcje organizowane m.in. na temat profilaktyki zasad prowadzenia właściwej diety i rehabilitacji przez osoby starsze.

♦ Wspieranie indywidualnych inicjatyw zmierzających do samorealizacji osób starszych.

W ramach współpracy z Domem Dziennego Pobytu Klubowicze uczestniczyli w II etapie konkursu kulinarnego.

W roku 2011 kontynuowano także program realizowany w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Katolicki Ruch Antynarkotyczny „Karan” p.t. Uniwersytet Trzeciego Wieku. Realizowany program był skierowany na aktywizację, rozwój społeczny i kulturalny seniorów oraz ich integrację ze środowiskiem lokalnym. W ramach programu, raz w tygodniu Klubowicze uczestniczyli w spotkaniach, zajęciach plastycznych, brali udział w imprezach okolicznościowych, oglądali ciekawe filmy. Uczestniczyli również w 3 dniowej wycieczce krajoznawczej.

Kolejną propozycją skierowaną do tej grupy odbiorców była realizacja projektu w partnerstwie ze Stowarzyszeniem „Barwy Kultury”. Oprócz proponowanych, aktywnych form spędzania czasu wolnego (sport, spacer) program stwarza możliwości własnego rozwoju (warsztaty historyczne, komputerowe) a także proponuje rozrywkę i spotkania z ciekawymi ludźmi: kultury, sztuki, sportu, telewizji.

Współpraca z partnerami, którzy lokalnie realizują projekty skierowane do osób starszych przyniosła wiele korzyści dla uczestników w zakresie rozbudzania potrzeb seniorów ich rozwoju intelektualnego, aktywizacji, poszerzania wiedzy z różnych dziedzin. Przyczyniła się również do nawiązywania nowych kontaktów towarzyskich i poszerzania kręgu znajomych.

♦ Rozwijanie zainteresowań

W roku 2011, w ramach stałej współpracy klubowicze uczestniczyli w licznych spotkaniach tematycznych organizowanych przez Bibliotekę dla Dorosłych i Młodzieży. Były to wykłady, spotkania: autorskie, z piosenką, oraz warsztaty komputerowe przeznaczone dla seniorów.

Udostępnienie pomieszczeń Klubu „Złoty Wiek” w ramach integracji działań na rzecz osób starszych.

Uwzględniając potrzebę uaktywnienia środowiska lokalnego Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2011 udostępniał lokal różnym grupom społecznym i organizacjom, które skupiają środowiska osób starszych takim jak m.in.: NSZZ „Solidarność” region Mazowsze (ok. 50 osób), Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych (20 osób). Od listopada 2011 roku, w środy, w Klubie Złoty Wiek spotyka się kolejna grupa osób starszych zorganizowana w ramach Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów Warszawa Koło nr 11. Grupa liczy ok. 30 seniorów.

W roku 2011 w Klubie działało nadal Stowarzyszenie Centrum Informacji Społecznej (w ramach Biura Porad Obywatelskich), które oprócz porad skierowanych do stałej grupy osób korzystających z różnych, organizowanych tam spotkań, przyjęło ok. 500 osób potrzebujących różnego typu informacji i wsparcia.

Zwiększenie dostępności oraz oferty świadczonej w ramach Klubu „Złotego Wieku”, wprowadzenie na stałe wielu imprez okolicznościowych, organizowanie prelekcji i spotkań w

ramach profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia, umożliwienie korzystania z porad oraz zajęć rehabilitacyjnych przyczynia się do wzrostu aktywności i większego zaangażowania w życie społeczne starszych mieszkańców Dzielnicy.

Przy realizacji programów wsparcia dla starszych mieszkańców Dzielnicy Praga Północ ważnym partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej są organizacje pozarządowe, instytucje kultury, które przyczyniają się do poszerzania oferty realizowanych działań oraz zwiększania ich atrakcyjności.

III. Dom Samotnej Matki i Dziecka

Na terenie Dzielnicy Praga Północ jedyną placówką zapewniającą opiekę kobietom z dziećmi jest Dom Samotnej Matki i Dziecka przy ul. Szymanowskiego 4a (istnieje od 1991 roku). Świadczy pomoc matkom z dziećmi (głównie ofiarom przemocy), które z różnych przyczyn losowych zostały pozbawione domu często także środków do życia. Zapewnia nocleg, możliwość przygotowania posiłku i odpowiednie warunki sanitarne. Dzieciom stwarza szansę właściwego rozwoju psychofizycznego. Stanowi on bardzo istotny element dzielnicowego systemu wsparcia rodzin doświadczających przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem samotnych matek.

Czas pobytu w Domu Samotnej Matki i Dziecka jest zróżnicowany (od 3 miesięcy do ponad roku) i zależy głównie od trybu załatwiania spraw urzędowych związanych z sytuacją rodzinną, materialną, zdrowotną, mieszkaniową, zawodową (rozwód, alimenty, podział mienia, rozwiązanie spraw mieszkaniowych, zdrowotnych, podjęcie pracy). Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez udzielanie wielokierunkowego wsparcia dąży do tego, aby każda z mieszkanek Domu mogła, w miarę szybko, się usamodzielnąć.

W ramach pomocy pozamaterialnej pracownicy OPS starają się nawiązywać kontakt ze sponsorami, którzy świadczą pomoc rzeczową w zagospodarowaniu mieszkań komunalnych/socjalnych otrzymanych przez pensjonariuszki oraz pomoc w ramach wolontariatu pracowniczego, w adaptacji pomieszczeń placówki. Ich pomoc rzeczowa jest bardzo istotnym uzupełnieniem pomocy finansowej świadczonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej na rzecz rodzin przebywających w Domu.

W roku 2011 w placówce przebywało docelowo 30 osób, w tym 10 kobiet i 20-cioro dzieci, w wieku od 0-15 roku życia. Ze względu na przeznaczenie Domu Samotnej Matki i Dziecka od lat w sposób podobny można scharakteryzować rodziny, które w niej przebywają co jednocześnie wskazuje na fakt, iż najliczniejszą grupą w dzielnicy, zagrożoną przemocą, są kobiety w wieku od 24 do 40 r. życia.

Mieszkanki Domu Samotnej Matki i Dziecka w większości posiadają status samotnych matek lub mężatek w trakcie rozwodu. Były wśród nich także kobiety żyjące w związkach nieformalnych (konkubinat). Kobiety/rodziny przebywające w placówce posiadały od jednego do czwórki dzieci w wieku niemowlęcym, przedszkolnym i szkolnym. Ze względu na opiekę nad dziećmi zrezygnowały bądź nie podejmowały pracy zawodowej.

Ze względu na trudności związane z załatwianiem swoich spraw życiowych w większości przypadków pobyt w placówce był przedłużony z 3 do ponad 12 miesięcy. W roku 2011 dwie rodziny przebywały w Domu przez okres 3 miesięcy. W przypadku 3 mieszanek pobyt ten został przedłużony do 18 miesięcy, w dwóch przypadkach pobyt w placówce został przedłużony do ponad 12 miesięcy, w 2 przypadkach do powyżej 18 miesięcy. Tylko w jednym przypadku pobyt mieszkanki został przedłużony do powyżej 24 miesięcy.

Wypożażenie Domu Samotnej Matki i Dziecka

Placówka posiada 11 pokoi, wyposażonych w podstawowy sprzęt. Mieszkankom udostępniono łazienki z kabinami prysznicowymi, kompleks kuchenny z kuchenkami gazowymi, lodówki, pralki automatyczne, magiel, suszarnię i wózkownię.

Dom Samotnej Matki i Dziecka nie prowadzi żywienia, każda z rodzin sama dokonuje zakupu artykułów spożywczych oraz przygotowuje posiłki dla siebie i dzieci. Oprócz przestronnej świetlicy doposażonej w telewizor, magnetowid, stół do ping-ponga, gry i zabawki dla dzieci oraz mini biblioteki placówka posiada pomieszczenie do odrabiania lekcji i nauki doposażone w sprzęt komputerowy (dostępny zarówno dla dzieci jak i matek) oraz duży taras z zagospodarowanym ogrodem i placem zabaw.

Wszystkie pomieszczenia utrzymywane są w czystości przez same mieszkanki, pełniące dyżury, według grafiku ustalonego przez kierownika Domu. Utrzymanie czystości w zajmowanych pokojach oraz całej placówce obowiązuje każdą rodzinę, zgodnie z zapisami regulaminu placówki.

Zasady Rekrutacji

Prawo do pobytu w Domu Matki i Dziecka mają kobiety z dziećmi, w pierwszej kolejności z terenu Dzielnicy Praga Północ lub gminy Warszawa (gdy placówka dysponuje wolnymi miejscami). Ich "bezdomność" jest szczególnego rodzaju, i nie polega głównie na braku miejsca do mieszkania. Dotyczy raczej kryzysowych momentów w życiu rodziny, kiedy kobieta, ze względu na trudną sytuację (zagrożenie przemocą również w stosunku do dzieci, alkoholizm, choroby psychiczne, wpływy środowiska przestępczego) zmuszona jest opuścić dom i szukać schronienia na czas potrzebny do zorganizowania życia rodziny od nowa.

Każda osoba, która zostanie skierowana do Domu musi zapoznać się z regulaminem i zaakceptować zawarte w nim zasady funkcjonowania placówki. Regulamin ten określa uprawnienia i obowiązki mieszanek, oraz tworzy warunki do kształtowania zasad porządku, ładu i dyscypliny. Rodzina przyjęta do Ośrodka Wsparcia nie ponosi kosztów związanych z

jego utrzymaniem, wymagane jest jednak jej współuczestnictwo i aktywne współdziałanie ze wszystkimi specjalistami i instytucjami zaangażowanymi w pomoc, zmierzającą do szybkiego usamodzielnienia.

Przyczyny Pobytu w Ośrodku Wsparcia

Na podstawie doświadczeń wynikających z wieloletniej działalności Domu Samotnej Matki i Dziecka można wyodrębnić typowe przyczyny, które powodują trudną sytuację i konieczność poszukiwania miejsca w placówce: - **alkoholizm** wśród członków najbliższej rodziny lub osób bliskich; - **brak uregulowań prawnych** dotyczących zamieszkiwania w związkach nieformalnych – konkubinacie; - **konflikt z rodziną pochodzenia**. Potencjalne mieszkanki w większości pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych o niskim statusie materialnym, nie wykazujących chęci wzajemnego wspomagania. Konflikty, uzależnienia i przemoc (w tych rodzinach) to przyczyny, które mają wpływ na opuszczanie domu i poszukiwanie pomocy w Domu Matki i Dziecka lub podobnych placówkach.

Metody pracy z mieszkankami Domu Samotnej Matki i Dziecka, zmierzające do ich usamodzielnienia są zindywidualizowane, dostosowane do specyfiki rodzin, oraz struktury wiekowej i sytuacji zawodowej kobiet. Ich określeniu służy wywiad przeprowadzany przez specjalistę ds. rodziny i pracownika socjalnego oraz ustalenie możliwości powrotu kobiety i dzieci do własnego domu, rodziny, męża, rodzeństwa.

Działania realizowane w ramach systemu pomocy samotnym matkom.

Dzięki wieloletniemu doświadczeniu wynikającemu z prowadzenia przez Ośrodek Pomocy Społecznej Domu Samotnej Matki i Dziecka udało się wypracować system wsparcia dla osób doświadczających przemocy, obejmujący niżej prezentowane formy pomocy. Uwzględniając specyfikę każdej rodziny, różny jest zakres udzielanej pomocy i jej częstotliwość. Tylko połączenie tych wszystkich form wsparcia daje szansę na usamodzielnienie.

Formy pomocy kierowane do mieszanek i dzieci to:

Pomoc socjalna - w zakresie: informowania o możliwościach uzyskania pomocy, motywowania do uregulowania spraw urzędowych (przede wszystkim mieszkaniowych, rozwodowych, separacji), pomocy w pisaniu pism urzędowych, występowania o alimenty, przydział lokalu, w uzyskaniu wsparcia materialnego, informowania o sposobach załatwiania spraw.

Ze względu na dysfunkcyjność rodzin, w których brak pozytywnych wzorców ról pełnionych przez mężów i ojców, stałą pracę socjalną powierzono pracownikowi socjalnemu - mężczyźnie. Posiada on dobre przygotowanie zawodowe oraz szczególne predyspozycje i cechy osobowości, dzięki czemu w kobiecym środowisku samotnych matek i dzieci, jest autorytetem i wzorem wychowawczym.

Pomoc psychologiczna - w zakresie: informowania o problemie uzależnienia oraz zjawisku przemocy, ukierunkowania działania oraz wspierania psychicznego, informowania o możliwościach podjęcia terapii oraz o placówkach wsparcia dla osób uzależnionych i

współzależniowych, prowadzenia indywidualnej terapii z matką

i dzieckiem, przełamywania bariery strachu przed podejmowaniem samodzielnych decyzji, negocjacji z rodziną w celu stworzenia możliwości ewentualnego powrotu do własnego domu.

Pomoc prawna - która dotyczy: poradnictwa w zakresie rozwiązania istniejącego problemu, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych (pisaniu pozwów, pism o charakterze prawnym), reprezentowania spraw mieszkanki, na jej życzenie.

Pomoc pedagogiczna w zakresie: - diagnozy środowiskowej, opieki nad dziećmi i rodziną, kontaktu z pedagogiem szkolnym, pomocy w ukierunkowaniu pracy matki z dzieckiem, monitorowania przyczyn niepowodzeń szkolnych dzieci oraz kierowania do poradni i specjalistów, organizowania opieki nad dzieckiem w innych placówkach, dla kobiet czynnych zawodowo oraz monitorowania realizacji ustalonego planu pomocy.

Pomoc wychowawcza w zakresie: organizowania opieki nad dziećmi w Domu, pomocy dzieciom w odrabianiu lekcji, organizowania czasu wolnego w placówce i poza nią, prowadzenia zajęć plastycznych, przygotowania okolicznościowych inscenizacji, poradnictwa w sprawach wychowawczych.

Pomoc zawodowa w zakresie: orientacji w możliwościach zawodowych mieszkanki, proponowania i kierowania na szkolenia zawodowe, kierowania do placówek pośrednictwa pracy, wyszukiwania ofert umożliwiających podjęcie zatrudnienia.

Większość kobiet przebywających w Domu Samotnej Matki i Dziecka charakteryzuje bierność i niezaradność życiowa. Niejednokrotnie nie potrafią one gospodarować własnymi funduszami, poruszać się w świecie instytucji czasem nie potrafią także okazywać uczuć własnym dzieciom. Dlatego też w Domu Samotnej Matki i Dziecka kilka lat temu wprowadzono metodę **codziennej indywidualnej pracy z matkami**, której celem jest: wytworzenie nawyków utrzymywania czystości, higieny osobistej, wspomaganie i przypominanie o konieczności zajmowania się dziećmi, mobilizowanie do organizowania dnia, pomoc w planowaniu i kontrolowaniu własnych wydatków, pomoc w obsłudze urządzeń gospodarstwa domowego.

Utrwalaniu i pogłębianiu więzów rodzinnych służą imprezy okolicznościowe. W ich przygotowaniu biorą udział wszystkie mieszkanki wraz z dziećmi, tworząc atmosferę zbliżoną do prawdziwych uroczystości rodzinnych.

Opieka nad rodziną samotnej matki aż do momentu uzyskania i zagospodarowania się w jej własnym mieszkaniu. W tym celu Ośrodek Pomocy Społecznej nawiązał współpracę z organizacjami pozarządowymi i instytucjami, które objęły Dom Samotnej Matki i Dziecka swoim patronatem. Oprócz pomocy rzeczowej w postaci odzieży, mebli, żywności wykonują remonty zarówno w placówce jak i w mieszkaniach otrzymywanych przez klientki, niejednokrotnie świadczą także pomoc finansową na zagospodarowanie się osób opuszczających Dom Matki i Dziecka.

Współpraca ze sponsorami stanowi bardzo ważny element systemu pomocy rodzinom, ponieważ dzięki pomocy rzeczowej i wsparciu w planowaniu życia rodziny od początku

eliminuje strach przed usamodzielnieniem się.

Koordynatorem w/w. działań jest kierownik Domu Samotnej Matki i Dziecka.

